

EGYEZTETÉSI VÁLTOZAT - 09. 08.

Mezőtúr Város Integrált
Településfejlesztési Stratégiája
(ITS)

2023

MEZŐTÚR VÁROS
INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Készítette:
MEGAKOM Tanácsadó Iroda

Megbízó:
Mezőtúr Város Önkormányzata

2023. JÚLIUS

www.megakom.hu

TARTALOMJEGYZÉK

1	BEVEZETÉS	7
2	HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA.....	8
2.1	A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása	8
2.1.1	A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	12
2.2	A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása.....	14
3	KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI.....	17
3.1	Jövőkép	17
3.1.1	Átfogó cél	18
3.2	A stratégiai fejlesztési célok meghatározása	18
3.2.1	Városi szintű középtávú tematikus célok.....	19
3.2.2	Városrészi szintű területi célok	22
3.3	A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása	24
4	A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK.....	27
4.1	Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklása	27
4.2	Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása	29
4.2.1	A1: Városközpont belvárosi funkcióinak bővítése akcióterület	29
4.2.2	A2: Lakó- és közösségi funkciók erősítése és szociális városrehabilitáció akcióterület.....	29
4.2.3	A3: Fenntartható mobilitás és turisztikai fejlesztések akcióterület	30
4.2.4	A4: Gazdaság potenciáljának erősítése akcióterület.....	30
4.3	Az akcióterületeken kívül végrehajtandó vagy több akcióterületet átfogó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések	31
4.4	A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégiai céljaihoz.....	32
4.5	A fejlesztések ütemezése	34
4.6	A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve.....	34
5	ANTISZEGREGÁCIÓS PROGRAM	47
5.1	A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása.....	47
5.1.1	A szegregátumok lehatárolása.....	47
5.1.2	A lehatárolt területek helyzetelemzése.....	48
5.2	Az elmúlt években megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások.....	50
5.3	Antiszegregációs intézkedési terv	53
5.3.1	A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések.....	54
5.3.2	A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések	56
5.3.3	A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések	56

6	A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	58
6.1	Külső összefüggések	58
6.1.1	Illeszkedés az Európai Unió 2021-2027 célkitűzéseikhez.....	58
6.1.2	Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz.....	59
6.1.3	Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat	63
6.2	Belső összefüggések	65
6.2.1	A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata	65
6.2.2	A célok logikai összefüggései	68
6.2.3	A stratégia megvalósíthatósága	68
6.2.4	A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása.....	69
7	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	71
8	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	74
8.1	A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek	74
8.1.1	Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet	74
8.1.2	Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás	74
8.1.3	Önkormányzati gazdálkodás racionalizálása	75
8.1.4	Tervalku	75
8.1.5	Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése	75
8.1.6	Felnőtt szakképzés fejlesztése a városban	76
8.1.7	Turisztikai klaszter és a város turisztikai stratégiájának létrehozása	77
8.1.8	Horgászturizmus fejlesztése érdekében projektcég létrehozása.....	77
8.1.9	A magán befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködés lehetőségei.....	77
8.1.10	Városmarketing tevékenység, városi image erősítése	78
8.2	Az ITS megvalósításának szervezeti keretei	78
8.3	A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok	80
8.4	A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során	81
8.5	Monitoring rendszer kialakítása.....	83
8.5.1	Az ITS intézkedéseikhez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása.....	83
8.5.2	A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása.....	89

ÁBRA- ÉS TÁBLÁZATJEGYZÉK

Ábrajegyzék

1. ábra: Mezőtúr városrészei	14
2. ábra: Városi szintű középtávú tematikus célok	19
3. ábra: Mezőtúr városfejlesztési célrendszere	26
4. ábra: Mezőtúr tervezett akcióterületei	28
5. ábra: A szegregáció kialakulásához vezető belső- és külső folyamatok és a hatásukat mérséklő intézkedések.....	57
6. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása	90

Táblázatjegyzék

1. táblázat: SWOT – belső tényezők összefoglaló értékelése.....	12
2. táblázat: SWOT – külső tényezők összefoglaló értékelése.....	13
3. táblázat: Mezőtúr városrészeinek lehatárolása	14
4. táblázat: Városrészek funkciói	16
5. táblázat: A tematikus és területi célok összefüggései	24
6. táblázat: Stratégiai célok és projekttypusok kapcsolata.....	32
7. táblázat: A tervezett fejlesztések vázlatos pénzügyi terve.....	36
8. térkép: Mezőtúr szegregátumai a 2011. évi Népszámlálási adatok alapján.....	47
9. táblázat: A város szegregációs jellemzőinek változása	50
10. táblázat: Az elmúlt években megvalósított, szegregátumokat érintő beavatkozások megvalósulása	51
11. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP), „Romák és/vagy mélyszegénységben élők” célcsoportjára készített helyzetelemzés összegzéséből a beazonosított problémák megnevezése, valamint az egyes fejlesztési lehetőségek meghatározása	53
12. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP), „Romák és/vagy mélyszegénységben élők” célcsoportjára tervezett beavatkozások megvalósítottait összegző táblázat	53
13. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedése az EU 2021-2027-es programozási időszak célkitűzéseire	58
14. táblázat: Illeszkedés az OFTK célrendszeréhez	59
15. táblázat: Az NFFK céljainak rendszere	61
16. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program prioritásaihoz.....	62

17. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP), „Romák és/vagy mélyszegénységben élők” célcsoportjára készített helyzetelemzés összegzéséből a beazonosított problémák megnevezése, valamint az egyes fejlesztési lehetőségek meghatározása	64
18. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP), „Romák és/vagy mélyszegénységben élők” célcsoportjára tervezett beavatkozások megvalósítóit összegző táblázat	64
19. táblázat: A célok és a helyzetértékelésben azonosított problémák, adottságok kapcsolata	66
20. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai	71
21. táblázat: A településfejlesztés szervezeti keretei	79
22. táblázat: Munkamegosztás a Mezőtúr és a vonzáskörzetébe tartozó települések között.....	80
23. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai	84
24. táblázat: Területi (városrészi célok) eredményindikátorai	86
25. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések output indikátorai	86

1 BEVEZETÉS

Az integrált fejlesztéseket megalapozó, városi szintű stratégiai terveknek, a korábbi Európai Unió tervezési időszakokhoz hasonlóan, a 2021-2027-es periódusban is fontos szerepe van. Ennek érdekében Mezőtúr város felülvizsgálja és aktualizálja korábbi Integrált Településfejlesztési Stratégiáját (ITS). A stratégiai tervezésnek továbbra jelentős szerepe van: egyrészt a kijelölendő városfejlesztési irányok hosszú távra meghatározzák a település fejlődését; másrészt a tervezés sikerétől függ, hogy a rendelkezésre álló EU-s és hazai forrásokból milyen mértékben tud részesülni a város, illetve mely területeken és mennyire hatékonyan tudja azokat felhasználni.

Mezőtúr Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának 2023. évi felülvizsgálata kijelöli a középtávon (4-10 év) elérendő fejlesztési célokat, a megvalósítást szolgáló beavatkozások körét és a megvalósítás eszközeit. A dokumentum elsősorban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz), másodsorban az ágazati operatív programok forrásainak, illetve egyéb (nemzetközi, hazai és magán) fejlesztési források felhasználásához szolgál alapul.

Az ITS felülvizsgálata a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően történt.

A város korábban érvényes Integrált Településfejlesztési Stratégiájának elkészítését egy részletes megalapozó vizsgálat (helyzetfeltárás, helyzetelemzés, helyzetértékelés) előzte meg, amely – számszerűsített adatokra, tényekre, tendenciákra támaszkodva – mutatta be a város gazdasági és társadalmi folyamatait, legfőbb erősségeit, adottságait, valamint gyengeségeit, problémáit. Ezekre és a készítés óta eltelt időszak folyamataira, tendenciáira reagálnak az ITS felülvizsgálata keretében megfogalmazott célkitűzések és azonosított beavatkozások.

Az integrált településfejlesztési stratégia partnerségi egyeztetése és elfogadása a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint Mezőtúr Város Önkormányzata Partnerségi egyeztetési szabályzata alapján történt.

2 HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA

2.1 A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Mezőtúr külső elérhetősége és térségi szerepköre

Mezőtúr Jász-Nagykun-Szolnok megyében, a Szolnok-Túri-sík elnevezésű kistáján a Budapest - Szolnok - Békéscsaba - Arad vasúti fővonal mellett, a Hortobágy- Berettyó-főcsatorna partján fekszik. A város közúton a 46-os számú főúton közelíthető meg, azonban a megnövekedett forgalmi terhelésnek és a változó állapotú útszakaszoknak köszönhetően nehézkes külső elérhetőséget biztosít. A főút településen áthaladó, zsúfolt, kanyargós szakasza amellet, hogy „kettészeli” a városközpont területét, jelentős környezeti- és forgalmi terhelést okoz. A város a településhálózaton belül betöltött szerepe, történelmi és térszerkezeti adottságai miatt nem rendelkezik országos, regionális, megyei vagy térségi szinten jelentősnek tekinthető vonzáskörzettel. Mezőtúr vonáskörzete gyakorlatilag megegyezik a jelenlegi Mezőtúri járás területével. Járásközponti státuszából adódó feladatai kiterjednek a gazdaság és a társadalom szinte minden területére (kereskedelmi ellátás, egészségügy, oktatás, közlekedés, munkahelyteremtés, közigazgatási feladatok, kommunális szolgáltatás, szabadidős tevékenység stb.), a felmerült szükségleteknek a város valódi centrumtelepülésként képes megfelelni.

Társadalom

Mezőtúr demográfiai folyamatait vizsgálva, az országos folyamatokhoz hasonlóan, negatív tendenciák figyelhetők meg. 2011-2021 között a város lakónépessége (lakónépesség száma az év végén, mely adat a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat) 11,1%-kal 17418 főről 15500 főre (1918 fő) csökkent. De csökkent az állandó népesség száma is, 2011-ben 17948 fő, míg 2021-ben 16439 fő lakott Mezőtúron a Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint. A népességfogyás egyrészt köszönhető a vándorlási különbözethetnek (a vizsgált tíz évben 658 fő hagyta el a települést), másrészt a negatív természetes szaporodás/fogyás mérlegének (2011-2021 között az elveszületések száma összesen 1574 fővel volt alacsonyabb a halálozások számától).

A népességcsökkenéssel párhuzamosan a település lakónépessége egyre inkább elöregszik. 2011 óta a fiatalok (14 évnél fiatalabbak) száma 2448 főről 2386 főre csökkent, az idősek (65 évnél idősebb) száma pedig 3292 főről 3679 főre emelkedett. A munkaképes korú lakosság (15-64 éves) lakosság száma 12208 főről 10374 főre csökkent a vizsgált időszakban.

A legfrissebb népszámlálási adatok¹ alapján, a lakosság képzettségi szintje összességében elmarad az országos átlagtól, azonban a megyei értékekhez képest az alacsonyabb iskolai végzettségűek aránya (a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és az érettségi nélküli középfokú végzettséggel rendelkezők) kedvezőbb képet mutat. Az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya megyei és országos viszonylatban is alacsonyabb az átlagnál.

Humán Infrastruktúra és szolgáltatások

Az óvodai feladatellátási helyek száma 2013 óta 7 db Mezőtúron, a férőhelyek folyamatosan bővülnek (2021-ben 705 fő tudott ilyen intézményi szolgáltatást igénybe venni), azonban a beírt gyerekek száma 518 fő és 603 között ingadozott a 2011 és 2021 közötti időszakban. Ugyancsak csökkent az általános

¹ A jelenleg rendelkezésre álló legfrissebb népszámlálási adatok a 2011. évi népszámlálásból származnak. A 2022. októberi népszámlálás részletes eredményei várhatóan 2023 őszétől lesznek elérhetőek.

iskolai tanulók száma (2011-ben 1250 fő, 2021-ben 1165 fő) a városban. Azon diákok, akik a 8. évfolyamot sikeresen befejezték a nappali oktatásban, 144 és 177 fő között stagnált az elmúlt időszakban. Mezőtúron az általános iskolai feladatellátási helyek száma az 5 és 8 darab között ingadozott a vizsgált periódusban. A gimnáziumi feladatellátási helyek száma 2015 óta 2 darab (2011-ben 3 darab volt), a gimnáziumi tanulók száma pedig csökkenő tendenciát mutat (2011-ben 540 fő tanult gimnáziumban, 2021-ben pedig 408 fő). Csökkent az eredményes érettségi vizsgát tevők száma is, 2021-ben már csak 120 diák tette le a vizsgát nappali feladatellátási oktatási intézményben. A sikeres szakmai vizsgát tett tanulók száma az évek során sokat változott, 2011 és 2021 között a 34 fős és a 149 fős szélsőértékek között ingadozott. A felsőfokú oklevelet szerzők (képzési hely szerinti) számában a 2020-ban 158 fős érték egy szélsőértéknek tekinthető, jellemzően 4 és 20 fő között mozog a megoszlás.

Az egészségügyi, valamint a szociális alapellátás rendszere jól szervezett, minőségi és mennyiségi mutatói megfelelőek mind az infrastruktúra, mind a szolgáltatások szempontjából. 2011 és 2021 között 7 és 8 között mozgott a házi orvosok száma Mezőtúron. A vizsgált időszakban csökkent a házi orvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma (2011-ben 105588 esetet, 2021-ben 78135 esetet regisztráltak), valamint a járóbeteg szakellátásban megjelent személyek eseteinek száma is (2011-ben 132943 esetet, 2021-ben 90854 eset). A kórházi ágyak száma némileg konszolidálódott a településen, 2011-ben még 169 ágy, 2021-ben pedig 140 ágy működött a településen.

Szabadidős és sport tevékenységek területén a lakosság részéről is folyamatos igény jelentkezik a szolgáltatások bővítésére és a kiszolgáló infrastruktúra folyamatos fejlesztésére. A településen több sikeres sportegyesület működik.

Munkaerőpiac, foglalkoztatottság

A város foglalkoztatási és munkanélküliségi helyzetét több tényező együttes hatása befolyásolja. Mezőtúron 2021-ben 492 fő regisztrált álláskereső volt, ami alapján a nyilvántartott álláskeresők relatív mutatója 4,7 % volt a munkaképes korú lakosság (állandó lakosok közül a 15-64 év közöttiek) körében. A munkanélküliek száma folyamatosan csökken, a megyei és az országos adatokhoz hasonlóan. A 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma 2011 és 2021 között 657 és 199 fő között ingadozott (2021-ben 287 fő esett ebbe a kategóriába). A munkaerőpiaci helyzetet tovább árnyalja, hogy a településen 2021-ben 168 fő dolgozott közfoglalkoztatásban, pénzbeli és természetbeni települési támogatást pedig 1103 fő kapott.

Gazdaság

2021-ben a regisztrált vállalkozások száma 2516 darab volt Mezőtúr városában. Kedvező folyamatnak tekinthető, hogy 2011 óta a regisztrált vállalkozások száma 9,8 %-kal nőtt. A vállalkozások létszám szerinti megoszlása a mikrovállalkozások dominanciáját mutatják. Mindössze egy vállalkozás működik 250 fő feletti foglalkoztatotti létszámmal. A regisztrált vállalkozások többsége, a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban (1016 darab vállalkozás) tevékenykedik, a második legtöbb cég az ingatlanügyletek nemzetgazdasági ágban (232 darab) működik, míg a harmadik legtöbb a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban (219 darab vállalkozás). Országos összehasonlításban vizsgálva megállapítható, hogy Mezőtúr a mezőgazdaság szerepe jóval jelentősebb, a szolgáltatási szektor szerepe pedig elmarad az országos értékektől.

A turizmus egyelőre nem képvisel jelentős gazdasági erőt a városban, ugyanakkor Mezőtúr építészeti, történelmi és természeti értékei potenciális turisztikai vonzerőt jelenthetnek. Ehhez kapcsolódóan a város törekszik arra, hogy a turizmus feltételeit fejlessze.

Összességében a város korlátozott gazdasági és munkaerőpiaci erőforrásokkal rendelkezik: a városban nincsen jelentős ipari gyártó- és feldolgozó tevékenység. Ugyanakkor a város befektető-barát települési

címmel és kiépített infrastruktúrával rendelkező Ipari Parkkal büszkélkedhet. A város versenyképességét elsősorban a következő tényezők befolyásolják:

- mezővárosi jelleg;
- megfelelő nagyságú, de infrastrukturálisan fejlesztendő ipari-gazdasági fejlesztési területek jelenléte;
- mezőgazdasági feldolgozóipar megerősödése, alternatív mezőgazdasági gyakorlatok térhódítása;
- rendelkezésre álló, javuló képzettségi szintű munkaerő.

Épített környezet

Mezőtúr építészeti arculatát a részben urbanizálódó, részben agrártáj, a gondozott belső környezet és a perifériák közötti ellentét, a városképben egyszerre jelen lévő mezővárosi térszerkezet, kisvárosi utcák épületegyüttesei, védett műemlékek, valamint az újabb kor többszintes beépítései és az ipartelepítés épületei határozzák meg. A település épített környezetének védelme, építészeti-utcaképi jellegzetességeinek megőrzése érdekében a műemléki környezet és helyi értékvédelmi terület került kijelölésre, amely a városközpont jelentős részét, több műemléki épületet is magában foglal.

Mezőtúr jelentős hagyományokkal és értékekkel bíró település, amelynek megvannak az adottságai arra, hogy tudatos fejlesztéssel egy élhető, stabil gazdaságra épülő modern, 21. századi várossá váljon.

Táji és természeti adottságok, zöldfelületek

Mezőtúr jelentős egyedi természeti adottságokkal rendelkezik, amelyek közül is kiemelkedik a gyógy- és termálvíz, a városközpontban található jelentős zöldfelületi rendszer, valamint a főtérhez közvetlenül kapcsolódó Hortobágy-Berettyó part. A városban összességében magas a zöldterületek aránya, ugyanakkor a zöldfelületek minősége és célirányos használata nem megfelelő szintű. A közterek és parkok előfordulása elsősorban a belvárosi területeken jellemző.

Mezőtúr közparkjai, közkertjei, valamint a jelentős zöldfelülettel rendelkező intézményterületek szigetyszerűen helyezkednek el, egyéb területfelhasználási egységek által körülzárva jelennek meg a település szerkezetében.

Közlekedés

Mezőtúr közúti közlekedése periférikus helyzetű, autóutak (M4-es számú és a M44-es autót) elkerülik a települést. Jelenleg a legközelebbi megyeszékhely Szolnok közúton 45 km-re található, melynek elérése gépkocsival körülbelül 40 perc. Békés megye székhelye, Békéscsaba, közúton körülbelül egy óra alatt érhető el.

A város sokéves célja volt, hogy a településen áthaladó 46. sz. főút települési elkerülő szakasza megépüljön, hiszen jelenleg kedvezőtlen, hogy országos utak közvetlenül áthaladnak Mezőtúron. Jelenleg, ez kikerült a hatályos OTTrT Szerkezeti tervéből és a délnyugat-északkelet irányú főútfejlesztést jelöli a Kisújszállás-Mezőtúr, Mezőtúr-Szarvas meglévő összekötő utak nyomvonalán. Ezen kívül a tervek között szerepel egy új főúti kapcsolat Kisújszállás (4 sz. főút) - Túrkeve - Mezőtúr – Szarvas (44 sz. főút) települések között. Mindezen fejlesztések mellett, fontos, hogy a történetileg kialakult, jellegzetes szerkezetet őrző, ill. értékes beépítéssel szegélyezett településközponti úthálózat, mint helyi jellegzetesség, megőrzendő érték. A tervezett úthálózat teljes mértékben nem viszi ki az átmenő forgalmat a központból, ezért is kiemelten fontos a meglévő településközponti úthálózat védelme.

A helyközi és távolsági autóbussz közlekedés a városban elérhető, ugyanakkor a menetidő és járatsűrűség nem minden viszonylat esetében elégséges. Vasúttal a Jász-Nagykun-Szolnok megye megyeszékhelye körülbelül 25 perc alatt, közvetlen vagy átszállásos autóbussz-járáttal kb. 1 óra 30 perc alatt érhető el.

Békéscsaba vasúttal 40 perc alatt érhető el. A többi régiós szempontból nagyobb város mind távolabb találhatóak.

A parkolóhelyek száma a városban elégséges, a frekventált területeken bővítendő. A településen kiépített kerékpárút szorványosan található, további fejlesztése cél kell legyen. A kerékpárutak kialakítását a környező településekkel való összeköttetést is tudja szolgálni. A város járdahálózata fejlesztésre szorul.

Közművek

A közüzemi ivóvízvezeték-hálózat a település egészén kiépített, hossza 111,9 km, mely a városi lakásállomány 98,7 %-a. Mezőtúron az időszakos egyéb vízfogyasztók számára 32 db közkifolyó áll rendelkezésre. A vezetékes ivóvíz szolgáltatója a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt.

A szennyvízhálózat kiépítettsége a vízhálózat kiépítettségétől némileg elmarad: a közüzemi szennyvízgyűjtő hálózatba a lakások 93,0 %-a volt bekapcsolva. A városban a termásvíz kivétele lehetőségként felmerül, a vizet gyógyfürdő, de egyéb felhasználók is hasznosítják.

Mezőtúr vezetékes gázszolgáltatója az OPUS TIGÁZ Zrt., a város villamos energia szolgáltatását az OPUS TITÁSZ Zrt. végzi. A háztartási villamosenergia fogyasztók lakásállományon belüli aránya 117,3 %, a háztartási gázfogyasztók aránya 77,9 %-a volt 2019-ben. A közműhálózat összképét tekintve megállapítható, hogy Mezőtúr lakásállományának 77,9 %-a teljes közművel ellátott, 20,8 %-a részlegesen közművesített, hiányos közműfedettséggel (csak villamosenergia-szolgáltatást vesz igénybe) pedig a lakások 1,3 %-a rendelkezik.

A város telekommunikációs, digitális ellátottsága teljes körűnek tekinthető, a nagysebességű adatátvitelre is alkalmas hálózatok kiépítése folyamatos.

A közművek állapotáról, részletes leírásáról, a város Rendezési terve rendelkezik.

Környezetvédelem és klímatudatosság / energiahatékonyság

Az önkormányzat működése és fejlesztései során törekszik a környezet- és természetvédelem szempontjából pozitív hatású fejlesztések megvalósítására. Az önkormányzat törekszik arra, hogy intézményeiben és a település egészén hatékony energiafelhasználási módszereket alkalmazzon.

Az energiagazdálkodás keretében folyamatosan végzi az érintett épületek energetikai felújítását, a közvilágítás korszerűsítését, továbbá egyre nagyobb mértékben használja a megújuló energiaforrásokat, amihez megfelelő természeti adottságokkal rendelkezik. Mindez lehetővé teszi az önkormányzati tulajdonú létesítmények költséghatékony üzemeltetését, a település környezeti állapotának javítását, valamint a klímaváltozás mértékének és hatásainak mérséklését.

Mezőtúr közigazgatási területét nagyvízi meder övezete és belvízjárta terület is érinti. A megyei területrendezési tervek szerint a település közigazgatási határának déli része belvízzel erősen veszélyeztetett terület. A településen a belvíz levezetését szolgáló csatornarendszer működik, fenntartása, karbantartása folyamatos feladatot igényel. Ugyanakkor egyre nagyobb hangsúlyt kell fektetni a vizek elvezetése helyett a vizek megtartását és későbbi hasznosítását lehetővé tevő fejlesztések megvalósítására. A Jász-Nagykun-Szolnok megyei 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó Területfejlesztési Program kitér a települési csapadékvízlevezető-rendszer fejlesztésére is. A Területfejlesztési Programot a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés 75/2014. (VIII.29.) számú határozatával fogadta el. Mezőtúr Város belvízlevezető-rendszere további fejlesztésének megvalósulását a településen a Széchenyi 2020 pályázatán keresztül elnyert Európai Unió támogatás is segíti.

A talaj- és a felszín alatti, valamint felszíni vizek szennyeződésének elkerülése érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani a bezárt és rekultivált, valamint a működő hulladéklerakó környezeti terhelésére, valamint a mezőgazdasági tevékenységből származó szennyezések kialakulásának elkerülésére.

2.1.1 A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

A helyzetelemzés alapján az alábbi SWOT elemzés segítségével összegezhetőek a stratégia megvalósítását segítő és gátló külső és belső tényezők, hatások, adottságok. A SWOT elemzés a stratégiaalkotás folyamatának egyik lépése, amelynek célja a belső (erősségek, gyengeségek) és külső (lehetőségek, veszélyek) pozitív és negatív tényezők rendszerezése.

1. táblázat: SWOT – belső tényezők összefoglaló értékelése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> – Jó minőségű termőföld, jelentős agrártermelési hagyományok – A működő vállalkozások lakosságárányos száma a megyei átlagnál magasabb – A település ipari parkkal és befektetőbarát városi címmel rendelkezik – A városban a lakossági alapszolgáltatások valamennyi válfaja biztosított – Turisztikai attrakciók megléte a településen (népművészeti hagyományok, rendezvények, fürdő) – A városban élőkre erős lokálpatriotizmus jellemző – A városban jól működő alap- és középfokú oktatási intézményrendszer – Aktív civil szervezetek magas száma – Színes közösségi élet – Alacsony munkanélküliség – Természeti értékekben gazdag vizes élőhelyek jelenléte – A várost vasúti fővonal és országos közút is érinti – A város gyógyvíz minősítésű termálvízzel rendelkezik – A város belterületén jelentős a zöldfelület nagysága (Erzsébet liget, Hortobágy-Berettyó partja) – A városközpont országos jelentőségű műemlékekben és helyi védelem alatt álló épületekben gazdag – A város jelentős hányada teljes közműellátással rendelkezik – Szelektív hulladékgyűjtés működik a városban – Kedvező adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítására – Kedvező levegőminőség – Térségi hatókörű közigazgatási funkciók jelenléte (kistérségi, járási központ) 	<ul style="list-style-type: none"> – A vállalkozások döntő többsége kis- vagy mikrovállalkozás, a vállalkozási szerkezet elaprózódott – A mezőgazdasági termelési hagyományokra épülve nem alakult ki feldolgozóipari kapacitás – A népesség gazdasági aktivitása alacsonyabb a megyei és országos átlagoknál – A turisztikai szolgáltatások infrastruktúrája nem megfelelő – A város népessége folyamatosan csökken, amelyben a természetes fogyás és az elvándorlás is szerepet játszik – A város népességmegtartó ereje kedvezőtlen, különösen az aktív képzett lakosság körében – Előregedő társadalom – Az alacsony képzettségi szintű lakosság magas aránya – A Hortobágy-Berettyó-főcsatorna vízminősége és állapota leromlott – Az országos utak a település központján haladnak át, illetve ott találkoznak (forgalom és negatív környezeti hatások) – A város külső megközelíthetősége nehézkes – Az önkormányzati utak egy része nem megfelelő minőségű, – A település kerékpáros úthálózata egyes részekben hiányos – A város jelentős, kihasználatlan, leromlott állapotú épületállománnyal rendelkezik – A térszerkezet következtében a vonzáskörzet gyenge – A korábban működő felsőoktatási funkció a városban megszűnt – Számos közszolgáltatást nyújtó intézmény épülete leromlott állapotú, felújításra szorul – A közszolgáltatást nyújtó intézmények jelentős részének energiahatékonysága kedvezőtlen

<ul style="list-style-type: none"> - Az egészségügy (kórház-rendelőintézet) és az oktatás intézményrendszere fejlett (alap- és középfokú oktatás) - Jelentős helyi kulturális és sport aktivitás - Civil szervezetek működése a kultúra, közösségi és sport területén 	
--	--

2. táblázat: SWOT – külső tényezők összefoglaló értékelése

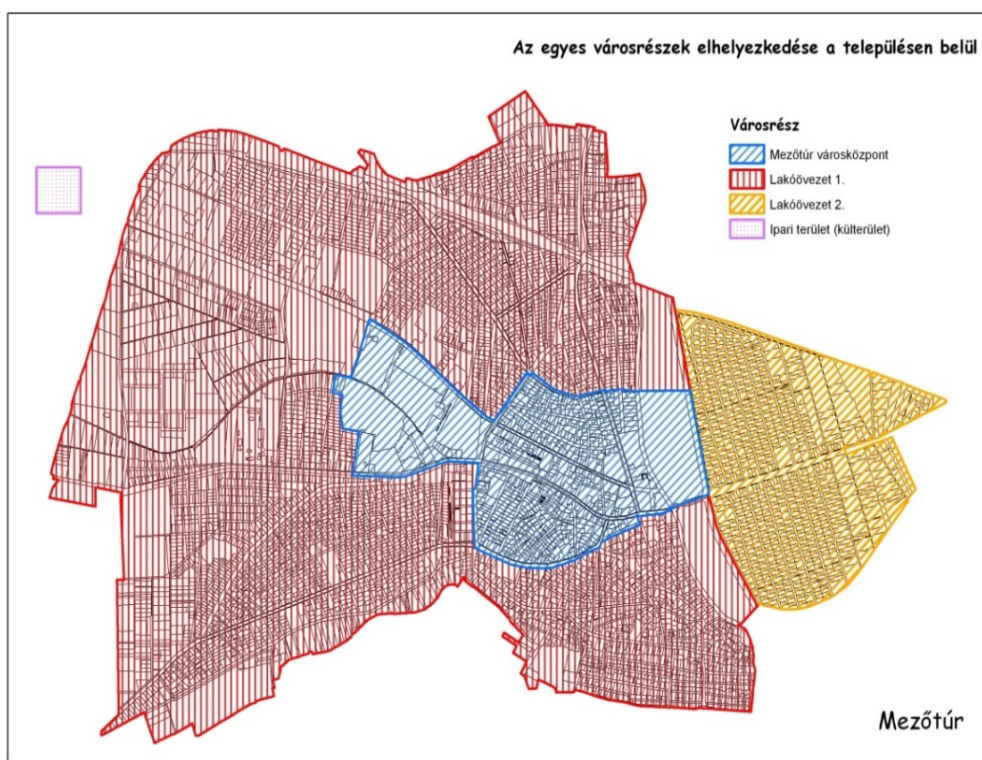
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> - Növekvő belföldi és külföldi turisztikai kereslet a kulturális, hagyományőrző és gyógy- és termálturizmus területén - A helyi vállalkozói szféra megerősödése, a kereskedelmi és egyéb szolgáltatási kínálat bővülése - Az önkormányzati beavatkozások a magánérs beruházások számának növekedését eredményezhetik - Alternatív energiaforrások nemzetközi és hazai súlyának növekedése - Befektetői érdeklődés növekedése a térség iránt - Pályázati források rendelkezésre állása az ipari park fejlesztésére - Alternatív mezőgazdasági tevékenységek elterjedése - Bio mezőgazdasági termékek iránti kereslet növekedése hazai és európai szinten egyaránt - A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet - Pályázati források rendelkezésre állása szociális célú városfejlesztésre - Közösségi együttműködések szerepének felértékelődése - További pályázati források megjelenése és igénybevétele - Pályázati források a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna belterületi szakaszának víz, meder és hullámtér rendezésére, ezáltal a turisztikai hasznosítás lehetőségeinek és a fenntartható környezet feltételeinek megteremtése - Megújuló energiaforrások fokozott használata - A környezetbarát közlekedési módok elterjesztése - Növekvő belföldi és külföldi turisztikai kereslet a természeti adottságok iránt - Az önkormányzati és a civil szféra együttműködésének felértékelődése - Térségi szerepkör erősödése - Aktív együttműködések a közintézmények között a járáson belül és kívül egyaránt - A korábban meglévő felsőfokú oktatás, képzés újraindítása - Pályázati források megjelenése és igénybevétele 	<ul style="list-style-type: none"> - Erősödik a konkurencia a hasonló adottságú települések és telephelyek között - Csökkenő befektetői érdeklődés Magyarország és Kelet-Közép-Európa országai iránt - Erősödnek a város hazai és nemzetközi versenytársai a gazdaság minden területén - A turisztikai tendenciák kedvezőtlenül alakulnak - A külső (pályázati) források nagysága csökken - Növekvő mértékű elvándorlás - Népeség elöregedése, az inaktív arányának további emelkedése - Növekvő szociális-társadalmi feszültségek - Lakáskörülmények romlása - Foglalkoztatási helyzet romlása - A város fejlődésének elmaradása miatt a munkanélküliek számának növekedése - Nagyobb városok elszívó hatásának erősödése - A város nem tud jelentős pályázati forrásokat bevonni a város és a természeti környezet fejlesztésére - A természeti-környezeti értékek károsodnak az ökológiai szemlélet hiányában - Környezetterhelő ipari létesítmények betelepülése - A bevonható források nagysága jelentősen csökken - Az önkormányzatok jövőbeli feladat- és hatásköre bizonytalan - Az önkormányzatok állami forrásai/támogatásai csökkennek - Az önkormányzati bevételek csökkenése miatt a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat a működésre kell fordítani - A város nem tudja teljes mértékben kiaknázni a járásközponti szerepköréből adódó lehetőségeket

2.2 A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Mezőtúron négy városrészt lehet lehatárolni, melyek közül az egyik a város külterületén található ipari terület:

- Városközpont
- Lakóövezet 1
- Lakóövezet 2
- Ipari terület (Külterület)

1. ábra: Mezőtúr városrészei

Forrás: Mezőtúr Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája, 2013

A városrészi lehatárolást elsősorban az alábbi tényezők befolyásolják:

- Történelmi jelleg, a városrészek átörökített funkciói.
- Városon belüli közlekedési hálózat, utak, utcák elválasztó szerepe.
- Épületállomány minősége és funkciója, amely jól reprezentálja a városrész város egészében betöltött funkcióját.

A városrészek elhelyezkedésük, gazdasági szerepük, társadalmi rétegződésük és egyéb jellemzőik alapján eltérő adottságokkal rendelkeznek. Az eltérések főleg a városrészekben élő lakónépesség gazdasági-szociális mutatói alapján szembetűnőek.

3. táblázat: Mezőtúr városrészeinek lehatárolása

Városrész	Lehatárolás
Városközpont	Bajcsy-Zsilinszky u. – Kürt u. – Hortobágy-Berettyó főcsatorna – Dózsa György. út – Garibaldi u. – Rákóczi Ferenc u. – Bajcsy-Zsilinszky u. – Földvári u. – Tó u. (Erzsébet liget, termálfürdő területe) – Temető u. – Szolnoki út – Petőfi út –

	Bajcsy-Zsilinszky u.
Lakóövezet 1	Hortobágy-Berettyó-főcsatorna – Kürt u. – Bajcsy-Zsilinszky u. – Petőfi út – Szolnoki út – Temető u. – Tó u. – Földvári u. – Bajcsy-Zsilinszky u. – Rákóczi Ferenc u. – Garibaldi u. – Hortobágy-Berettyó főcsatorna Ny-i partja
Lakóövezet 2	Kétgátközi-kert és Vágóhídi-kert
Ipari terület (Külterület)	Mezőtúri Ipari Park (külterület, Szolnoki út mellett)

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A társadalmi mutatók alapján a Városközpont a legfejlettebb városrész Mezőtúron. Itt él a város lakónépességének 16,54%-a, amelyen belül a gazdaságilag aktív korú népesség felülreprezentált. A városrész lakóinak képzettségi és foglalkoztatottsági mutatói is kedvezőek: itt a legalacsonyabb a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (13,1%), valamint a legmagasabb a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (54,1%). A város történelmi központját magában foglaló városrészben koncentrálnak a különböző közfunkciót betöltő, továbbá egyéb kereskedelmi és szolgáltató intézmények, szervezetek.

A Városközpont körül elterülő, nagy kiterjedésű Lakóövezet 1. városrészben él a város lakónépességének 67,85%-a. A városrész lakóinak szociális helyzete kedvezőtlenebb, mint a hasonló lakófunkciókkal rendelkező Lakóövezet 2. városrészben élők: alacsonyabb foglalkoztatottsági ráta és képzettségi mutatók jellemzik, valamint itt található a város összes szegregátuma. Ráadásul a népesség elöregedésének problémája is itt a legsúlyosabb.

A Hortobágy-Berettyó túloldalán, a városközponttól keleti irányban elhelyezkedő Lakóövezet 2. városrészben kialakult lakókörnyezeti feltételek kedvezőek, az itt élők foglalkoztatottsági és képzettségi szintje relatíve magas.

A város belterületi határán kívül elhelyezkedő gazdasági funkciójú ipari terület lakossággal nem rendelkezik. A városrészek összehasonlításakor figyelembe vett külterületi lakónépesség adatai alapján kedvezőtlen gazdasági-szociális mutatók rajzolódnak ki: városi és városrészi szintű összehasonlításban az itt élők foglalkoztatottsági és képzettségi szintje a legalacsonyabb.

Az egyes városrészek funkcióiról összegzésként az alábbiak állapíthatók meg:

- a város jellemzően egyközpontú, alközpontok nem alakultak ki;
- a Városközpont Mezőtúr és térsége köz- és humánszolgáltató centruma;
- a középületek eltérő műszaki állapotban vannak, energiahatékonyságuk alacsony, nem adnak egységes városi arculatot;
- a Városközpontban elhelyezkedő Erzsébet liget és a fürdő a város rekreációs központja, potenciális fejlődési lehetőséget kínál a város számára;
- a Lakóövezet 1. városrész funkcióellátottsága megfelelő, azonban problémát jelentenek a városrészben azonosítható szegregátumok;
- a Lakóövezet 2. városrész funkcióellátottsága alacsony, elsősorban lakófunkciót tölt be;
- az Ipari terület kizárólag gazdasági funkciót tölt be;
- a Városközpontban további fejlesztésre szorulnak, a lakóövezeti városrészekben pedig hiányoznak a megfelelő közösségi terek;
- a város zöldterületi rendszere a Városközpontban koncentrálnak, a többi városrészben hiányoznak a közfunkciójú parkok, kertek;
- jellemzőek a közlekedési jellegű problémák, elsősorban a forgalmas országos főúttal kapcsolatosan;
- a várost kettészelő Hortobágy-Berettyó-főcsatorna vízének és környezetének állapota mindhárom belterületi városrészt közvetlenül érinti.

4. táblázat: Városrészek funkciói

Városrészek	Ipari, logisztikai	Kereskedelmi	Mező-gazdasági	Zöldfelületi, környezeti	Turisztikai, rekreációs	Közlekedési, távközlési	Közösségi	Közigazgatási	Humán szolgáltatási	Lakó	Város(rész) központi
	Funkciók										
Városközpont											
Lakóövezet 1											
Lakóövezet 2											
Ipari terület (Külterület)											

 domináns funkció   kiegészítő funkció

Forrás: saját szerkesztés

A funkciótáblázatból jól látszik, hogy a Városközpont városrész szerepe a legtöbb városi funkció esetében domináns, de a Lakóövezeti városrészekben is megjelenik a lakófunkciót kiegészítő, egyéb domináns funkciók.

3 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia elérendő (középtávú) céljait befolyásolják az alábbi tényezők:

- az Európai Unió 2021-2027-es tervezési periódusának 5 szakpolitikai célkitűzése ((1) Versenyképesebb, intelligensebb Európa; (2) Zöldebb, karbonszegény Európa; (3) Jobban összekapcsolódó Európa; (4) Szociálisabb Európa; (5) A polgáraihoz közelebb álló Európa);
- a magyarországi fejlesztési célkitűzések;
- a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Területfejlesztési Konceptió és Program célkitűzései.

Mivel várhatóan az EU-s támogatások továbbra is fontos szerepet játszanak a város fejlődésében az elkövetkező 7-8 évben, e beruházási prioritások és a városi célok egymáshoz illesztése fontos eleme jelen stratégiai tervezési folyamatnak.

Mezőtúr Integrált Településfejlesztési Stratégiáját 2015-ban fogadta el a város Képviselő-testülete. Jelen stratégiaalkotás során a korábbi dokumentumban megfogalmazott célok, fejlesztési elképzelések kiindulási alapot jelentenek, azonban a tervezési keretek megváltozásához igazodva a fejlesztési elképzelések aktualizálása, továbbfejlesztése a városfejlesztési irányvonalak újragondolása szükségszerűvé vált.

Ez a fejezet bemutatja a város jövőképét, a stratégiai fejlesztési – átfogó, tematikus és területi – célokat és azok összefüggéseit.

Az ITS 2023-as célrendszerének kialakítása az alábbi fő tényezők figyelembevételével történt:

- a város főbb statisztikai adatai, mutatói és a fő kihívások, problémák, adottságok és lehetőségek,
- a város által betöltött és betölteni kívánt funkciók,
- a lakosság, a vállalkozások és a turisták általános és speciális szükségletei, elvárásai a településsel, a közszolgáltatásokkal és a városi funkciókkal szemben,
- a város és vonzáskörzete közötti jelenlegi és lehetséges együttműködési területek,
- a városok közötti élesedő hazai és nemzetközi versenyhelyzet.

3.1 Jövőkép

Azt, hogy Mezőtúr milyen várossá szeretne válni 2030-ra, a belső adottságok és a külső környezet által befolyásolt lehetőségek jelölik ki. Ennek eléréséhez tudatos fejlesztési folyamatra, egymásra épülő, egymást erősítő célok kijelölésére és a célok elérését biztosító fejlesztések megvalósítására van szükség.

Jövőkép - Mezőtúr 2030-ban

„Mezőtúr magas életminőséget biztosító, vonzó lakóhely, erős hagyományokkal rendelkező 21. századi mezőváros. A bővülő foglalkoztatottságnak, a járásközponti funkciók erősödésének, a minőségi szolgáltatások magas számának köszönhetően a helyiek életszínvonala folyamatosan javul, a stabil és kiszámítható vállalkozási környezet hosszú távon is fenntartható növekedési potenciált jelent a helyben működő és a betelepülni kívánó vállalkozások számára. Az épített és természeti környezet megújulásával a település idegenforgalmi vonzereje is egyre növekszik.”

A jövőkép megvalósulása érdekében három átfogó cél jelölhető ki:

1. Az életminőség javítása, a társadalmi különbségek csökkentése: a lakosság számára megfelelő szolgáltatások biztosítása, kedvező városi arculat kialakítása, a helyi identitás és

2. Versenyképes és innovatív gazdaság: a terciér szektor, kiemelten a turisztikai ágazat fejlesztése, innovatív és kreatív minőségi termék- és kínálatfejlesztés, kiegyensúlyozott munkaerő-piaci helyzet, az aktivitás és az értékteremtő foglalkoztatás növelése

3. Fenntartható város megteremtése: az épített környezet és a természeti értékek védelme, a kulturális örökség és a hagyományok megőrzése, a környezettudatos energiagazdálkodás a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás jegyében

Az átfogó célok a fenntartható fejlődés alapelveit figyelembe véve valósulnak meg, kijelölve a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti kihívásokra adott válaszait.

Az életminőség javítása, a társadalmi különbségek csökkentése átfogó cél a város társadalmi, szociális problémáira fogalmazza meg a legfontosabb fejlesztési stratégiákat. A versenyképes és innovatív gazdaság átfogó cél a foglalkoztatási, munkaerő-piaci kérdéseket és a munkahelyteremtéssel kapcsolatos gazdaságfejlesztési célokat integrálja. A fenntartható város megteremtése átfogó cél azt a fejlesztési irányt jelöli ki, amely a gazdasági és társadalmi fejlődés feltételeinek javítása közben is kiemelt figyelmet fordít a környezeti állapot megővésére.

3.1.1 Átfogó cél

A jövőkép elérése érdekében szükséges a település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása.

Mezőtúr város fejlesztésének átfogó célja a következő:

Mezőtúr népességmegtartó képességének erősítése, az itt élők életminőségének javítása – vonzó, fenntartható települési környezet és versenyképes gazdasági fejlődés biztosítása révén

Az átfogó cél kijelöli a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti kihívásokra adott válaszait. A város által kitűzött legfontosabb cél az itt élők életminőségének javítása, ezáltal a település népességmegtartó képességének erősítése, amelyhez szükséges a megfelelő munkalehetőségeket biztosító versenyképes gazdaság, valamint vonzó, élhető települési épített és természeti környezet megteremtése és mindezek fejlesztése a fenntarthatóság szempontjait szem előtt tartva.

3.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

Mezőtúr Város 2023-2027 között elérendő középtávú stratégiai céljai egyrészt a városi szintű tematikus célokat, másrészt a városrészi szintű területi célokat foglalják magukban.

Jelen fejezet célja a **középtávú városi célok** részletes meghatározása, amelyek tematikus jelleggel megfogalmazott, de nem szükségszerűen egy-egy ágazatra korlátozódó érvényességű célok. A

középtávú városi célok részben integrált jellegűek, olyanok, melyek eléréséhez több tematikus/ágazati jellegű tevékenység koordinált végrehajtása szükséges.

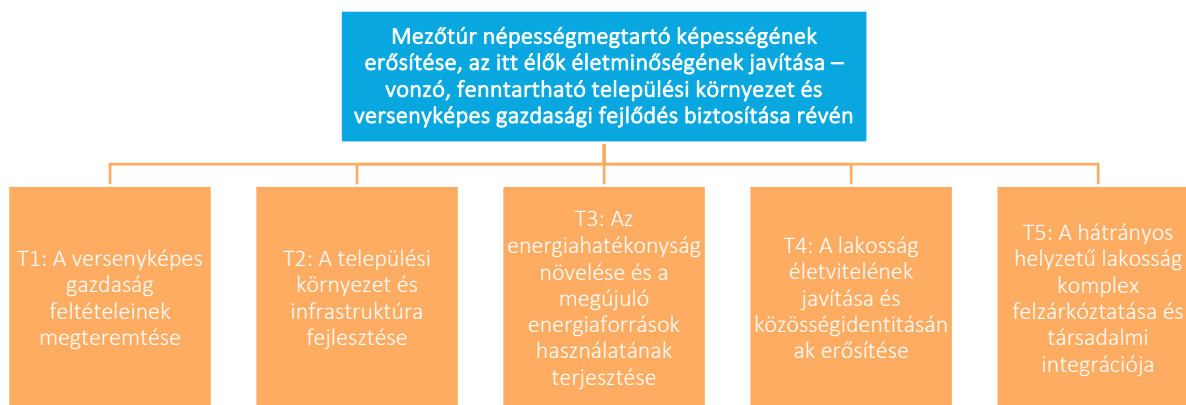
E célok kialakításánál fontos szempont volt, hogy az ITS nem kizárólag Mezőtúr város önkormányzata, hanem a város egészének tervezési alapküldetése. Ebből kifolyólag tartalmazza azokat a célokat is, amelyek megvalósításáért a városi önkormányzat csak közvetve vagy részben felelős, mivel azok elérésében állami, magán, nonprofit szereplők is közreműködhetnek majd.

3.2.1 Városi szintű középtávú tematikus célok

Az átfogó célok eléréséhez hozzájáruló, városi szintű, 7-8 évre szóló középtávú célok alapvetően ágazati bontásban kerülnek megfogalmazásra.

- T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése
- T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
- T3: Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
- T4: A lakosság életvitelének javítása és közösségidentitásának erősítése
- T5: A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja

2. ábra: Városi szintű középtávú tematikus célok

Forrás: saját szerkesztés

Az alábbiakban részletesen bemutatjuk a középtávú tematikus célokat.

T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése

A város jövője és jövőbeli fejlődése érdekében kiemelten fontos, hogy fejlett helyi gazdasággal rendelkezzen, amely megfelelő számú és minőségű munkahelyen keresztül magasabb jövedelmet biztosít az itt élőknek. A foglalkoztatás előmozdításának egyik fontos eleme az aktivitási ráta növelése, másik fontos eleme a magas munkahelyek számának emelése. Ehhez szükséges a már működő vállalkozások megerősítése, de új vállalkozások betelepítése is. Fontos továbbá a településen a helyi fogyasztás ösztönzése, erősítése, hiszen így a jövedelmek egy része helyben tartható.

- A gazdaságfejlesztés terén az egyik lehetőséget a város peremén található ipari park továbbfejlesztése jelenti. Másrészt a gazdaság versenyképességének növelését szolgálja a Szolnoki út 5-7. alatt található gazdasági terület fejlesztése, a területen Vállalkozói és Innovációs Központ kialakítása.

- A versenyképes gazdaság megteremtésének eszközéül szolgálhatnak a város több pontján, elsősorban elhelyezkedő gazdasági, vállalkozási területek komplex fejlesztése.
- A város hagyományaira építve szintén fontos a minőségi mezőgazdasági termelés fejlesztése, minőségi termékek, valamint a minél nagyobb fokú helyi feldolgozás megteremtése.
- Turizmus erősítése a belváros mellett húzóó Hortobágy-Berettyó, valamint a belváros szélén lévő – strandfürdő, liget, tó hármására épülő – szabadidős komplexum továbbfejlesztésével (attrakciófejlesztés, turisztikai termékek fejlesztése és szállás / vendéglátókapacitás fejlesztése szükséges).

Mindez egyaránt igényel infrastruktúrafejlesztést, a munkaerő képzését és átképzését, valamint szervezési tevékenységet, erősebb kapcsolatot, folyamatos dialógust a vállalkozásokkal.

Szükséges kiemelni a versenyképes oktatási háttér biztosítását is: fontos a gazdaság igényeire reagáló, hatékony középfokú (kiemelten szak-) oktatási rendszer fenntartása, valamint érdemes figyelembe venni a korábban meglévő felsőfokú oktatás, képzés újraindításának lehetőségét is.

T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése

Mezőtúr a jelenleginél lényegesen nagyobb lakosságszámra kialakult városi területtel és kapacitásokkal rendelkezik. A fenntartható városias fejlődés kulcsa egyrészt a lakosságszám stabilizálása, a csökkenés és az elvándorlás megállítása, másrészt egy kompaktabb, "sűrűbb" településszerkezet megteremtése. Az egységes és esztétikus településkép kialakítása, valamint az életminőség környezeti feltételeinek javítása nagymértékben hozzájárul Mezőtúr népességmegtartó erejének növekedéséhez.

A város szerkezetével és épületállományával kapcsolatos fejlesztések kiemelt célja a nyugodt városi életforma hosszú távú felértékelődése. Ennek előfeltétele az épített környezet olyan fejlesztése, amely összhangba hozza a város gazdasági-társadalmi-környezeti hatékonyságának növelését, az életminőség javítását és a város karakterének megtartását. E cél megvalósítása magában foglalja a helyi identitás erősítését a város karakterének feltárásával és fejlesztésével, a közterületek – mint a városi élet fő helyszíneinek – humanizálásával. A kiegyensúlyozott településszerkezet érdekében a város minden része fejlesztéseket igényel, amellyel megőrizhető a város hagyományos mezővárosi karaktere – a megfelelő életminőség biztosításával párhuzamosan.

A középületek és magáningatlanok fokozatos megújítása is fontos, oly módon, hogy egyrészt illeszkedjenek a városi arculatba, de ugyanakkor javuljon energiahatékonyságuk is. Ezzel egyrészt csökkenthető az épületekkel összefüggő károsanyag-kibocsátás, másrészt csökkennek az épületek üzemeltetéséből fakadó energiaköltségek, harmadrészt a fejlesztések – megfelelően szervezve – élénkítik az építőipart és a városban teremtenek munkahelyet.

Mezőtúrnak a külső közlekedési kapcsolatok alakítására nincs közvetlen hatása, ettől függetlenül a város számára elsődleges közlekedésfejlesztési prioritásként szerepel a településen áthaladó 46. sz. főút forgalmának mérséklése. A jelenleg hatályos OTRT a délnyugat-északkelet irányú főútfejlesztést jelöli a Kisújszállás-Mezőtúr, Mezőtúr-Szarvas meglévő összekötő utak nyomvonalán. A belső városi közlekedés fejlesztése az útminőség javítására, valamint a környezetbarát közlekedési megoldások elősegítésére irányul, elsősorban a kerékpárút-hálózat fejlesztésére, a meglévő buszmegálló, buszöblök felújítására. Mindemellett kiemelt figyelmet kell fordítani a parkolási kapacitások bővítésére is. Ezen felül fontos cél a zöldterületi minőség fejlesztése, mely egyben az utcabútorok megújítását is jelenti. A város infrastrukturális fejlesztési céljaihoz hozzá tartozik a csapadékvíz okozta károk megelőzése és a lakóingatlanok csapadékvíztől való védelme, ezért kiemelt cél a csapadékvíz-elvezetés megújítása Mezőtúron.

T3: Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése

Mezőtúr számára az elkövetkező évek egyik legfontosabb feladata a fosszilis energiahordozóktól való külső függőség mérséklése és a megújuló energiaforrásban rejlő potenciálok kihasználása. Az energiahatékonyság növelése, valamint a megújuló energiaforrások széleskörű használata. A város célja a fenntartható fejlődés jegyében az épített környezet energiahatékonysági szempontú fejlesztése, továbbá az alternatív energiaforrások felhasználása az energiagazdálkodás szerkezetváltásának elősegítése érdekében mind a közintézmények, mind a lakófunkciójú épületek esetében. Az energiahatékonyság növelése, valamint a megújuló energiaforrások széleskörű használatán túlmenően kiemelt cél a szemléletformálás a fenntartható, a környezetet nem károsító fogyasztási minták elterjesztése érdekében.

A város az alternatív energiák hasznosítása szempontjából kedvező adottságokkal (pl.: termálvíz) rendelkezik, ezek tudatos és bővülő használatával Mezőtúr a megújuló energia hazai és nemzetközi mintavárosává válhat, ami a növekvő hírnév mellett az önkormányzati, lakossági és vállalkozói kiadások csökkentését is eredményezheti.

T4: A lakosság életvitelének javítása és közösségidentitásának erősítése

A város fejlődése szempontjából fontosak a fizikai feltételek, de a várost az emberek, közösségek alkotják, nélkülük a város csak épületek és utcák sokasága. Ennek megfelelően a városfejlesztés sikere szempontjából kulcskérdés a lakosság életvitelének javítása, a helyi identitás, a kultúra fejlesztése és a helyi közösségek erősítése.

Az egészséges és kiegyensúlyozott életvitel alapvető feltételeinek megteremtéséhez egyrészt szükségesek a megfelelő lakáskörülmények, egészséges ivóvíz, a szennyvíz-elvezetés és kezelés megoldása. Az ivóvíz és szennyvíz tekintetében a város viszonylag kedvező helyzetben van, a kisebb hiányosságok várhatóan középtávon felszámolásra kerülnek. Másrészt az egészségmegőrzésre és tudatosításra is fókuszáló magas minőségű egészségügyi ellátás biztosítása. A meglévő adottságok, a városi kórház és rendelőintézet nyújtotta egészségügyi szolgáltatások minőségi javulása érdekében az intézmények folyamatos fejlesztést igényelnek.

Az életvitel javításához hozzátartoznak a városi lakosság számára elérhető szabadidő eltöltési tevékenységek, sportolási és kulturális lehetőségek rendelkezésre állása. A városban a szabadidő aktív eltöltésének helyszínéül szolgálhat az uszoda és a strand, a liget és a tó környezete, valamint a különféle kulturális rendezvények befogadására alkalmas hagyományos helyszínek (pl. színház és rendezvénytermek) és közterek. A helyszínek folyamatos fejlesztése, a terek rugalmas kihasználása hozzájárulhat a lakosság életminőségének javításához.

A helyi identitásnak a városban erős alapjai vannak: egyrészt Mezőtúr korábbi kereskedelmi központ funkciójából fakadóan, másrészt pedig az egyedülálló – és még ma is élő – kézművesipari hagyományok jelenléte miatt. A helyi identitás erősítése érdekében fontos a város történetének, korábbi szerepének minél szélesebb körben történő megismertetése, másrészt nagyon lényeges, hogy kialakuljanak a kézművesipari hagyományok megőrzésének, továbbvitelének és széles körű megismertetésének feltételei.

A fentiekkel összefüggésben, és a városi szövet erősítése érdekében fontos a helyi közösségek, a helyi összefogás erősítése. Ehhez jó alapot biztosítanak az identitás erősítését célzó akciók, a kulturális események, de a városnak célzott beavatkozásokkal – hely biztosítása kisközösségek számára, a lakosok,

különböző kisközösségek bevonása városfejlesztési akciók előkészítésébe és végrehajtásába, folyamatos interaktív kommunikáció – is szükséges erősítenie a helyi közösségeket.

T5: A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja

A foglalkoztatási nehézségek, valamint az új típusú, XXI. századi globalizált munkaerőpiachoz való igazodás problémái, egyre szélesebb társadalmi rétegek elszegényedéséhez vezetnek, ami egyes lakossági csoportok helyzetét kilátástalanná tette a városban.

A lecsúszott társadalmi rétegek a szegénységi küszöb alatt élnek, helyzetükből önerőből nem képesek kilábalni hosszú távon sem. Ugyanakkor egyrészt szolidaritási szempontból is fontos, hogy ezek a társadalmi csoportok célzott segítséget kapjanak további leszakadásuk megállítása érdekében, másrészt a város kiegyensúlyozott fejlődése is megköveteli a szegénységi probléma kezelését.

Komplex szociális problémáról van szó, melynek egy-egy eleme különálló módon nem kezelhető, integrált megoldásra van szükség.

Az egyik fontos elem a lakhatási feltételek javítása – ez lakótelepi feltételek között hatékonyan végezhető. Ez jelenti egyrészt az épületek energiahatékonysági fejlesztését, amivel jelentősen csökkenthetőek az érintett családok energiaköltségei is (és városi szinten a káros anyag kibocsátás), másrészt a lakókörnyezet, a házak közötti közterek megújítását – ami a városkép szempontjából is nagyon kedvező hatású.

A lakhatási problémák kezelése mellett fontos az érintett családok jövedelmi helyzetének javítása – mivel a nyílt munkaerőpiacon az érintett emberek jelentős része nem versenyképes, szociális jellegű tranzit-foglalkoztatással lehet visszavezetni őket a munkaerőpiacra (és már rövid távon is javítani jövedelmi helyzetüket).

Ezen felül fontos a különböző együttműködések erősítése, a közösségi és egyéni szintű társadalmi integráció feltételeinek megteremtése. Ide tartozik a bűnmegelőzés és közbiztonságot javító intézkedések (családon belüli erőszak, drogprevenció, áldozattá válás, idősek védelme témakör), a környezetvédelmi szemléletformáló programok, valamint a kulturális rendezvények erősítése Mezőtúron.

A családokat szükséges tanácsadással, mentorálással és egészségük fejlesztésével is segíteni annak érdekében, hogy fokozatosan kilábalhassanak nehéz helyzetükből, és célzott program szükséges a hátrányos helyzetű gyerekek segítése érdekében (kora-gyermekkori, gyermekkori és formális oktatáson kívüli fejlesztésre és oktatás, fejlesztése, iskolai teljesítményük javítása, szabadidő hasznos eltöltése, tehetséggondozás). Ennek fontos eleme a folyamatos szociális munka biztosítása a városban.

A hátrányos helyzetű lakosság életkörülményeinek javítását és életminőségének emelését célozza meg az Antiszegregációs Program (5. fejezet), ami jóllehet elsősorban az érintett szegregátumra vonatkozik, de természetesen ezek az intézkedések kiterjeszthetők és kiterjesztendőek a város más részein élő hátrányos helyzetű lakosokra is.

3.2.2 Városrészi szintű területi célok

A középtávú területi célok a 2015-ben készült Megalapozó vizsgálat, valamint annak jelen dokumentumban felülvizsgálata során, részletes városrészi szintű helyzetfeltárása és helyzetelemzése alapján, az egyes városrészek átfogó gazdasági, társadalmi és településszerkezeti adottságai, valamint az azokra épülő SWOT-elemzések alapján fogalmazódtak meg.

A városrészi célok meghatározásának alapelvei:

- a településrész funkcionális fejlesztési iránya,
- a területhasználat jellege,
- a városrész lakókörnyezetének, illetve gazdasági környezetének fejlődési irányai,
- az elkezdett fejlesztések folytatása.

A városrész-specifikus fejlesztési célja referenciapontot képeznek az integrált akcióterületi fejlesztésekhez. A folyamat során kirajzolódtak azok a funkciók, amelyek esetében további fejlesztésekre, esetlegesen visszafejlesztésekre van szükség, így megvalósítható a város kiegyensúlyozott területi, gazdasági és társadalmi fejlődése.

Városrészi célok a következők:

- V1: A városközpont belvárosi funkcióinak megerősítése és vonzerejének növelése
- V2: A Lakóövezet 1. városrész lakó- és közösségi funkcióinak fejlesztése, a települési környezet javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében
- V3: A fenntartható mobilitás és turisztika, valamint a minőségi lakókörnyezet feltételeinek fejlesztése a Lakóövezet 2. városrészben
- V4: Az ipari terület gazdasági potenciáljának erősítése, tőkevonzó képességének javítása

V1: A Városközpont belvárosi funkcióinak megerősítése és vonzerejének növelése

A Városközpont városrész Mezőtúr központi területe, fejlesztésének fókuszában ebből adódóan olyan funkciók fejlesztése áll, amelyek a település teljes lakossága számára relevánsak és a térségi hatókörű funkciókból adódóan elvárhatóak. A városrész fejlesztésének célja a belvárosi funkciók – kiemelten a közösségi, valamint a közigazgatási, közlekedési, humáninfrastruktúra, gazdasági funkciók és szolgáltatások – megerősítése és fejlesztése.

A célok elérése érdekében szükséges egyrészt a leromló részek megújítása a városközpontban, másrészt a szabadidős-turisztikai funkciók megerősítése. A leromló részek megújításával folytatható egy egységes arculatú, a település hagyományos szerkezetét megőrző városközpont kialakítása. A szabadidős-turisztikai funkciók megerősítése érinti egyrészt a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna városközpont melletti partszakaszát, másrészt az Erzsébet liget és fürdő területét.

A városközpont fejlesztésének eredményeként nő a város népességmegtartó képessége, turisztikai vonzereje és gazdasági potenciálja.

V2: A Lakóövezet 1. városrész lakó- és közösségi funkcióinak fejlesztése, a települési környezet javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében

A Lakóövezet 1. városrész alapvető lakófunkciója mellett kereskedelmi-ipari, közlekedési és humán szolgáltatási funkciókban is gazdag. Itt találhatóak ugyanakkor a város szegregátumai is. A cél a városrész által nyújtott életminőség folyamatos emelése egyfelől a települési infrastruktúra fejlesztésével, másfelől a helyi lakosok számára nyújtott szolgáltatások körének bővítésével, minőségének emelésével. Mindezek mellett elengedhetetlen a hátrányos helyzetű lakosság további leszakadását megakadályozó, társadalmi felzárkózásukat elősegítő intézkedések megvalósítása.

A fejlesztések eredményeként javul a települési környezet állapota, továbbá a lakosság elégedettségének emelkedésével stabilizálódhat a városrész népességének száma.

V3: A fenntartható mobilitás és turisztika, valamint a minőségi lakókörnyezet feltételeinek fejlesztése a Lakóövezet 2. városrészben

A Lakóövezet 2. városrész a jövőben lakóövezeti és turisztikai szerepkört fog betölteni.

Szükséges a lakókörülmények javításának elősegítése, a kiskereskedelmi szolgáltatások helyi igényeknek megfelelő fejlődésének ösztönzése, valamint a zöldfelületek, közösségi terek minőségi fejlesztése. Mindezek mellett javítani szükséges az út- és járdahálózat teljes mértékű kiépítését, valamint a városrész és a többi településrész közlekedési kapcsolatát, lehetőség szerint a fenntartható mobilitás szempontjainak szem előtt tartásával.

Ezen felül a városrészben szükséges a turisztikailag értékes fejlesztések (Hortobágy-Berettyó partjai) megvalósítása azért, hogy nemcsak az itt lakók, hanem a turisták is megfelelő szolgáltatásokkal találkozzanak.

V4: Az ipari terület gazdasági potenciáljának erősítése, tőkevonzó képesség javítása

A város külterületén elhelyezkedő ipari terület fejlesztését indokolja, hogy a város jövőbeli fejlődéséhez elengedhetetlen a gazdaság megerősítése, diverzifikálása, a foglalkoztatás növelése. A gazdaságfejlesztés egyik lehetősége a már működő Ipari Park fejlesztése, valamint a jelenleg alulhasznosított Szolnoki út 5-7. szám alatti belterületen egy Vállalkozói Innovációs Központ kialakítása, ezáltal a város tőkevonzó képessége jelentős javulna.

3.3 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A város középtávú tematikus céljai – többek között – a városrészi célkitűzések egy vagy több városrészben történő megvalósításával érhetők el. A területi célok és tematikus célok együttes megvalósítása segíti elő a felvázolt átfogó cél és a tervezett jövőkép elérését.

A következő táblázat összefoglalóan mutatja be a tematikus célok és területi célok közötti összefüggéseket, kapcsolatuk erősségének mértékét.

5. táblázat: A tematikus és területi célok összefüggései

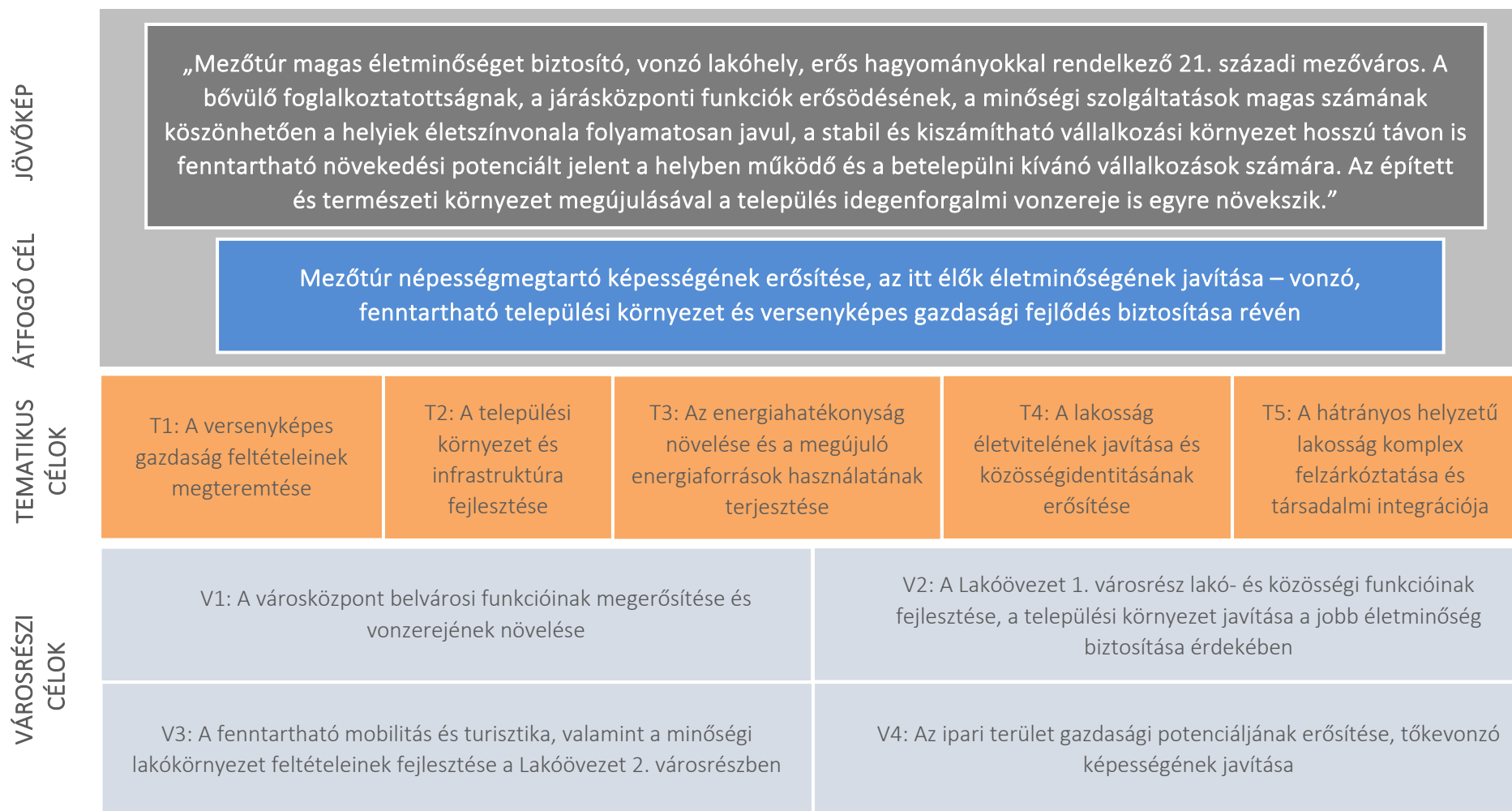
Tematikus / Városrészek célok	T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése	T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	T3: Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése	T4: A lakosság életvitelének javítása és közösségidentitásának erősítése	T5: A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
V1: A városközpont belvárosi funkcióinak megerősítése és vonzerejének növelése					

V2: A Lakóövezet 1. városrész lakó- és közösségi funkcióinak fejlesztése, a települési környezet javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében					
V3: A fenntartható mobilitás és turisztika, valamint a minőségi lakókörnyezet feltételeinek fejlesztése a Lakóövezet 2. városrészben					
V4: Az ipari terület gazdasági potenciáljának erősítése, tőkevonzó képességének javítása					

	Erős koherencia
	Közepes koherencia
	Gyenge koherencia

3. ábra: Mezőtúr városfejlesztési célrendszere

4 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklása

A város korábbi Integrált Városfejlesztési Stratégiájában alkalmazott akcióterületi megközelítés a továbbiakban is fontos – és az eddigi értékelések eredményei szerint is sikeres – eszköze a források koncentrált felhasználásának, és ajánlott keretét képezi a magánszféra fejlesztésekbe való bevonásának is. Jelen Integrált Településfejlesztési Stratégia keretében nem kizárólag az akcióterületeken végrehajtandó projektek kerülnek meghatározásra.

Mezőtúr akcióterületeinek kijelölését alapvetően az általános és a városrészi szintű helyzetfeltárás eredményei határozták meg, amely egyrészt a legfrissebb KSH adatokra, másrészt a 2001-es és 2011-es népszámlálási adatokra, harmadrészt a város által szolgáltatott adatokra épül. A stratégia átfogó céljával összhangban a város földrajzi elhelyezkedésére, természeti, gazdasági és humán erőforrásaira támaszkodva szükséges az értékek megőrzése és fenntartható használata révén az itt élők számára a minőségi élet feltételeit hosszú ideig biztosító környezet kialakítása.

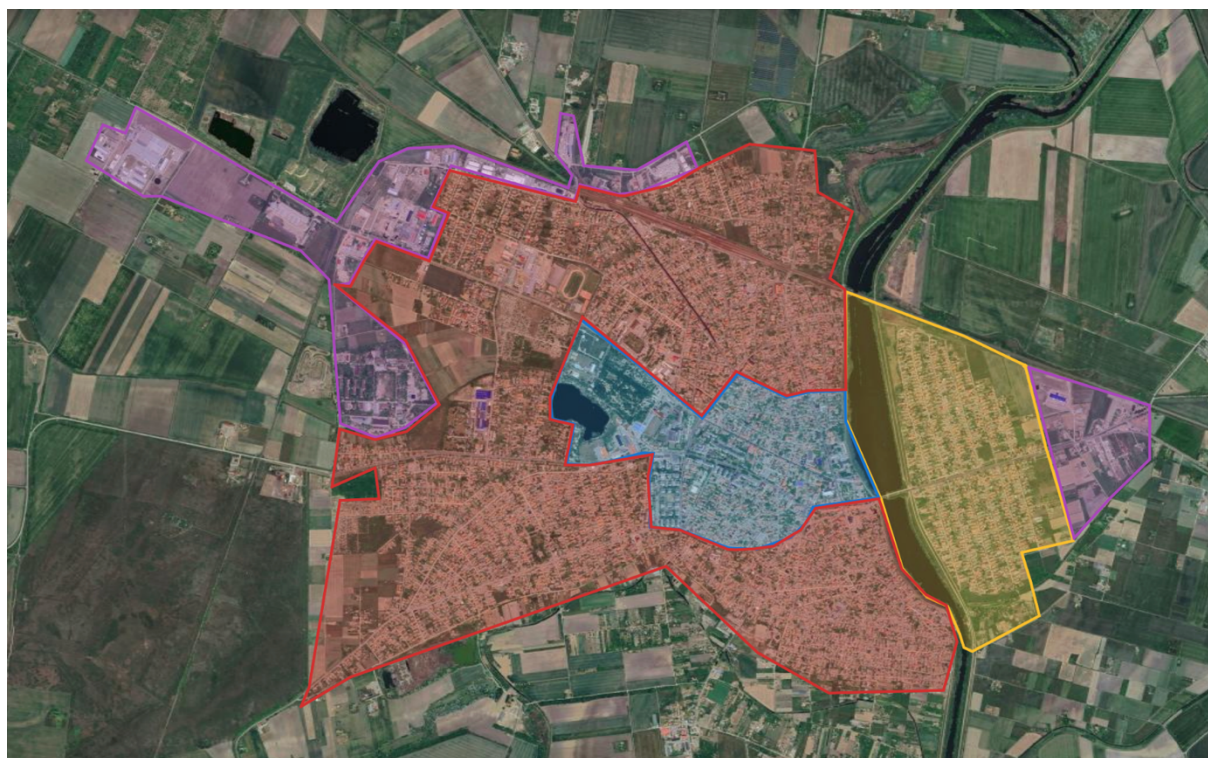
Azon beavatkozásokat, amelyek egy földrajzilag jól körülhatárolható területen helyezkednek el, célszerű területileg integráltan végrehajtani a valódi hatásosság érdekében. Az így kijelölt akcióterületek (AT) a városfejlesztés funkcionális magjaiként szolgálnak. Az akcióterületek kijelölése azonban nem jelenti azt, hogy mindössze ezekben a városrészekben történnek átfogó fejlesztések, hiszen az önkormányzat egyéb projektjei, valamint a magánszféra beruházásai a jövőben is érinteni fogják Mezőtúr teljes területét.

Mezőtúr akcióterületeinek lehatárolásában jelentős szerepet játszottak a város épületeinek, azok jellegének és funkcióinak területileg egységes csoportosulásai. A jellegükből fakadóan a kijelölt akcióterületek határvonalai részben megegyeznek a városrészek lehatárolásával.

Az akcióterületi projektek térben koncentrált és egymással összehangolt projektek, ahol földrajzilag is koncentráltan végbemenő fejlesztések vannak jelen és megfelelnek az alábbi elvárásoknak:

- az akcióterületek kiterjedése ne legyen eltúlzott, csak azok az utcák kerüljenek bele, amelyek a fejleszteni kívánt épületek, intézmények és közterek, valamint a lehetséges magáneros beruházások miatt valóban indokoltak;
- az akcióterületek megjelenésükben minél homogénebbek, térbelileg pedig koncentráltak legyenek;
- az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra;
- egymásra szinergikus hatást fejtenek ki, az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését;
- volumenük, így várható hatásuk is legyen akkora, hogy érzékelhető változást idézzenek elő az akcióterületen;
- a kijelölt akcióterületen a lehető legnagyobb addicionális hatást lehessen elérni a magántőke mobilizálásával;
- funkcionális szempontból az akcióterületek egy egységet alkossanak úgy, hogy a funkcióváltásra és -bővítésre megfelelő helyszínt kínáljanak;
- a szociális és „funkcióbővítő” jellegű akcióterületek teljesítsék azokat a feltételeket, amelyeket a korábbi hasonló pályázati konstrukciók előírtak akár a szociális mutatók, akár az ellátandó funkciók tekintetében.

4. ábra: Mezőtúr tervezett akcióterületei

- A1: Városközpont belvárosi funkcióinak bővítése
- A2: Lakó- és közösségi funkciók erősítése és szociális városrehabilitáció akcióterület
- A3: Fenntartható mobilitás és turisztikai fejlesztések
- A4: Gazdaság potenciáljának erősítése

Forrás: saját szerkesztés

Mezőtúr belterületén négy különálló akcióterület kerület lehatárolásra, amelyek részben átfednek a város négy városrészével.

4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

Az akcióterületi beavatkozások egyes elemei egyben kulcsprojektek vagy egyéb projektek, az átfedések erősítik a tervezett fejlesztések közötti kapcsolódást, szinergiát. A nem kizárólagosan akcióterületi lehatárolás során beazonosított projektek tartalmát részletesen a 4.3 fejezet mutatja be. A tervezett fejlesztések ütemezését a 4.5, összehangolt vázlatos pénzügyi tervét pedig a 4.6 fejezet tartalmazza.

4.2.1 A1: Városközpont belvárosi funkcióinak bővítése akcióterület

Az akcióterület a település központi részét foglalja magában, a Városközpont városrész teljes területét. Az akcióterületet az alábbi utcák határolják: Bajcsy-Zsilinszky u. – Kürt u. – Hortobágy-Berettyó főcsatorna – Dózsa György. út – Garibaldi u. – Rákóczi Ferenc u. – Bajcsy-Zsilinszky u. – Földvári u. – Tó u. (Erzsébet liget, termálfürdő területe) – Temető u. – Szolnoki út – Petőfi út – Bajcsy-Zsilinszky u.

A városközpont kiemelkedő adottságokkal rendelkezik, az akcióterületen tervezett fejlesztések a Megalapozó vizsgálatban feltárt adottságok érvényesítésére, a feltárt problémák kezelésére irányulnak. Az akcióterület a város központi területe, fejlesztésének fókuszában ebből adódóan olyan funkciók erősítése áll, amelyek a település teljes lakossága számára relevánsak, és a járási hatókörű funkciókból adódóan elvárhatóak.

A belvárosban az elmúlt időszakban már számos fejlesztés történt és a funkcióbővítő városrehabilitációs projekt keretében jelenleg is folyamatban van, de ezek nem kezelnek minden problémát a funkcionalitás, az épített környezet, a közlekedés és a zöldfelületek szempontjából. Ennek érdekében a városrehabilitáció további ütemében tervezett fejlesztések az alábbiak:

- Központi főzőkonyha kialakítása Mezőtúron
- A Mezőtúri Strandfürdő turisztikai célú fejlesztése
- Bölcsőde építése Mezőtúron

4.2.2 A2: Lakó- és közösségi funkciók erősítése és szociális városrehabilitáció akcióterület

A városrehabilitációs akcióterület a település városközpontot körülvevő részét foglalja magába, nagyrésze a Lakóövezet 1 városrészhez tartozik. Az akcióterületet az alábbi utcák határolják: Hortobágy-Berettyó-főcsatorna – Kürt u. – Bajcsy-Zsilinszky u. – Petőfi út – Szolnoki út – Temető u. – Tó u. – Földvári u. – Bajcsy-Zsilinszky u. – Rákóczi Ferenc u. – Garibaldi u. – Hortobágy-Berettyó főcsatorna Ny-i partja

Az akcióterületen lakótelepi házak és családi házak egyaránt találhatóak, az itt található lakótelepi épületek felújításra szorulnak. A leszakadó rétegek helyzetének problémája koncentráltan jelentkezik az Ifjúsági lakótelep esetében, amely a városközpont közvetlen közelében helyezkedik el. A tervezett fejlesztések az akcióterületen élők életminőségének javítására, a társadalmi-gazdasági leszakadás megelőzésére irányulnak.

A tervezés jelenlegi fázisában a város az alábbi akcióterületi fejlesztések megvalósítását továbbra is szükségesnek tartja:

- Szociális alapszolgáltatások fejlesztése a Baptista Tevékeny Szeretet Missziónál Mezőtúron

- Család- és gyermekjóléti központ, valamint szolgálat fejlesztése Mezőtúron
- Mezőtúri Harmatcsepp Óvoda fejlesztése
- Újvárosi akcióterület integrálása Mezőtúron
- Városi Sportcentrum energetikai korszerűsítése Mezőtúron

Az akcióterületen az önkormányzati költségvetéstől független, magánérős beruhásként a kiskereskedelmi üzletek felújítása tervezett.

4.2.3 A3: Fenntartható mobilitás és turisztikai fejlesztések akcióterület

A Hortobágy-Berettyó turisztikai fejlesztési terület a települést kettészelő főcsatornát és annak partjait foglalja magában, valamint a Lakóövezet 2 városrész nagyrészét. A fejlesztési terület határai: Hortobágy-Berettyó főcsatorna belterületi szakaszának jobb és bal partja, É-D-i folyamszelvényig, valamint a Kétygátközi-kert és Vágóhídi-kert Kakas utca és Árpád utca határig.

A kijelölt akcióterületen a város közép- és hosszútávon jelentős beavatkozásokat tervez, amely nem csupán az itt élő lakosság, hanem a turisták számára is vonzóbbá teszi a várost.

- A Hortobágy-Berettyó főcsatorna megújítása:
  - gyalogos és kerékpáros közlekedésre alkalmas sétányok kiépítése, futópálya kialakítás
  - parkok kialakítása, utak, járdák felújítása
  - a főtér megnyitása a folyó felé, közösségi rendezvénytér kialakítása

Az infrastrukturális fejlesztésekhez kapcsolódóan soft jellegű beavatkozások is szükségesek (pl. turisztikai programcsomagok kialakítása, városmarketing program). Ezek nemcsak az akcióterületre, hanem az egész városra vagy a programcsomagok esetében akár a térségre is vonatkozhatnak, de az integrált fejlesztések keretében megvalósíthatók.

Az elkövetkezendő időszakban a lehetséges magánérős beruházások közül a vendéglátóhelyek kialakítása, fejlesztése, teraszok kialakítása a legfontosabb.

A tervezett fejlesztések hozzájárulnak a város idegenforgalmi kínálatának bővítéséhez, vonzerejének erősítéséhez.

4.2.4 A4: Gazdaság potenciáljának erősítése akcióterület

Mezőtúr gazdasági fejlődése szempontjából kiemelt fontosságú az ipari terület fejlesztése. A fejlesztési terület határai: Mezőtúri Ipari Park (külterület, Szolnoki út mellett), a Lakóövezet 2 városrész Kétygátközi-kert és Vágóhídi-kert Kakas és Árpád utcától keletre eső részek, a Lakóövezet 1. VII. csatornától északra található területei, a Szolnoki út – Tamkó Sirató Károly utca – Frankel Leó utca – Cs. Wágner József utca és a vasúti sínek közötti szakasza, valamint a Lakóövezet 1. Bezerédi Pál utca – Északi összekötő út – Miklós út által határolt területet

A Mezőtúri Ipari Park a város külterületén (Szolnoki út mellett) helyezkedik el. Az Ipari Park területén belül 19,5 ha nagyságú terület önkormányzati, a többi terület a Mezőtúri Ipari Park Kft. tulajdonában van.

A Mezőtúri Ipari Park Kft. 1999-ben alakult. A 100%-os önkormányzati tulajdonban lévő Ipari Park Kft. a városközponttól 3 km-re helyezkedik el, illetve a legközelebbi főútvonaltól alig 2 km-re található.

Megközelíthetősége közúton és kiépült kerékpárúton biztosított. Területe, illetve elhelyezkedése lehetővé teszi a nagyobb vállalkozások betelepülését.

Az akcióterületet érintő fejlesztések:

- Ipari Park Fejlesztés Mezőtúron

4.3 Az akcióterületeken kívül végrehajtandó vagy több akcióterületet átfogó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

A 4.2 fejezetben felsorolt, akcióterületre eső projektek mellett Mezőtúr városa további, akcióterületeken kívül végrehajtandó fejlesztések megvalósítását is tervezi, amelyek a következők:

- Külterületi helyi közutak fejlesztése
- Belterületi útfejlesztés Mezőtúron
- Élhető Mezőtúr
- Akasztó éri belterületi csapadékvíz elvezető hálózat rekonstrukciója
- Kelet-nyugati kerékpárút megépítése Mezőtúron
- Észak-déli kerékpárút megépítése Mezőtúron

4.4 A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégiai céljaihoz

6. táblázat: Stratégiai célok és projekttypusok kapcsolata

Középtávú városi célok (tematikus célok)	A1: Városközpont belvárosi funkcióinak bővítése akcióterület	A2: Lakó- és közösségi funkciók erősítése és szociális városrehabilitáció akcióterület	A3: Fenntartható mobilitás és turisztikai fejlesztések akcióterület	A4: Gazdaság potenciáljának erősítése akcióterület	Több akcióterületet átfogó program	Külterületi fejlesztések
T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése				- Ipari Park Fejlesztés Mezőtúron		
T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	- Központi főzőkonyha kialakítása Mezőtúron	- Mezőtúri Harmatcsepp Óvoda fejlesztése	- Hortobágy-Berettyó főcsatorna fejlesztése		- Belterületi útfejlesztés Mezőtúron - Élhető Mezőtúr - Akasztó éri belterületi csapadékvíz elvezető hálózat rekonstrukciója - Kelet-nyugati kerékpárút megépítése Mezőtúron - Észak-déli kerékpárút megépítése Mezőtúron	- Külterületi helyi közutak fejlesztése

Középtávú városi célok (tematikus célok)	A1: Városközpont belvárosi funkcióinak bővítése akcióterület	A2: Lakó- és közösségi funkciók erősítése és szociális városrehabilitáció akcióterület	A3: Fenntartható mobilitás és turisztikai fejlesztések akcióterület	A4: Gazdaság potenciáljának erősítése akcióterület	Több akcióterületet átfogó program	Külterületi fejlesztések
T3: Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése		- Városi Sportcentrum energetikai korszerűsítése Mezőtúron				
T4: A lakosság életvitelének javítása és közösségidentitásának erősítése	- A Mezőtúri Strandfürdő turisztikai célú fejlesztése - Bölcsőde építése Mezőtúron	- Család- és gyermekjóléti központ, valamint szolgálat fejlesztése Mezőtúron				
T5: A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja		- Szociális alapszolgáltatások fejlesztése a Baptista Tevékeny Szeretet Missziónál Mezőtúron - Újvárosi akcióterület integrálása Mezőtúron				

Forrás: saját szerkesztés

4.5 A fejlesztések ütemezése

A tervezett fejlesztések 2021 és 2027 között kerülnek megvalósításra. Az ütemezés a fejlesztések indokoltsága, prioritási sorrendje, az egyes fejlesztések hatása, egymásra épülése, a megvalósíthatóság és fenntarthatóság, valamint a fejlesztési források rendelkezésre állásának figyelembevételével került kialakításra. A tervezett beavatkozások között számos olyan található, amelyek ütemezése több évet is felölel, ilyenek például a város különböző területein megvalósítandó, hasonló jellegű fejlesztéseket tartalmazó projektek, valamint a komplex, több ütemben megvalósítható projektek. A tervezett fejlesztések ütemezése a stratégia készítésekor rendelkezésre álló információk alapján történő előzetes becslésre épül. A fejlesztések megvalósításának ütemezését a források rendelkezésre állása, illetve a megváltozott külső körülmények a későbbiekben módosíthatják. A fejlesztések indikatív ütemezését a 4.6. fejezetben található összefoglaló táblázat tartalmazza.

4.6 A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

Mezőtúr fejlesztési lehetőségeit nagymértékben befolyásolja a rendelkezésre álló külső források elérhetősége. Kisebb léptékű, elsősorban soft jellegű beavatkozások megvalósíthatóak akár önkormányzati saját forrásból, akár helyi szervezetek, erőforrások mozgósításával, azonban a jelentősebb infrastrukturális beruházások megvalósításához európai uniós és kormányzati pénzügyi források szükségesek. Az ITS keretében tervezett beavatkozások elsődleges forrását a saját források, a hazai állami források és az európai uniós támogatások:

Saját források: Mezőtúr Város Önkormányzata saját költségvetéséből csak minimális mértékben tud fejlesztéseket finanszírozni.

Állami források: Az állami fejlesztési előirányzatok elsősorban a különböző európai uniós támogatások hazai társfinanszírozásaként jelennek meg, a kizárólag magyar költségvetésből finanszírozott támogatási programok száma és összege lecsökkent.

Európai uniós források: A COVID-19 járvány miatt az Európai Unió megerősítette a jelenlegi, 2021-2027-es költségvetését. Az EU 2021-2027 hosszú távú költségvetése és a NextGeneration EU újjáépítési eszköz összesen több, mint 1800 milliárd eurót foglal magában, amelyben a kohéziós politika továbbra is az egyik legnagyobb tételt jelenti. A 2021-2027-es 7 éves keretköltségvetésből Magyarország körülbelül 50 milliárd euró forrásra jogosult, ugyanakkor a felhasználás feltételei még nem véglegesek. Egyes fejlesztések megvalósításához további forrást jelenthetnek az egyéb, közvetlen EU-s források, transznacionális programokban való részvétel is. Mezőtúr számára kiemelt lehetőséget jelenthet a határmenti programokban való részvétel (Románia-Magyarország, Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna).

Magyarország 2021-2027-es időszak Partnerségi Megállapodásában kijelölt fejlesztési irányok alapján 7 operatív program keretében kerül felhasználásra az Európai Unió által biztosított támogatás, amelyek a következők:

- Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz),
- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz),
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz),
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz),
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz),

- Magyar Helyi Kormányok Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz),
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz).

7. táblázat: A tervezett fejlesztések vázlatos pénzügyi terve

Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Projekt státusza	Projekt megvalósítás tervezett kezdete és zárása
A1: Városcsúzpont belvárosi funkcióinak bővítése					
A Mezőtúri Strandfürdő turisztikai célú fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • A projekt célja a mezőtúri strandfürdő fenntartható, turisztikai célú fejlesztése. ezáltal a település turisztikai vonzerejének erősítése, a strandfürdő szolgáltatásainak minőségbeli javítása a meglévő medencék infrastrukturális fejlesztésével és funkciók, valamint szolgáltatások bevezetésével. • Mezőtúr Város Önkormányzata az alábbi műszaki-szakmai tartalmat valósítaná meg: <ul style="list-style-type: none"> ○ Új turisztikailag is vonzó 4 évszakos szolgáltatás bevezetése: szabadtéri szauna-és dézsa fürdő. ○ Medencetechnológiai fejlesztéssel a kültéri nagymedence átalakítása, modernizálása, működési feltételeinek optimalizálása, továbbá funkcióbővítő felújítása több korosztálynak is vonzó élményelemekkel, az úszók és vízilabdázók sportolási lehetőségének fenntartásával. ○ Vízi játszótér kialakítása családoknak. ○ A fenntarthatóság és környezettudatosság jegyében megújuló energia felhasználásának biztosítása ○ Új és modern arculat létrehozása és ehhez kapcsolódó eszközbeszerzés ○ Marketingstratégia kidolgozása és marketing tevékenységek megvalósítása 	400	TOP_PLUSZ-1.1.3-21-JN1-2022-00016	elnyert	2022-2026

Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Projekt státusza	Projekt megvalósítás tervezett kezdete és zárása
Központi főzőkonyha kialakítása Mezőtúron	<ul style="list-style-type: none"> Mezőtúr Város Önkormányzata jelen támogatási kérelmében a helyi közétkeztetést kívánja fejleszteni azáltal, hogy a projekt keretében egy olyan kapacitású, közétkeztetést ellátó konyhát alakít ki, mellyel hatékonyan, a kornak megfelelő színvonalon tudja biztosítani a kötelező önkormányzati feladatellátásban meghatározott közétkeztetési feladatokat. A konyhaüzemen belül 1800 adagos normál főzőkonyhát, mintegy 100 adagos diétás konyhát, valamint 100 adagos gluténmentes konyhát (összesen 2000 adag) tervezünk kialakítani. Ezen konyhaüzemek alapanyagainak raktározása is funkciójuknak megfelelően elválasztottan történik. A nagykonyhához zöldségelőkészítő, húselőkészítő, halelőkészítő csatlakozik közvetlenül. A megvalósítás helyszíne az önkormányzati tulajdonban lévő Városi Oktatási Centrum (5400 Mezőtúr Petőfi tér 1. hrsz.: 2032) területe, ahol meglévő, hasznosításon kívüli épület bontását követően, annak határolófalait megtartva, egy új épület kialakításával jön létre az új konyha. 	500	TOP_PLUSZ-1.1.1-21-JN1-2022-00016	megvalósítás alatt	2023-2025
Bölcsőde építése Mezőtúron	<ul style="list-style-type: none"> Bölcsőde építése Mezőtúron 	360	RRF-1.1.2-21-2023-00206	benyújtott	-
A2: Lakó- és közösségi funkciók erősítése és szociális városrehabilitáció akcióterület					
Szociális alapszolgáltatások fejlesztése a Baptista Tevékeny Szeretet	<ul style="list-style-type: none"> A projekt során szenvedélybetegek, illetve pszichiátriai betegek nappali ellátásának fejlesztése, ezáltal a szolgáltatási színvonal emelése valósul meg a szolgáltatásnak helyet adó épület felújítása révén. 	100	TOP_PLUSZ-3.3.2-21-JN1-2022-00018	megvalósítás alatt	2023-2025

Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Projekt státusza	Projekt megvalósítás tervezett kezdete és zárása
Misszióál Mezőtúron	<ul style="list-style-type: none"> A fejlesztéssel érintett szociális intézmény olyan személyes gondoskodást nyújt, amely célzottabbá teszi a szükségletalapú ellátást, javítja a legelesettebbek szolgáltatáshoz jutásának esélyeit. A projekt célja, hogy a jogszabályokban meghatározott szociális feladatok megvalósítása érdekében komplex ellátó rendszert működtessen egy korszerű intézményben annak érdekében, hogy a krízishelyzetbe jutott egyének és csoportok megfelelő ellátásban részesüljenek, törekedve az állampolgárok érdekeinek megfelelő új, hatékonyabb szociálpolitikai eljárás módok, mentálhigiénés szolgáltatások kidolgozására, és gyakorlati alkalmazására. A fejlesztéssel érintett ingatlan, Mezőtúron található az 5400 Mezőtúr, Sugár út 31. szám alatt (Hrsz: 2867). 				
Család- és gyermekjóléti központ, valamint szolgálat fejlesztése Mezőtúron	<ul style="list-style-type: none"> Mezőtúr Város Önkormányzata a helyi szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások fejlesztését kívánja megvalósítani. A fejlesztés keretében megújul a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a központ infrastrukturális háttere. A helyszín az önkormányzati tulajdonban lévő volt általános iskola (5400 Mezőtúr, Rákóczi út 49.), melynek korszerűsítésével és bővítésével biztosítani tudja az Önkormányzat a család- és gyermekjóléti központ és szolgálat hatékony működését. A projekt keretében az alábbi fejlesztéseket kívánja az önkormányzat megvalósítani: <ul style="list-style-type: none"> az épület bővítésével és belső átalakításával 10 iroda valamint egy csoportszoba kialakítása; az épület vizes helyiségeinek átalakítása: személyzeti, ügyfél és akadálymentes WC; 	100	TOP_PLUSZ-3.3.2-21-JN1-2022-00013	megvalósítás alatt	2023-2025

Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Projekt státusza	Projekt megvalósítás tervezett kezdete és zárása
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Fedett kerékpár tároló és babakocsi tároló kialakítása; ○ Akadálymentesítés: rámpa, vezetősávok, parkoló; ○ Energetikai korszerűsítés: hőszigetelés, nyílászáró csere, napelem és új hűtő-fűtő rendszer kialakítása; ○ Külső tér, parkoló kialakítása 				
Mezőtúri Harmatcsepp Óvoda fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • A projekt célja a Mezőtúri Harmatcsepp Óvoda fejlesztése, melyet infrastrukturális beruházás, energetikai korszerűsítés, valamint eszközbeszerzés keretében kíván megvalósítani Mezőtúr Város Önkormányzata, ezáltal biztosítva az egészséges környezet és a hatékony nevelés infrastrukturális és tárgyi feltételeit, a minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférést. • A projekt keretében az alábbi fejlesztéseket kívánja az önkormányzat megvalósítani: <ul style="list-style-type: none"> ○ Fűtés korszerűsítése ○ Leromlott állapotú vizesblokkok felújítása ○ Tető héjazat cseréje ○ Villamoshálózat korszerűsítése ○ Parkolók kialakítása akadálymentes parkoló biztosításával együtt ○ Fejlesztő szoba kialakítása meglévő helységek átalakításával és felújításával, belső, száraz építési munkák kivitelezésével ○ Óvoda akadálymentesítése ○ Energiahatékonysági és a megújuló energiafelhasználás bővítése szempontok érvényesítése 	120	TOP_PLUSZ-3.3.1-21-JN1-2022-00009	megvalósítás alatt	2022-2024

Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Projekt státusza	Projekt megvalósítás tervezett kezdete és zárása
Újvárosi akcióterület integrálása Mezőtúron	<ul style="list-style-type: none"> A projekt elsődleges célja az Újvárosi akcióterületen található szegregált és szegregációval veszélyeztetett területen élők integrálása, felzárkóztatása. A projektet Mezőtúr Város Önkormányzata (konzorcium vezető) és a FICSAK Mezőtúr Alapítvány (konzorciumi partner) konzorcium keretében valósítja meg. A projekt keretében számos program kerül megvalósításra: - egészséges életmódra nevelés - baba mama klub - ifjúsági klub - gyermek tábor - kulturális nap - egészségnap - sportnap - környezetvédelmi szemléletformáló program - bűnmegelőzési program - roma lány program. A program elemei: Együttműködés a közösségi és egyéni szintű társadalmi integráció feltételeinek megteremtése céljából <ul style="list-style-type: none"> Közösségfejlesztést célzó programok (egészségnapok, sportnapok, családi napok az akcióterületen élők részvételével). Az akcióterület lakosságának társadalmi integrációját segítő programok. Folyamatos szociális munka megteremtése <ul style="list-style-type: none"> Problémák feltérképezése, egyéni (szükség esetén családi) fejlesztési tervek készítése, megvalósítása és folyamatos felülvizsgálata, mentorálás, utánkövetés, a lakhatási fejlesztésben részesített családok nyomon követése szociális munkások felkészítése és szupervíziója Törekvés a kora-gyermekkori, gyermekkori és formális oktatáson kívüli fejlesztésre és oktatás fejlesztésére 	99	TOP_PLUSZ-3.1.2-21-JN1-2022-00005	elnyert	2022-2025

Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Projekt státusza	Projekt megvalósítás tervezett kezdete és zárása
	<ul style="list-style-type: none"> Család- és gyermekjóléti szolgáltatás, valamint a szociális szolgáltatások kötelező feladatellátáson túli, helyi igényekre reagáló szolgáltatásainak kialakítása az adott helyszínen, továbbá a szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása Roma Lány program megvalósítása minimum 15 résztvevő bevonásával, melynek célja a gyerekek minél korábbi életkorban történő fejlesztése a szülők bevonásával és az iskolai felzárkóztatást segítő kiegészítő oktatási és készségfejlesztési programokkal <p>Törekvés az egészség fejlesztésére</p> <ul style="list-style-type: none"> egészségügyi programok hozzáférés biztosítása a preventív jellegű szolgáltatásokhoz a várandósok attitűd váltásainak elősegítése <p>Bűnmegelőzést, a közbiztonság javítását elősegítő programok</p>				
Városi Sportcentrum energetikai korszerűsítése Mezőtúron	<ul style="list-style-type: none"> A pályázat megvalósítási helyszíne Mezőtúr, Szolnoki út 15. szám (Hrsz.: 1878) alatt található Városi Sportcentrum. A fejlesztés során megvalósítandó tevékenységek hozzájárulnak az intézmények primerenergia-fogyasztásának, valamint az intézmények ÜHG-kibocsátásának csökkentéséhez. A projekt keretében az alábbi fejlesztéseket kívánja az önkormányzat megvalósítani: <ul style="list-style-type: none"> az épület határoló szerkezeteit érintő utólagos lábazati és homlokzati hőszigeteléssel nyílászáró csere záró födém szerkezet víz- és hőszigetelése (lapostető) sportcsarnok épületrész tetőhéjazat cseréje napelemrendszer telepítése 	250	TOP_PLUSZ-2.1.1-21-JN1-2022-00017	megvalósítás alatt	2022-2024

Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Projekt státusza	Projekt megvalósítás tervezett kezdete és zárása
	<ul style="list-style-type: none"> ○ teljes körű hőtermelő rendszer csere ○ hőleadók cseréje 				
A3: Fenntartható mobilitás és turisztikai fejlesztések akcióterület					
Hortobágy-Berettyó főcsatorna fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • 	-	-	-	-
A4: Gazdaság potenciáljának erősítése akcióterület					
Ipari Park Fejlesztés Mezőtúron	<ul style="list-style-type: none"> • Mezőtúron Ipari Park működik, mely területének mindössze 30%-án működik vállalkozás. Az Ipari Park Kft., mint üzemeltető 100%-ban az önkormányzat tulajdonát képezi. Mezőtúr Város Önkormányzata az ipari park teljes területét vagyongazdálkodási szerződés keretében a 100%-os önkormányzati tulajdoni hányaddal rendelkező Mezőtúri Ipari Park Kft. kezelésébe adta. • A településen működő vállalkozások számára létfontosságú a hiányzó közüzemi infrastruktúra kialakítása és továbbfejlesztése. Az ipari területeken már több éve működő vállalkozások beruházásaihoz kapcsolódóan szükséges növelni a közművesített ipari területek nagyságát, lehetőséget adva az új befektetők betelepülési igényeinek. A szolgáltatási paletta bővítése a szolgáltatási színvonal folyamatos emelkedéséhez járul hozzá. 	700	TOP-1.1.1-16-JN1-2017-00005	megvalósítás alatt	2018-2023
Több akcióterületet átfogó program					
Belterületi útfejlesztés Mezőtúron	<ul style="list-style-type: none"> • A tervezett fejlesztés fő célja a meglévő, belterületi úthálózat minőségi fejlesztése. 	250	TOP_PLUSZ-1.2.3-21-JN1-2022-00050	megvalósítás alatt	2023-2025

Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Projekt státusza	Projekt megvalósítás tervezett kezdete és zárása
	<ul style="list-style-type: none"> A projekt keretében Mezőtúr város belterületén 5 utca és 16 csomópont érintett a fejlesztéssel. Az „utak burkolatának és alépítményeinek felújítása, korszerűsítése, átépítése” tevékenység keretében a Kürt, a Laktanya, a Bástya sor, a Bólyai utca és a Homoki Nagy István utca a meglévő, leromlott állapotú szilárd útburkolat kerül felújításra. A fejlesztés keretében további 16 csomópont esetében történik meg a gyalogos átkelőhelyek fejlesztése, amely a pályázati felhívás szerinti választható, önállóan nem támogatható tevékenység. 				
Élhető Mezőtúr	<ul style="list-style-type: none"> Mezőtúr Város Önkormányzata a projekt során az alábbi tevékenységeket tervezi megvalósítani: települési kékinfrastruktúra fejlesztése, belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztése, fenntartható közlekedésfejlesztés tevékenység. A Cs. Wagner József utcán, a Puskin utcán és a Tulipán utcában meglévő csapadékvíz-elvezető-hálózat rekonstrukciója, a Puskin utcában meglévő zöldfelület növényállományának rekonstrukciója, utcabútorok elhelyezése, a Szabadság téren egy új díjfizetés ellenében használható nyilvános mosdó, pelenkázó építése, a Puskin utcában meglévő kerékpárút felújítása, a Székes utcában kétoldali nyitott kerékpársáv kialakítása. 	500	TOP_PLUSZ-1.2.1-21-JN1-2022-00010	megvalósítás alatt	2022-2025
Akasztó éri belterületi csapadékvíz elvezető hálózat rekonstrukciója	<ul style="list-style-type: none"> A projekt Mezőtúr városában az Akasztó ér nyomvonalán valósul meg. A program lehetőséget ad a település belterületi csapadékvíz elvezetési és gazdálkodási rendszerének kialakítására, környezetbiztonságának növelésére, a környezeti állapotok javítására, a belvíz és helyi vízkár veszélyeztetettségének csökkentésére, a felszíni vizek minőségének javítására, illetve a környezeti káresemények megelőzésére stb. A fejlesztések a 	290	TOP-2.1.3-16-JN-2021-00007	megvalósítás alatt	2021-2023

Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Projekt státusza	Projekt megvalósítás tervezett kezdete és zárása
	város belterületére hullott csapadékvizek és a felszín alól előtörő vizek rendezett és kártétel nélküli gyors elvezetését (rövid tartózkodás mellett), valamint a belterületen keresztül húzódó vízfolyások és belvízcsatornák, elvezető rendszerek rendezését, ezáltal a belterület védelmét célozzák meg.				
Kelet-nyugati kerékpárút megépítése Mezőtúron	<ul style="list-style-type: none"> Mezőtúr Város Önkormányzatának a település közlekedésbiztonsági fejlesztéseit célzó pályázatának fontos célkitűzése a fenntartható közlekedés feltételeinek megteremtése, a települési mobilitás fenntarthatóbbá tétele, a balesetveszély csökkentése. A fejlesztések során a fejlesztést érintő területeken új kerékpárutak épülnek, a meglévő kerékpárutak felújításra és kiszélesítésre kerülnek, kerékpáros átvezetőket és tárolókat alakítanak ki. A beavatkozások hozzájárulnak a településkép javításához, a népességmegtartó erő növeléséhez és az élhető városi, települési környezet megteremtéséhez. A program fejlesztési tervei érintik többek között a Sugár utat, a Rákóczi Ferenc utcát, a Dózsa György utcát, a Petőfi utcát, a Kossuth Lajos utat és a Kossuth Lajos teret. A projekt több szakaszban valósul meg, mely során a Sugár út bal oldalán (a Balassa Bálint utcától az I. utcáig), illetve a jobb oldalán (az I. utcától a Bajcsy-Zsilinszky utcáig) vezetett kétirányú kerékpárút csatlakozik a Rákóczi utcán vezetett kerékpárúthoz. A Rákóczi utca jobb oldalán vezetett meglévő kerékpárutak felújítása és kiszélesítése is megtörténik, a Búza utcától a Dózsa György utcáig, a Kálvin téren át a Petőfi Sándor utcán keresztül a Kossuth Lajos utcáig, valamint a Kossuth Lajos téren kétirányú kerékpárút létesül 	550 (forrás-emelés után)	TOP-3.1.1-15-JN1-2016-00003	megvalósítás alatt	2017-2023

Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Projekt státusza	Projekt megvalósítás tervezett kezdete és zárása
	kerékpáros átvezetéssel, illetve tárolók kialakításával. A fejlesztések során kétoldali kerékpársáv kialakítására is sor kerül a Dózsa György utca mentén a Magyar utcától a Kossuth Lajos utcáig kerékpáros tárolók kialakításával, kerékpáros átvezetéssel.				
Észak-déli kerékpárút megépítése Mezőtúron	<ul style="list-style-type: none"> A projekt fontos célkitűzései között szerepel a fenntartható közlekedés feltételeinek megteremtése, a települési mobilitás fenntarthatóbbá tétele és a balesetveszély csökkentése. A beavatkozások során hozzájárul a településkép javításához, a népességmegtartó erő növeléséhez és az élhető városi/települési környezet megteremtéséhez, valamint a CO2 kibocsátás és a zajterhelés csökkentéséhez. A fejlesztések megkönnyítik a városi lakosság munkába járását, illetve a munkahelyteremtés feltételei is javulnak. A projekt több szakaszban és helyszínen valósul meg. A fejlesztések során gyalog- és kerékpárút kerül kialakításra a Polgármesteri hivataltól a főút mentén a Batsányi János utcáig, beleértve a Hortobágy-Berettyó feletti gyalogos-kerékpáros híd felújítását, az Erkel Ferenc úton közlekedésbiztonsági szempontból szükséges gyalogos átkelőhely kerékpáros átvezetéssel és autóbusz megállóhely kialakítását. A Kossuth Lajos úton észak felől közelítve, a vasúti átkelőnél már meglévő kerékpárúthoz csatlakozva kerékpáros és gyalogos átvezetéssel együtt az út bal oldalán kétirányú kerékpárút épül, mely átvezet a Kossuth téren, és csatlakozik majd a másik projektből kialakítandó Kelet-nyugati kerékpárút hálózathoz. 	385 (forrás-emelés után)	TOP-3.1.1-15-JN1-2016-00001	megvalósítás alatt	2017-2023
Külterületi fejlesztések					

Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Projekt státusza	Projekt megvalósítás tervezett kezdete és zárása
Külterületi helyi közutak fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> A projekt keretében megvalósításra kerül Mezőtúr (külterület) 01146/2, 01150/1, 01150/3 és 01146/1 helyrajzi számokon lévő, a Túrtói földhídhöz és a Matula Házakhoz vezető út alépítményének és szilárd burkolatának kialakítása. Mezőtúr (külterület) 01158, 01157 és Mezőtúr (zártkert) 13232/1 helyrajzi számokon lévő, Hercegasszony Birtokhoz vezető út szilárd burkolatának kialakítása. Mezőtúr (külterület) 0495, 0533, 0522, 0519, 0497 és Mezőtúr (zártkert) 13168 helyrajzi számokon lévő, Vakota-zugba vezető út alépítményének kialakítása. 	315	VP6-7.2.1.1-21 (Azonosító: 3300109930)	megvalósítás alatt	2022-2024

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján, saját szerkesztés

5 ANTISZEGREGÁCIÓS PROGRAM

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia részét képezi Mezőtúr város Antiszegregációs Programja, amely a következő alfejezeteket tartalmazza:

- a szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, helyzetelemzése,
- az elmúlt években megvalósított, szegregátumokat érintő beavatkozások ismertetése,
- jelen stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek és kapcsolódó beavatkozásainak megfogalmazása.

A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet alapján „szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület: olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges; szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is”.

5.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia részeként kell elkészíteni Mezőtúr város Antiszegregációs Programját, amelynek kidolgozása a következő lépésekből áll:

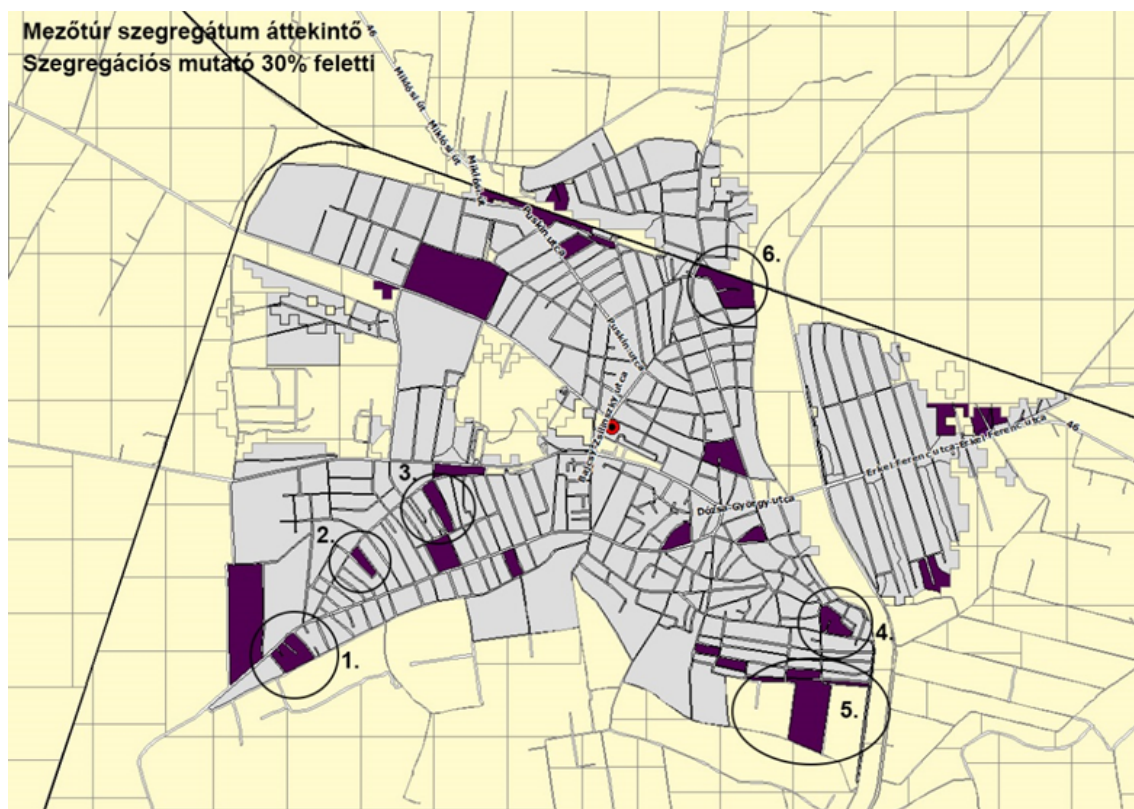
- szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása,
- az azonosított területek helyzetelemzése,
- célkitűzések és beavatkozások megfogalmazása.

5.1.1 A szegregátumok lehatárolása

A szegregátumok azonosítása a KSH 2011. évi népszámlálás adataiból előállított szegregációs mutató (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) alapján történt. A szegregációs mutató határértéke a korábbi időszakban alkalmazott 50%-ról 30%-ra csökkent, amely szerint a továbbiakban azon területek minősülnek szegregátumnak, ahol a szegregációs mutató 30% feletti és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt.

Az alábbi térkép bemutatja, hogy mely területek tesznek eleget a szegregátum kritériumainak.

8. térkép: Mezőtúr szegregátumai a 2011. évi Népszámlálási adatok alapján

Forrás: KSH, 2011

A térkép olyan területeket is megjelöl, melyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de az alacsony népességszámuk, vagy intézeti háztartásban élők miatt mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak.

A 2011-es népszámlálási adatokon alapuló KSH szegregációs térkép hat szegregációs területet jelölt ki a városban. Ezek területi lehatárolása a következő:

- 1. szegregátum: (Sugár út - XXVI. Utca - Kert utca - XXIX. utca)
- 2. szegregátum: (Balassa Bálint utca - XVIII. utca - XIX. utca)
- 3. szegregátum: (Balassa Bálint utca - IX. utca - Tartsay Vilmos utca - X. utca)
- 4. szegregátum: (Fóti utca - Kiss János utca - Komp utca - Bercsényi Miklós utca -)
- 5. szegregátum: (Szélmalom utca - Korsós utca - Kiss János utca - Törő Pál utca déli oldala)
- 6. szegregátum: (Mikes Kelemen utca - Táncsics Mihály utca - Kossuth Lajos utca -vasút - Hortobágy- Berettyó)

5.1.2 A lehatárolt területek helyzetelemzése

A hátrányos helyzetű lakosságot tömörítő szegregátumok területileg a Lakóövezet 1. városrészhez tartoznak. A két legnagyobb szegregátum (1. és 5.) a városrész déli részén helyezkedik el, amelyek közelében három kisebb (2., 3. és a 4.) szegregátum található. A 6. szegregátum területe a városrész távolabbi, északi pontján rajzolódik ki.

5.1.2.1 Városszerkezeti elhelyezkedés

A gyűjtő- és főutakon lévő autóbusszmegállók, illetve buszközlekedés segítségével a szegregátumban élők a város kiemelt szolgáltatási központjait el tudják érni. Alapvető szolgáltatási központok (iskola,

posta, kiskereskedelem) a szegregátumokban, illetve gyalogos közlekedéssel elérhető távolságban található a szegregátumok mellett. A szegregátumok fekvése, városszerkezeti elhelyezkedése nem elkülönült, hanem a város szövetébe ágyazott, a szegregátumok rehabilitációját a területi elhelyezkedés nem gátolja.

5.1.2.2 Demográfiai és szociális helyzet bemutatása

A szegregációs folyamattal együtt járó társadalmi egyenlőtlenségek Mezőtúr lakónépességének 3,1%-át, azaz 542 főt érintenek közvetlenül.

A lakónépesség szegregátumok közötti megoszlása meglehetősen kiegyenlítetlen. Az 1. és az 5. szegregátum területén együtt több mint kétszer annyian élnek, mint a másik négy szegregátumban összesen.

A szegregált területeken élők korösszetételére általánosan jellemző, hogy magas a 0-14 évesek városi átlaghoz viszonyított aránya, ugyanakkor a 60 éven felüliek aránya a 2. és a 3. szegregátum kivételével mindenhol alacsonyabb a városi átlagnál. A 3. szegregátumban fennáll az elöregedés veszélye, az öregedési index 23%-kal meghaladja az egyébként is magas, 186%-os városi átlagot.

A szegregátumokban a családok szociális helyzetét alapjaiban meghatározó képzettségi- és foglalkoztatási mutatók a városi átlagtól kedvezőtlen irányban térnek el. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül átlagosan 85%-kal magasabb, míg a felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában 94%-kal alacsonyabb, mint a városi érték. A lakosság alacsony iskolázottsági szintje tartós munkaerő-piaci hátrányok kialakulásához vezet, s ezáltal a foglalkoztatottság mértékét hosszú távon meghatározza. Az érintett területeken a foglalkoztatott nélküli háztartások száma magas, a foglalkoztatottak többnyire alacsonyabb jövedelmet biztosító munkakörben tudnak elhelyezkedni. A munkaerő-piaci kompetenciák hiánya jelentősen rontja az adott társadalmi csoport foglalkoztatási esélyeit.

5.1.2.3 Lakásállomány

A koncentráltan együtt élő alacsony társadalmi státuszú lakosság lakhatási körülményei rosszak, a lakások komfortfokozata a városi átlag adatoktól messze elmarad. A városban az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 13,7%, a szegregátumok átlagára vonatkoztatva ez az arány 20,4%. Az 1. és a 6. szegregátumok területén található háztartások lakásviszonyai a legrosszabbak. A másik négy szegregátum területén valamennyivel jobb a helyzet, de a lakások komfortossága itt is elmarad a városi átlagtól.

A szegregátumok helyzetének részletes bemutatását a 2015-ös ITS Megalapozó vizsgálat 3.3.2 fejezete tartalmazza.

5.2 Az elmúlt években megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások

Mezőtúr Város Önkormányzata a 2015-ben elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégiájának Antiszegregációs programjában számos olyan intézkedést határozott meg, amelyek általános célja a szegregáció mérséklése, illetve annak csökkentése a településen. Az Antiszegregációs intézkedési terv alapja a 2008-ban készített Integrált Városfejlesztési Stratégia volt.

A korábbi Antiszegregációs Program tevékenységei eredményesen kezelték a fennálló problémákat és követendő megoldást jelentettek, amelynek hatására a szegregációs mutató, valamint a szegregátumokban élők száma egyaránt csökkent. Ennek ellenére, a 2015-ben elkészített Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat 3.1.3 fejezetében bemutatottak, valamint az önkormányzat saját beszámolója alapján a városban a szegregátumok száma növekedett.

9. táblázat: A város szegregációs jellemzőinek változása

	2001	2011
Szegregációs mutató	21,4	12,3
Szegregált területen vagy szegregációval veszélyeztetett területen élő népesség	554	542

Forrás: KSH

Mezőtúr korábbi Antiszegregációs Programjának intézkedéseit az eltelt időszakban bekövetkező kisebb változások, illetve a módosított jogszabályi előírások miatt célszerű átdolgozni, ami nem elsősorban tartalmi, hanem inkább szerkezeti változtatásokat jelent. Az intézkedési terv kidolgozása a program eddigi eredményei, a szegregátumokban bekövetkezett változások figyelembevételével történt.

A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére tett, már megvalósított, vagy megvalósítás alatt álló intézkedéseket az alábbi táblázat részletezi.

10. táblázat: Az elmúlt években megvalósított, szegregátumokat érintő beavatkozások megvalósulása

Intézkedés/beavatkozás	Megvalósult (Igen/Nem)	Megvalósult konkrét beavatkozás
<p>A paktum szerinti keresletnek megfelelő munkaerő biztosítása, a Mezőtúr járásban munkát vállalni szándékozó, álláskereső hátrányos helyzetű személyek és inaktívák foglalkoztathatóságának javítása, nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedésének támogatása.</p>	<p>Megvalósult városszinten</p> <p>A projekt beavatkozási területe a Mezőtúri járás 5 településének a közigazgatási területére terjed ki és hozzájárul a népességmegtartó erő, az életminőség és az üzleti környezet javításához, a helyi gazdaság erősödéséhez, új beruházások megvalósulásához, a foglalkoztatottság bővüléséhez. A tervezett paktum széleskörű társadalmi bázisra épít, jelen lesznek benne a járás munkaerőpiacának szereplői.</p>	<p>TOP-5.1.2-15-JN1-2016-00007 azonosítószámú projekt Mezőtúri járási foglalkoztatási együttműködések címmel</p>
<p>Társadalmi integrációt, oktatást, iskolai felzárkózást, családsegítést, közösségfejlesztést, egyéni fejlesztést, gyermekjóléti szolgálatot, szociális munkát biztosító programok elérhetővé válása.</p>	<p>Megvalósult városszinten</p> <p>Programjai: biztonságvédelmi oktatás, sportnapok, egészségnapok, szociális csoportfoglalkozások (baba-mama klub, kamasz klub, híd-csoport), mentálhigiénia tréningek, adósságkezelő foglalkozások, közösségi virágoskert kialakítása, foglalkoztatási lehetőségek program, gyermekrajz- és fotópályázat, kiadványok (védőnői szolgálat, diszkrimináció), ezermester program, kisfilmek (bűnmegelőzés, tematikus), stb.</p>	<p>TOP-5.2.1-15-JN1-2016-00001 azonosítószámú projekt – Községi hozzájárulás a társadalmi felzárkóztatás elősegítésére címmel</p>
<p>Térség településeinek közösségfejlesztési folyamatainak javítása, közös helyi identitás és civil kapcsolatok erősítése konzorciumban aktív közösségi részvétellel.</p>	<p>Folyamatban lévő projekt, megvalósul városszinten</p> <p>Programjai: közösségi találkozók, párbeszédkörök, kulturális nagyrendezvények, konferenciák, nyári táborok, belföldi tanulmányutak, közösségi programok, stb.</p>	<p>TOP-5.3.1-15-JN1-2017-00001 azonosítószámú projekt – Cselekvő közösségek támogatása a „Kunhalmok” menti településeken címmel</p>
<p>Mezőtúr és térségének felzárkóztatásával, partnerségi együttműködéssel a helyi gazdaság fejlesztését és a minőségi közszolgáltatásokat biztosító, aktívan együttműködő önkormányzatok, civil szervezetek és vállalkozások hálózatának kiépítése - konzorciumban.</p>	<p>Megvalósult városszinten</p> <p>Programjai: különböző képzések, tréningek, egészségnapok, fiatalokat érintő programok, preventív programok, klubok, rendezvények, tanulmányok, marketing és kommunikációs szolgáltatások kerültek betervezésre, ösztöndíjprogramok hátrányos helyzetű tanulók számára</p>	<p>EFOP-1.5.3-16-2017-00048 azonosítószámú projekt Komplex humán szolgáltatásfejlesztés Mezőtúr térségében címmel</p>
<p>A projekt hozzájárul a településméretből adódó társadalmi hátrányok komplex csökkentéséhez, valamint a minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javításához, a humán közszolgáltatásokban dolgozók képzettségi</p>	<p>Megvalósult városszinten</p> <p>Programjai: képzések, továbbképzések a humán szolgáltatásokban dolgozók számára, szakkörök, kiemelt ösztöndíj program hátrányos helyzetű tanulók számára, komplex angol nyelvprogram, testvérvárosi</p>	<p>EFOP-3.9.2-16-2017-00011 azonosítószámú projekt Humán kapacitások fejlesztése Mezőtúr térségében címmel</p>

Intézkedés/beavatkozás	Megvalósult (Igen/Nem)	Megvalósult konkrét beavatkozás
szintjének növeléséhez, az iskolán kívüli programok spektrumának szélesítéséhez	látogatások, komplex óvodai beavatkozási csomag a korai fejlesztés érdekében, kiemelten: esetmegbeszélések, intézkedési tervek elkészítése, rendszeres szabadidős programok megvalósítása, szülői együttműködés lehetőségének megteremtése, óvodapedagógiai képzések, szakmai előadások, védőnői program, játékos angolnyelv-tanulás, zenetanulás (korai készségfejlesztés), valamint sporthetek indítása.	

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, saját szerkesztés

5.3 Antiszegregációs intézkedési terv

Az antiszegregációs intézkedési terv kereteit a város Helyi Esélyegyenlőségi Programja (2018-2023) jelöli ki, amelyet 2018-ban fogadtak el a 180/2018 (XII. 13.) képviselő-testületi határozattal. A dokumentumban külön fejezet részletezi a mélyszegénységben élők és romák helyzetét és problémáinak bemutatását.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) fő célja a közvetett és közvetlen diszkrimináció, illetve a hátrányos megkülönböztetés senkit ne érjen, se faji, se etnikai, nemzetiségi, vallási, nemi, életkor, családi állapot, fogyatékoság okából fakadóan. A mélyszegénységben élők és romák helyzetét, esélyegyenlőségét, a HEP-ben külön fejezet tárja fel: a jövedelmi és vagyoni helyzet; a foglalkoztatottság és munkaerő-piaci integráció; a pénzügyi és természetbeni szociális ellátások; az aktív korúak ellátása; a munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások; a lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció; a telepek, szegregátumok helyzete; az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés; a közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása; valamint a roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal tekintetében. A HEP a romák és/vagy mélyszegénységben élők helyzetelemzéséből az alábbi problémákat azonosítja, illetve a problémákra az alábbi fejlesztési lehetőségeket határozza meg.

11. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP), „Romák és/vagy mélyszegénységben élők” célcsoportjára készített helyzetelemzés összegzéséből a beazonosított problémák megnevezése, valamint az egyes fejlesztési lehetőségek meghatározása

Problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	Fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Jelentős adathiány a helyzetelemzést segítő adattáblák kitöltése során.	Esélyegyenlőségi relevanciájú adatgyűjtési- és elemzési terv készítése.
A hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése. Ösztöndíj alapítása a pályakezdés megkönnyítése érdekében.
Pályakezdő fiatalok elhelyezkedését akadályozza a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség.	A munkaerőpiac elvárásainak megfelelő nemcsak a végzettség és a szakképzettség, hanem a különböző személyes kompetenciák, szakmai és gyakorlati tudás megszerzésének elősegítése.

Forrás: Mezőtúr Város Önkormányzat, Helyi Esélyegyenlőségi Program 2018-2023, saját szerkesztés

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megnevez különböző szereplőket, akik az azonosított célcsoportok felzárkóztatásában segítenek. Az egyes szereplőket, valamint intézkedéseket az alábbi táblázat foglalja össze:

12. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP), „Romák és/vagy mélyszegénységben élők” célcsoportjára tervezett beavatkozások megvalósítói összegző táblázat

Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Kezdeményezés	polgármester Óvodák vezetői Oktatási Intézmények vezetői Védőnői Szolgálat vezetője Civil szervezetek vezetői
Szociális, gyermekjóléti, képzési szolgáltatások bővítése	polgármester Család- és Gyermekjóléti Szolgálat vezetője Oktatási Intézmények vezetői
Munkához vezető út	polgármester Foglalkoztatási Osztály Oktatási Intézmények vezetői

Forrás: Mezőtúr Város Önkormányzat, Helyi Esélyegyenlőségi Program 2018-2023, saját szerkesztés

5.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

A város a szegregátumokban élők hátrányos helyzetének mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések kidolgozása során a tüneti kezelés helyett a problémák valódi okának feltárására törekedett, amelynek eredményeképp arra a megállapításra jutott, hogy a hátrányos helyzet leküzdését jelentő egyik fő kitörési pont az oktatásban keresendő. Az alacsony iskolázottsági szint ugyanis a munkanélküliség, szegénység, majd rossz lakáskörülmények formájában gyűrűzik tovább és befolyásolja negatívan – a legtöbb esetben egész életre szólóan és generációkon át – az emberek életkörülményeit és esélyeit a kitörésre.

Az anti-szegregációs program keretében az önkormányzat az alábbi beavatkozásokat tervezi:

5.3.1.1 Célzott oktatási, nevelési, tanácsadási intézkedések a szegregátumokban élő hátrányos helyzetű csoportok számára

A hátrányos helyzetből való felemelkedés egyik alapfeltétele a megfelelő képzettség megszerzése, ezért ezen intézkedés a program sarkalatos pontját képezi. A csoporton belül jellemző a gyenge iskolai teljesítmény, ugyanakkor a legnagyobb problémát a korai iskolaelhagyók magas aránya jelenti. Az életesélyek javítása érdekében versenyképes oktatási infrastruktúrára és a sajátos nevelési-oktatási igényeket, családi körülményeket figyelembe vevő, az ezekből fakadó problémákat hatékonyan kezelni képes megoldásokra van szükség. Ennek érdekében a hátrányos helyzetű csoportok oktatását célzó komplex fejlesztési, speciális felzárkóztató és tehetség gondozó programok megvalósítására kerül sor. Ezen felül nagy hangsúlyt kell fektetni a képzésekre, tanácsadásokra is, hiszen a problémák komplex megoldásáig vezető hosszú út egyes lépéseinek megtervezése elengedhetetlen a hátrányos helyzetű csoportok tekintetében. Különösen fontos a bűnmegelőzés, a bűnelkövetés kezelése.

Az intézkedés során megvalósuló tevékenységek:

- Képzési programok szervezése a felzárkóztató iskolai teljesítmény érdekében
- Szociális tanácsadási programok (pl. szociális munkás alkalmazása)
- Bűnmegelőzési programok

5.3.1.2 A szegregátumokban élők foglalkoztatási helyzetének javítása, alternatív helyi foglalkoztatás erősítése

Az érintett csoportokban magas a munkanélküliség aránya, ezért lényeges elemként jelenik meg a munkahelyteremtés, valamint az önellátás biztosítása. A hátrányos helyzet újratermelődésének, a további elszegényedésnek a megállítása érdekében a legfontosabb az érintett csoportok jövedelmi helyzetének javítása, elsősorban munkajövedelem biztosításán keresztül. Mivel azonban ezek a társadalmi csoportok a nyílt munkaerőpiacon nem versenyképesek, legtöbbjük munkatapasztalattal, megfelelő képzettséggel nem rendelkezik, ráadásul gyakran kell szembenézniük diszkriminációval, foglalkoztatási helyzetük javítása többlépcsős, hosszú folyamat, melynek kezdő fázisában mindenképpen speciális támogatott programok megvalósítására van szükség. Ezeknek a programoknak a megvalósítása a hagyományos munkaerő-piaci megoldásoktól teljesen eltérő megközelítést követelnek meg. A komplex programok keretében szükséges célzott, a sajátos igényekhez igazodó képzési-foglalkoztatási programok megvalósítása, a szociális gazdaság szerepének növelése, tudatosítás a diszkriminációmentesség biztosítása érdekében, egyénre szabott mentori támogatás biztosítása.

Az intézkedés során megvalósuló tevékenységek:

- Helyi termékek fejlesztésének, előállításának és értékesítésének támogatása
- A szociális gazdaság fejlesztése: helyi termékek előállítását, helyi szolgáltatásokat biztosító szociális foglalkoztatási kezdeményezések
- Munkába állást szolgáló szak- és átképzési programok támogatása
- Speciális csoportok tagjainak munkaerő-piaci integrációját segítő mentori program megvalósításának támogatása

5.3.1.3 Integráció és közösségfejlesztés

Az intézkedés lehetővé teszi a hátrányos helyzetű csoportok – kiemelten a romák – bekapcsolódását, részvételének erősítését a helyi közösség életébe, az esélyteremtő és közösségfejlesztő programokon keresztül előmozdítja a társadalomba való integrálódás folyamatát. Az intézkedés nagy hangsúlyt helyez a közösség fejlesztését, a helyi identitás erősítését szolgáló programokra (pl. sport), amelyek által az együttműködésre, önkéntességre és a karitatív tevékenységre való hajlandóság is növekszik helyi szinten. Ezen felül fontos a környezetvédelmi szemléletformálás erősítése is a településen.

Az intézkedés során megvalósuló tevékenységek:

- Lakosság identitástudatának erősítését célzó programok (pl. Kulturális nap)
- Közösségfejlesztést és társadalmi befogadást erősítő térségi programok szervezése
- Területi hátrányok felszámolását segítő közösségfejlesztő és esélyteremtő programok (pl. egészségnap és sportnap szervezése, környezetvédelmi szemléletformáló programok)

5.3.1.4 A szegregátumokban élők lakhatási feltételeinek javítása komplex önkormányzati kezdeményezésű programok keretében

A hátrányos helyzetű csoportok számára az emberhez méltó lakáskörülmények biztosítása szinte megoldhatatlan feladat, a családok jelentős része gyötrődik a szegregálódó területeken lévő, teljesen elértéktelenedő ingatlanok fogságában. A lakáskörülmények javítása, a lakhatási költségek kezelhető szinten tartása éppen ezért fontos feladat, csakúgy, mint a szegregáció fokozatos megszüntetése. A lakáskörülmények javítása többlépcsőben megvalósítandó feladat, melynek során támaszkodni szükséges a meglévő ingatlanokra, és a célcsoport munkaerejére is – ezáltal is foglalkoztatási lehetőséget biztosítani számukra.

Az intézkedés során megvalósuló tevékenységek:

- Szociális bérlakások kialakításának támogatása
- Támogatás hátrányos helyzetű családok lakásainak komfortfokozatának növelésére, energiahatékonysági fejlesztésére

5.3.1.5 A szegregátumokban élő gyermekek és szülők oktatási, egészségügyi fejlesztése

Fontos törekvés kell legyen, a hátrányos helyzetű – elsősorban roma – gyermekek kora-gyermekkori, gyermekkori és formális oktatáson kívüli fejlesztése és oktatás fejlesztése, a szülők bevonásával, fejlesztő pedagógusok segítségével, mindezekhez eszköz beszerzése. Mindez hozzá járulhat az iskolai felzárkózáshoz és a későbbi munkaerőpiaci készségfejlesztéshez.

Az intézkedés során megvalósuló tevékenységek:

- Identitáserősítő programok (pl. Roma Lány Program, tábor – hátrányos helyzetű gyerekek tábora)
- Szülők támogatása (pl. egészséges életmódra nevelés, Baba mama klub, ifjúsági tábor)
- Szakértők rendelkezésre bocsátása (pl. fejlesztőpedagógus tanácsadás, szakmai megvalósítók képzése)

5.3.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

A tervezési folyamat során a városvezetés olyan komplex fejlesztési elképzelések kidolgozására törekedett, amelyek megteremtik a város egészének kiegyensúlyozott és fenntartható jövőbeli fejlődését. A megvalósítandó projekt szintű beavatkozások kialakításánál ezért alapvető elvárás, hogy ne idézzék elő szegregátumok kialakulását, és semmilyen formában ne erősítsék a szegregációs folyamatokat.

A kedvező hatások elérése érdekében az előző alfejezetben megfogalmazott intézkedések minél nagyobb arányú beépítése a cél, amely egyrészt önálló anti-szegregációs tartalmú projektek kidolgozásával, másrészt lehetőség szerint más projektekbe történő beillesztéssel valósítható meg (pl. egy, a szociális vagy egészségügyi szakemberek számára szervezett képzés tematikájába beépíthető a hátrányos helyzetű személyekkel való eredményes együttműködéshez szükséges készségek elsajátítása is). Fontos továbbá az is, hogy az anti-szegregációs szemlélet már az előkészítés fázisában is maximálisan érvényesüljön, ezáltal megelőzhető, hogy egy-egy városrész negatív demográfiai folyamatokat (pl. dzsentifikáció) kiváltva spontán felértékelődjön. A szegénység és a szegregáció problémájának megoldása azonban tényleges társadalmi párbeszéd és partnerség nélkül nem képzelhető el, ezért olyan együttműködési folyamatok előmozdítására van szükség, amelyek túllépnek a szokásos kereteken és lehetővé teszik az együttgondolkodást és a hatékony problémamegoldást.

5.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

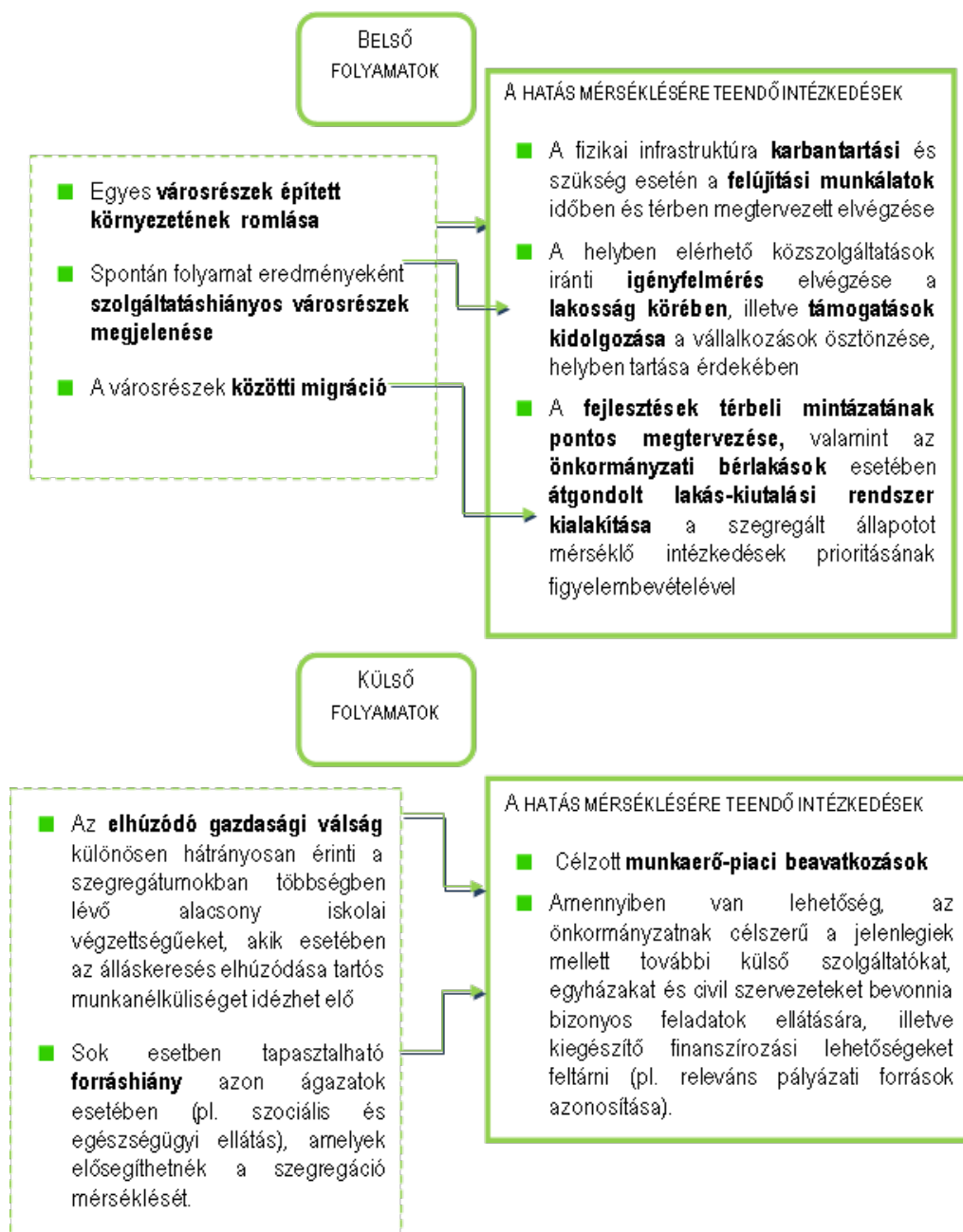
A szegregációs problémák hatékony kezelése érdekében szükséges a szegregációt kiváltó okok feltárása, a folyamatok azonosítása. A probléma időbeni felismerése mellett, hogy növeli a tervezett intézkedések hatékonyságát, csökkenti az újabb szegregátumok kialakulásának valószínűségét is.

A leszakadást erősítő társadalmi-gazdasági folyamatok megállításához célszerű különbséget tenni az alapján, hogy belső, azaz a város által ténylegesen befolyásolható vagy külső koordinációs folyamatról van szó. E szerint feltártuk a szegregáció kialakulásához vezető belső- és külső folyamatokat, illetve a

folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére indikatív intézkedéseket dolgoztunk ki, amelyeket a következő ábrán szemléltetünk.

5. ábra: A szegregáció kialakulásához vezető belső- és külső folyamatok és a hatásukat mérséklő intézkedések

6 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

6.1 Külső összefüggések

6.1.1 Illeszkedés az Európai Unió 2021-2027 célkitűzéseikhez

Az Európai Unió a 2021-2027-es programozási időszakra az előző hétéves ciklushoz képest egy új, rövidebb, modern és eredményközpontú programot fogalmazott meg a regionális fejlesztés és kohézió 2020 után kezdődő időszakára. Az Európai Parlament és a Tanács vonatkozó CPR rendelettervezete (COM(2018) 375 final, 2018/0196(COD)) határozta meg az új programozási időszak középpontjában álló öt prioritást, amelyek tekintetében az unió a legalkalmasabb az eredmények elérésére. Az 5 kulcsfontosságú szakpolitikai célkitűzés a következő:

- (1) Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás.
- (2) Zöldebb, karbonszegény Európa.
- (3) Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT-összekapcsoltság.
- (4) Szociálisabb Európa – a szociális jogok európai pillérének végrehajtása.
- (5) A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek fenntartható és integrált fejlesztése helyi kezdeményezések révén.

A felsorolt szakpolitikai célok túl horizontális cselekvésként a kapacitásépítés és a tagállamokon kívüli, illetve belüli partnerekkel való együttműködés került megfogalmazásra.

Az alábbi táblázat bemutatja az ITS célrendszerének illeszkedését az EU 2021-2027 célkitűzéseivel.

13. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedése az EU 2021-2027-es programozási időszak célkitűzéseivel

Európai Unió 2021-2027 célkitűzések	Mezőtúr Integrált Városfejlesztési Stratégiájának céljai	
	Tematikus célok	Városrészi szintű területi célok
(1) Intelligensebb Európa	T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése	V1: A városközpont belvárosi funkcióinak megerősítése és vonzerejének növelése V4: Az ipari terület gazdasági potenciáljának erősítése, tőkevonzó képességének javítása
(2) Zöldebb, karbonszegény Európa	T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T3: Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése	V1: A városközpont belvárosi funkcióinak megerősítése és vonzerejének növelése V3: A fenntartható mobilitás és a minőségi lakókörnyezet feltételeinek fejlesztése a Lakóövezet 2. városrészben V4: Az ipari terület gazdasági potenciáljának erősítése, tőkevonzó képességének javítása
(3) Jobban összekapcsolt Európa	T4: A lakosság életvitelének javítása és közösségidentitásának erősítése	V2: A Lakóövezet 1. városrész lakó- és közösségi funkcióinak fejlesztése, a települési környezet javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében V3: A fenntartható mobilitás és a minőségi lakókörnyezet feltételeinek fejlesztése a Lakóövezet 2. városrészben

Európai Unió 2021-2027 célkitűzések	Mezőtúr Integrált Városfejlesztési Stratégiájának céljai	
	Tematikus célok	Városrészi szintű területi célok
(4) Szociálisabb Európa	T5: A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja	V2: A Lakóövezet 1. városrész lakó- és közösségi funkcióinak fejlesztése, a települési környezet javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében
(5) A polgárokhoz közelebb álló Európa	T4: A lakosság életvitelének javítása és közösségidentitásának erősítése	V2: A Lakóövezet 1. városrész lakó- és közösségi funkcióinak fejlesztése, a települési környezet javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében V3: A fenntartható mobilitás és a minőségi lakókörnyezet feltételeinek fejlesztése a Lakóövezet 2. városrészben

Forrás: saját szerkesztés

6.1.2 Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz

6.1.2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)

A Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió című dokumentumban egy olyan hosszú távú jövőkép, valamint fejlesztéspolitikai célok és elvek kerültek meghatározásra, amelyek az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből indulnak ki. A koncepció fejlesztéspolitikai és területfejlesztési szempontból közös irányt határoz meg, jövőképe és célrendszere 2030-ig szól. A dokumentum jövőképe a következő szempontokat helyezi fókuszba:

- Vonzó gazdasági környezet, dinamikus gazdaság
- Gyarapodó népesség, közösségek
- Stratégiaileg hasznosított természeti erőforrások
- Kiegyenlített térszerkezet

A koncepció további négy hosszú távú átfogó fejlesztési célt, illetve tizenhárom specifikus célt tűz ki, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt. Az OFTK-ban foglalt átfogó célok a következők:

- Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
- Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
- Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
- Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

Mezőtúr Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának átfogó célja Mezőtúron magas életminőség elérése a lakosok számára, a társadalmi különbségek csökkentése, a versenyképes és innovatív gazdaság megteremtése, valamint a vonzó, fenntartható települési környezet kialakítása. Az ITS átfogó célja stratégiai szinten összhangban van az OFTK célrendszerével. Az alábbi táblázat az ITS tematikus céljainak az OFTK specifikus céljaihoz való illeszkedését mutatja be.

14. táblázat: Illeszkedés az OFTK célrendszeréhez

Nemzeti Fejlesztés 2030 – OFTK specifikus célok	Mezőtúr ITS célok
Szakpolitikában érvényesülő specifikus célok	Tematikus célok
Versenyképes, innovatív hálózati gazdaság	T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése

Nemzeti Fejlesztés 2030 – OFTK specifikus célok	Mezőtúr ITS célok
Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás	T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése T3: Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T3: Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése T4: A lakosság életvitelének javítása és közösségidentitásának erősítése
Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése T3: Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, romaintegráció	T4: A lakosság életvitelének javítása és közösségidentitásának erősítése T5: A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
Jó állam: szolgáltató állam és biztonság	T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T3: Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése T5: A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme	T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T5: A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
Területi specifikus célok	Tematikus célok
Az ország makroregionális szerepének erősítése	T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése
Többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése	T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése T4: A lakosság életvitelének javítása és közösségidentitásának erősítése T5: A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés	T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T3: Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése T4: A lakosság életvitelének javítása és közösségidentitásának erősítése
Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása	T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése

Forrás: saját szerkesztés

6.1.2.2 Partnerségi Megállapodás

A Partnerségi Megállapodás az európai uniós tervezési folyamat nemzeti alapdokumentuma, amely bemutatja Magyarország fő kihívásait, és kitűzi az ország fejlesztési prioritásait a 2021-2027 közötti időszakra. Magyarország az Európai Bizottsággal folytatott tárgyalásokat és a társadalmi egyeztetést követően 2021. december 30-án nyújtotta be a Partnerségi Megállapodást hivatalosan a Bizottságnak. A dokumentum rögzíti, hogy Magyarország célja, hogy 2030-ra az Európai Unió 5 legélhetőbb országa közé tartozzon. A cél elérése érdekében a következő évek uniós és hazai forrásait elsősorban gazdaságélénkítésre, a kis- és középvállalkozások támogatására, a magyar települések erősítésére, valamint a kutatás, fejlesztés és innovációs célú beruházásokra fordítjuk.

Magyarország a 2021-2027-es programozási időszakra vonatkozó 2021/1060 EU rendeletben rögzített 5 szakpolitikai célkitűzés mindegyike esetében tervez beavatkozásokat megvalósítani. Az 5 szakpolitikai célkitűzést és Mezőtúr ITS céljainak ezekhez való illeszkedését a 6.1.1. fejezet mutatja be részletesen.

6.1.2.3 Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia

A Magyarország Kormánya által 2013 márciusában elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia a 2012-2024-es időszakra vonatkozik és a fenntarthatóság felé való átmenet céljait és teendőit foglalja össze. A dokumentum – többek között – kimondja, hogy a benne foglalt „a magyar nemzet hosszú távú sikeres fennmaradását célzó alapelveket és stratégiai célkitűzéseket” a jogalkotásban – többek között a költségvetés elfogadásakor – és a szakpolitikai stratégia- és programalkotásban folyamatosan érvényre kell juttatni. Mindezek alapján szükséges az ország számára rendelkezésre álló hazai, vagy uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésekor a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiájának (a továbbiakban: NFFK) elveit érvényesíteni.

A NFFK célja továbbá, hogy „hozzájáruljon egy nemzeti egyetértés kialakulásához a fenntarthatóságról. A fenntarthatóság ugyanis nem csak politikai és kormányzási kérdés; hanem az egyes személyeknek, családoknak, üzleti vállalkozásoknak, civil szerveződéseknek is olyan célokat, értékeket kell követniük, oly módon kell meghozni mindennapos döntéseiket és olyan kezdeményezésekbe kell belevágniuk, amelyek biztosíthatják a fenntartható társadalom elérését.”

Az NFFK átfogó célja a folytonosan változó társadalmi – humán – gazdasági – természeti külső környezethez való alkalmazkodóképesség feltételeinek biztosítása, az ahhoz szükséges kulturális adaptáció minőségi javítása. A négy alapvető nemzeti erőforrás területén meghatározott célok rendszerét a következő táblázat mutatja be.

15. táblázat: Az NFFK céljainak rendszere

A fenntarthatóság felé való átmenet céljai	
Alapvető nemzeti erőforrások	Nemzeti erőforrásokhoz kapcsolódó tényezők
Emberi erőforrások	<ul style="list-style-type: none"> • Demográfia • Egészség • Tudás • Társadalmi kohézió – leszakadó csoportok integrációja
Társadalmi erőforrások	<ul style="list-style-type: none"> • A bizalom infrastruktúrájának erősítése • A munka társadalmi körülményei • A családi értékek erősítése • A múlt örökségének ápolása, kulturális szolgáltatások fejlesztése
Természeti erőforrások	<ul style="list-style-type: none"> • Biodiverzitás, megújuló természeti erőforrások • Az embert érő környezeti terhelések csökkentése

A fenntarthatóság felé való átmenet céljai	
Alapvető nemzeti erőforrások	Nemzeti erőforrásokhoz kapcsolódó tényezők
	<ul style="list-style-type: none"> Nem megújuló természeti erőforrások
Gazdasági (fizikai) erőforrások	<ul style="list-style-type: none"> A vállalkozói tőke és az innováció erősítése, a foglalkoztatás bővítése Költségvetési politika Életpálya finanszírozás

Forrás: saját szerkesztés

Tekintve, hogy az ITS céljai stratégiai szinten tartalmazzák az NFFK-hoz kapcsolódó elemeket, a jelen dokumentum, illetve az NFFK közötti összhang kimutatható.

6.1.2.4 Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program „A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény” 11. § értelmében került kidolgozásra. A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeit, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályait a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet tartalmazza. A területfejlesztési program környezeti hatásainak vizsgálata az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet, valamint a 297/2009 (XII.21) Korm. rendelet a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről alapján történik.

A dokumentumban foglaltak alapján Jász-Nagykun-Szolnok megye jövőképe, hogy 2030-ra a megyében megvalósul a növekvő társadalmi-gazdasági súlyú három táj egysége és erősödik a régió társadalmi, gazdasági súlyának és belső kohéziója. A jövőképen túl a Program megfogalmaz különböző szintű (átfogó, stratégiai, horizontális) célokat is. A Területfejlesztési Program keretében három átfogó cél, ezek elérése érdekében hét stratégiai cél (melyek közül négy specifikus cél, három területi cél) fogalmaztak meg, amelyek elérése az négy horizontális cél jégében történik.

A megyei Területfejlesztési Program célrendszeréhez kapcsolódnak a dokumentumban megfogalmazott prioritások. A prioritások és az ITS tematikus céljai között a koherencia egyértelmű és szoros, amelyet az alábbi táblázat részletez.

16. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program prioritásaihoz

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program prioritásai	Mezőtúr ITS kapcsolódó tematikus céljai
1. prioritás: Növekvő versenyképesség	T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése
2. prioritás: Népeségmegtartás – Társadalmi felzárkózás	T5: A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
3. prioritás: Kedvező állapotú környezet	T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T3: Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
4. prioritás: Vonzó-élhető települések	T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T4: A lakosság életvitelének javítása és közösségidentitásának erősítése
5. prioritás: Kiegyenlített térszerkezet	Nem releváns.

Forrás: saját szerkesztés

6.1.3 Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat

6.1.3.1 Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

Mezőtúr város fejlesztési és rendezési dokumentumai egymással összhangban kerülnek kidolgozásra, illetve az újonnan felmerülő fejlesztési elképzelések esetén megújításra. Az Integrált Településfejlesztési Stratégiában foglalt fejlesztési elképzelések megvalósítása során az adott beavatkozások véglegesítése közben szükség lehet a tervezett célok és a rendezési terv, valamint a Helyi Építési Szabályzat illeszkedésének újbóli összevetésére, illetve utóbbi dokumentumok szükség szerint történő módosítására, vagy a fejlesztések újragondolására.

Mezőtúr város jelenleg hatályos településrendezési eszközei:

- Mezőtúr Város Önkormányzata Képviselő-testületének 2/2004. (II. 6.) önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzatról
- Mezőtúr Város Önkormányzata Képviselő-testületének 19/2017(X.2.) önkormányzati rendelete, a településfejlesztéssel, településrendezéssel és településkép-értékesítéssel összefüggő partnerségi egyeztetés helyi szabályairól

6.1.3.2 Illeszkedés az önkormányzat gazdasági programjához

Mezőtúr Város Önkormányzata 2020. április 29-én fogadta el a 2020 és 2024 közötti időszakra szóló gazdasági programját (Mezőtúr Város Önkormányzata 56/2020.(IV.30.) polgármesteri határozata). A programból kiderül, hogy az önkormányzatnak milyen céljai vannak a működési és a fejlesztési területekkel kapcsolatban. A működési területen kiemelten fontos az önkormányzat kötelező feladatainak megvalósulása, a feladatok finanszírozhatóságának biztosítása. Szeretnék továbbá az önként vállalt feladatok finanszírozását is biztosítani.

A gazdasági program fejlesztési területén belül az önkormányzat részletezi, hogy az egyes pályázatokon elnyert forrásoknak köszönhetően valósít meg beruházásokat, amiket szeretnének befejezni. Ezen felül a modern kisvárosok programja és a következő uniós költségvetési ciklusban megnyíló pályázati lehetőségekkel tervez élni az önkormányzat. A fejlesztési területen az alábbi prioritások szerepelnek a gazdasági programban:

1. Közúti elérhetőségek javítása
2. Belterületi utak, járdák, közparkok
3. Turisztikai vonzerő és szolgáltatásfejlesztés
4. Helyi gazdaság fejlesztése, munkahelyteremtés
5. Ivóvízhálózat
6. Szennyvízelvezetés
7. Alap- és középfokú egészségügyi ellátás
8. Közintézmények energetikai korszerűsítése
9. Önkormányzati bérlakásépítés
10. Középfokú iskola
11. Általános iskola
12. Csapadékvíz-elvezetés
13. Iparterület fejlesztése

Az önkormányzat számára fontos szempont a gazdasági szféra fejlesztési lehetőségeinek támogatása, elsősorban saját pályázati lehetőségek és tájékoztatás területén. Ezen felül a különböző vállalkozásokkal kapcsolatos önkormányzati cél az összefogás, azért hogy Mezőtúr továbbra is fejlődjön, a városlakók jól érezzék magukat a településen és a város megtartó erejének növelésével hozzájárulhasson a fiatalok helyben tartásához.

6.1.3.3 Illeszkedés a helyi esélyegyenlőségi programhoz

A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) fő célja a közvetett és közvetlen diszkrimináció, illetve a hátrányos megkülönböztetés senkit ne érjen, se faji, se etnikai, nemzetiségi, vallási, nemi, életkor, családi állapot, fogyatékoság okából fakadóan. A mélyszegénységben élők és romák helyzetét, esélyegyenlőségét, a HEP-ben külön fejezet tárja fel: a jövedelmi és vagyoni helyzet; a foglalkoztatottság és munkaerő-piaci integráció; a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások; az aktív korúak ellátása; a munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások; a lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció; a telepek, szegregátumok helyzete; az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés; a közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása; valamint a roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal tekintetében. A HEP a romák és/vagy mélyszegénységben élők helyzetelemzéséből az alábbi problémákat azonosítja, illetve a problémákra az alábbi fejlesztési lehetőségeket határozza meg.

17. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP), „Romák és/vagy mélyszegénységben élők” célcsoportjára készített helyzetelemzés összegzéséből a beazonosított problémák megnevezése, valamint az egyes fejlesztési lehetőségek meghatározása

Problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	Fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Jelentős adathiány a helyzetelemzést segítő adattáblák kitöltése során.	Esélyegyenlőségi relevanciájú adatgyűjtési- és elemzési terv készítése.
A hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése. Ösztöndíj alapítása a pályakezdés megkönnyítése érdekében.
Pályakezdő fiatalok elhelyezkedését akadályozza a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség.	A munkaerőpiac elvárásainak megfelelő nemcsak a végzettség és a szakképzettség, hanem a különböző személyes kompetenciák, szakmai és gyakorlati tudás megszerzésének elősegítése.

Forrás: Mezőtúr Város Önkormányzat, Helyi Esélyegyenlőségi Program 2018-2023, saját szerkesztés

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megnevez különböző szereplőket, akik az azonosított célcsoportok felzárkóztatásában segítenek. Az egyes szereplőket, valamint intézkedéseket az alábbi táblázat foglalja össze:

18. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP), „Romák és/vagy mélyszegénységben élők” célcsoportjára tervezett beavatkozások megvalósítóit összegző táblázat

Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Kezdeményezés	polgármester Óvodák vezetői Oktatási Intézmények vezetői Védőnői Szolgálat vezetője Civil szervezetek vezetői
Szociális, gyermekjóléti, képzési szolgáltatások bővítése	polgármester Család- és Gyermekjóléti Szolgálat vezetője Oktatási Intézmények vezetői
Munkához vezető út	polgármester Foglalkoztatási Osztály Oktatási Intézmények vezetői

Forrás: Mezőtúr Város Önkormányzat, Helyi Esélyegyenlőségi Program 2018-2023, saját szerkesztés.

6.1.3.4 Környezetvédelmi programokkal való összefüggés

6.2 Belső összefüggések

6.2.1 A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

Az Integrált Településfejlesztési Stratégiában kitűzött célok a 2015-ös Megalapozó vizsgálat helyzetértékelésében azonosított problémák megoldására, a gyengeségek megszüntetésére, illetve az adottságok és lehetőségek kihasználására, az erősségek továbbfejlesztésére irányulnak.

19. táblázat: A célok és a helyzetértékelésben azonosított problémák, adottságok kapcsolata

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Megalapozó vizsgálatban azonosított problémák	Megalapozó vizsgálatban azonosított adottságok
T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése	<ul style="list-style-type: none"> - A vállalalkozási szerkezet elaprózódott, az alacsony tőkeerővel rendelkező mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző - Viszonylag alacsony a vállalkozássűrűség – a működő vállalkozások csökkenő száma mellett - A K+F tevékenységet folytató, innovatív vállalkozások száma alacsony - A potenciális munkaerő képzettségi szintje relatíve alacsony - A munkerő-piaci mutatók kedvezőtlenek: a foglalkoztatottság alacsony, az inaktívák száma magas - A népesség korösszetétele kedvezőtlen, az öregedési index növekvő tendenciát mutat - A mezőgazdasági termelési hagyományokra épülve nem alakult ki jelentős feldolgozóipari kapacitás 	<ul style="list-style-type: none"> - Jó minőségű termőföld, jelentős agrártermelési hagyományok - A település ipari parkkal és befektetőbarát városi címmel rendelkezik - A városban a lakossági alapszolgáltatások valamennyi válfaja biztosított - A gazdaság dinamikusan bővülő ágazata a turizmus - A város a turisztikai kínálat bővítéséhez egyedülálló adottságokkal rendelkezik
T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> - A Hortobágy-Berettyó-főcsatorna vízminősége és állapota leromlott - Az országos utak a település központján haladnak át, illetve ott találkoznak (forgalom és negatív környezeti hatások) - A település külső elérhetőségét megnehezíti a rossz közúti infrastruktúra - Az önkormányzati utak egy része nem megfelelő minőségű - A település kerékpáros úthálózata hiányos, a meglévő kerékpárút egy része rossz állapotban van - A város több pontján is parkolás problémák jelentkeznek - Az energetikailag korszerűtlen, felújításra szoruló épületek száma magas - A hasznosítatlan, romló állagú épületek rontják a városképet 	<ul style="list-style-type: none"> - Természeti értékekben gazdag vizes élőhelyek jelenléte - A városközpontban található jelentős zöldfelületi rendszer valamint a főtérhez közvetlenül kapcsolódó Hortobágy-Berettyó part - A városközpont országos jelentőségű műemlékekben és helyi védelem alatt álló épületekben gazdag - A városban strandfürdő és fedett uszoda is működik - A város jelentős hányada teljes közműellátással rendelkezik - A humán közszolgáltatásokat biztosító intézmények egy része a közelmúltban megújult - Szelektív hulladékgyűjtés működik a városban
T3: Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése	<ul style="list-style-type: none"> - Egyes közintézmények energetikailag korszerűtlen állapotban vannak, ezáltal fenntartási költségük magas 	<ul style="list-style-type: none"> - Kedvezőek az adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítására (geotermikus, bio-, nap- és szélenergia) - A város gyógyvíz minősítésű termálvízzel rendelkezik

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Megalapozó vizsgálatban azonosított problémák	Megalapozó vizsgálatban azonosított adottságok
<p>T4: A lakosság életvitelének javítása és közösségidentitásának erősítése</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A város népességmegtartó ereje kedvezőtlen, csökkenő lakónépesség és növekvő mértékű elvándorlás különösen az aktív képzett lakosság körében (társadalmi előregedés és szelektív migráció) - A korábban működő felsőoktatási funkció a városban megszűnt - A kulturális intézmények a belvárosban koncentrálnak, a többi városrészben relatíve kevés a közművelődési lehetőségeket biztosító intézmények száma - A lakásállomány állapota helyenként nem kielégítő (az 1970-80-as években épület lakótelepi társasházak felújításra szorulnak) - Relatíve magas a munkavégzés céljából más városba ingázni kényszerülő lakosok száma 	<ul style="list-style-type: none"> - A város oktatási intézményrendszere fejlett - A városban elérhető egészségügyi szolgáltatások köre széles: az egészségügyi alapellátás teljes körűen biztosított, a háziorvosi ellátás megfelelő kapacitással működik, kórház és rendelőintézet is található a településen - A városban élőkre erős lokálpatriotizmus jellemző - A városban az aktív civil szervezetek száma magas - Színes közösségi élet - A kulturális intézmények száma magas - A város helyi- és térségi érdeklődésre egyaránt számot tartó kulturális programkínálata viszonylag széles - A legtöbb szolgáltatás esetében a szükséges infrastruktúra megfelelő - A város közterekkel való ellátottsága összességében kedvező - A közműellátottság aránya a víz, a szennyvíz, a villany és a gáz tekintetében egyaránt magas
<p>T5: A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya - Magas a munkanélküliségi ráta, alacsony a foglalkoztatottság - Az önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutat - A szegregátumok területén a lakhatási körülmények rosszak 	<ul style="list-style-type: none"> - Az elmúlt években a munkaerő-piaci mutatók javuló tendenciát mutatnak - A város helyi esélyegyenlőségi programmal és antiszegregációs programmal rendelkezik

6.2.2 A célok logikai összefüggései

A tematikus és a területi célok koherens rendszerben, egymást erősítve járulnak hozzá a stratégia célrendszerének megvalósításához és a jövőkép eléréséhez. A célrendszer térbeli hatásmechanizmusának feltárásával lehetővé válik a kedvező folyamatok felerősítése, illetve az esetleges negatív hatások megelőzése is (további részleteket a 3.4 fejezet tartalmaz).

- A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése (T1) célhoz kapcsolódó beavatkozások hatásai a város teljes területére kiterjednek. Ide tartoznak a megvalósítani tervezett turisztikai fejlesztések, a termelési struktúrák átalakítása, valamint az ipari kapacitások bővítése. A projektek beazonosítása során ugyanakkor fontos szempont volt, hogy a középtávú cél elérése ne csupán az Ipari Park területét magában foglaló akcióterületre koncentrálódjon, ennek érdekében gazdaságfejlesztési kulcsprojektként kijelölésre került a város belterületén a Vállalkozói Innovációs Központ kialakítása.
- A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése (T2) cél hatása különböző módon és eltérő mértékben – a város teljes területére kiterjed: jelenthet komplex városrehabilitációs beavatkozásokat vagy csak pontszerű/vonalas fejlesztéseket is. A projektek elősegítik a városközpont belvárosi funkcióinak megerősítését és vonzerejének növelését, hozzájárulnak a turisztikai vonzerő növekedéséhez, ugyanakkor javítják a lakóövezetek települési környezetét, a minőségi lakókörnyezet megteremtésével pedig jobb életkörülményeket biztosítanak a mezőtúri lakosoknak.
- Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése (T3) szintén érintheti az egész várost, hiszen magában foglalja középületek és lakások energetikai szempontú átalakítását, valamint a gazdasági létesítmények alternatív energiaforrásokkal való ellátását is.
- Mivel a lakosság életvitelének javítása és közösségidentitásának erősítése (T4) cél elérése közvetlenül érint minden mezőtúri lakost, nem köthető csupán egy-egy városrészhez, ugyanakkor a cél elérése érdekében a lakó- és közösségi funkciók erősítése kiemelten megjelenik a nagyobb lakónépességet tömörítő Lakóövezet 1. városrészben.
- A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja (T5), szociális jellegű célként elsősorban a szegregátumhoz kapcsolódik (V1), illetve közvetett módon érinthet más városrészeket is, ha ott a hátrányos helyzetű lakosság által is igénybevett szolgáltatásfejlesztés történik. A szegregátumban tervezett komplex program végrehajtásával a környező területek is felértékelődnek.

Mivel a fejlesztések hosszú távon a város teljes területét érintik, ezért a célok teljesülése nem idézi elő sem hátrányos helyzetű lakosságot tömörítő szegregátumok kialakulását, sem zárványok közbeékelődését.

6.2.3 A stratégia megvalósíthatósága

A stratégia megvalósíthatósága számos külső és belső tényezőtől függ; ezek egy részét az önkormányzat közvetlenül biztosíthatja, más részére jelentős befolyása van, míg a tényezők jelentős része az önkormányzat tevékenységétől részben vagy egészben független adottságként jelentkezik. A legtöbb ilyen tényezővel kapcsolatban **kockázatok** is azonosíthatóak, ezeket a „7. A stratégia megvalósításának főbb kockázatai” fejezet mutatja be.

A megvalósítást befolyásoló legfontosabb tényezők:

- **Partnerség:** a stratégia sikeres megvalósításának egyik alapfeltétele, hogy a város az összes érdekelt fél támogatását élvezze, és mind a település lakosságával, vállalkozásaival, szervezeteivel, mind pedig a járási, megyei és központi kormányzati szereplőkkel kölcsönös előnyökön nyugvó, a problémák megoldására koncentrálnó, kreatív párbeszédet folytasson. A partnerség kiépítése már a tervezés során megkezdődött, és a végrehajtás során is megvalósul. A partnerségi egyeztetés folyamatát a „8.4. A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során” fejezet mutatja be.
- **Felelős vezetés:** a stratégia megvalósításához – tekintettel a döntéshozói és operatív feladatok számosságára – felelős és aktív városvezetésre, és jól képzett, tájékozott operatív munkatársakra van szükség. A megfelelő szervezet és személyi állomány a biztosítéka annak, hogy a szükséges döntések megfelelő időben és megfelelő tartalommal megszülessenek, és a döntések alapján az operatív végrehajtó szervezet világos hatáskörökkel dolgozzon a megvalósításon. A vezetés és irányítás feladatait részletesen a „8.2. Az ITS megvalósításának szervezeti keretei” fejezet tárgyalja.
- **Nyomonkövetés, rugalmas tervezés:** a változó társadalmi-gazdasági körülményekhez történő alkalmazkodás követelménye szükségessé teszi, hogy a stratégia az elfogadása után is rugalmasan tudjon igazodni a lehetőségekhez, külső adottságokhoz. Ehhez monitoring és kontrollig rendszer működtetése szükséges, amely lehetővé teszi a megvalósulás nyomon követését, az akadályozó tényezők azonosítását és megfelelő intézkedések meghozatalát. A monitoring és kontrollig témakörét a „8.5. Monitoring rendszer kialakítása” fejezet tartalmazza.
- **Pénzügyi tervezés, pénzügyi források:** a megvalósítás alapvető feltétele a pénzügyi források megfelelő időben történő rendelkezésre állása. Míg az előkészítés feladatai során ezek elsősorban önkormányzati források, addig a megvalósítás – tekintettel a szűkös helyi anyagi lehetőségekre – elsősorban külső forrásokra támaszkodhat. A források biztosításának körülményeit, ütemezését és azok nagyságrendjét a „4.5. A fejlesztések ütemezése” és a „4.6. A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve” fejezetek tartalmazzák.

6.2.4 A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

Az ITS-ben azonosított beavatkozások köre úgy lett meghatározva, hogy azok:

- minél nagyobb mértékben és integrált módon reagáljanak a helyzetelemzésben feltárt problémákra, hiányosságokra (6.2.1 fejezet),
- egyértelműen hozzájáruljanak a települési szintű és a magasabb rangú (megyei, országos, EU-s) célkitűzések eléréséhez (6.1 fejezet),
- integrált szemléletűek legyenek és kölcsönhatásuk pozitív eredményt mutasson – ezek kerülnek bemutatásra az alábbiakban.

A gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó projektek megvalósítása alapvetően a város hosszú távú gazdasági, növekedési potenciáljához szükséges környezetet hivatott megteremteni, azáltal, hogy az intézkedések elősegítik a munkahelyteremtést és a munkahelyek jobb elérhetőségét, hozzájárul a lakosság életminőségének javulásához, az elvándorlás mérsékléséhez, mindazonáltal a város járási- és térségi szerepkörét is növeli.

A turisztikai jellegű projektek (legyen szó akár attrakció-, akár szálláshelyfejlesztésről) egyértelműen kiegészítik egymást, mivel az idegenforgalmi vonzerő hosszú távon és nemzetközileg csak akkor erősíthető, ha széleskörű turisztikai kínálat és szolgáltatások állnak a vendégek rendelkezésére. Ezek a helyi lakosság számára is elérhetőek, ami közvetetten hozzájárul a helyi identitástudat erősödéséhez is.

A megújuló energiaforrások használatára épülő energetikai korszerűsítések javítják a település környezeti állapotát, a helyiek életminőségét, mindazonáltal csökkentik az önkormányzati kiadásokat, a befektetett pénzeszközök hosszú távú megtérülését is biztosítják.

A közvetlenül a helyiek környezetének, életminőségének javítására irányuló fejlesztések (lakókörnyezet rendbetétele, zöldfelületek állapotának javítása, belterületi utak felújítása, parkoló kapacitások bővítése stb.) hozzájárulnak ahhoz, hogy a település külső megítélése javuljon, a rendezett, gondozott települési környezetben élő elégedett városlakókon keresztül kedvező városi imázs, pozitív benyomás alakuljon ki a potenciális befektetők szemében.

A fentiek értelmében kijelenthető, hogy a célok elérése érdekében a tervezett tevékenységek egymás hatását erősítik, a kapcsolódás releváns és tudatos, a tevékenységek koherens rendszerben valósulnak meg. Negatív hatások vagy gátló kapcsolatok nem prognosztizálhatók.

7 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

Az ITS megvalósítása és megvalósíthatósága szempontjából fontos, hogy azonosítsa azokat a kockázatokat, amelyek esetleges bekövetkezése a stratégia céljainak elérését veszélyezteti. Az egyes konkrét beavatkozások, projektek megvalósítását veszélyeztető kockázatokat az adott fejlesztések kapcsán kell meghatározni és kezelni.

Jelen fejezet a stratégiai szintű kockázatok bemutatása mellett megbecsüli a bekövetkezés valószínűségét és hatásának mértékét, valamint minden egyes kockázat esetében meghatározza a kockázatkezelési intézkedéseket is. A kockázatok több szempont alapján csoportosíthatók.

Attól függően, hogy az adott kockázat bekövetkezése, illetve megelőzése önkormányzati hatáskörbe tartozik-e, elkülöníthetők belső és külső kockázatok. A stratégiaalkotás és - megvalósítás fázisait tekintve három kockázattípus különböztethető meg:

- **tervezéshez kapcsolódó kockázatok:** a legfontosabb kockázatot a stratégiaalkotás szempontjából a tervezési környezet folyamatos változása jelenti; a kockázat kiküszöbölése érdekében folyamatos egyeztetések, szakértői konzultációk valósultak meg, a városi projektportfólió a helyi igények és szükségletek, valamint az EU-célkitűzések és a hazai operatív programok által kijelölt lehetőségek figyelembevételével került kialakításra;
- **megvalósításhoz kapcsolódó kockázatok:** a legfőbb nehézséget a tervezett projektek végrehajtásával kapcsolatos műszaki és pénzügyi problémák okozhatják, amelyek megfelelő előkészítési tevékenységgel jelentősen csökkenthetőek;
- **fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok:** a tervezés és megvalósítás mellett kiemelt figyelmet kell fordítani az elért eredmények fenntartásának módjára és szervezeti hátterére;

A kockázatok különböző területeken jelentkezhetnek – felmerülhetnek pénzügyi, gazdasági, jogi, intézményi, műszaki vagy társadalmi nehézségek, amelyek akadályozhatják a stratégia céljainak elérését.

Az alábbi táblázat azt mutatja, hogy a stratégia megvalósíthatóságának milyen kockázatai vannak és a kockázat bekövetkezése esetén az egyes célok milyen módon érintettek.

20. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Kockázat megnevezése	Valószínűség ²	Hatás mértéke ³	Kockázatkezelés módja	Kapcsolódó célok
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányba változása	alacsony	jelentős	<ul style="list-style-type: none"> - A jogi, szabályozási követelményeket meghatározó intézményekkel való folyamatos együttműködés - A vonatkozó jogszabályok és eljárásrendek módosításainak figyelemmel kísérése 	T1, T2, T3, T4, T5
Változó tervezési környezet (EU 2021-27-es költségvetés, hazai operatív programok tartalma,	magas	jelentős	<ul style="list-style-type: none"> - A változások folyamatos nyomon követése - A stratégia illeszkedésének biztosítása a végső változat elfogadásakor ismert tervezési környezethez 	T1, T2, T3, T4, T5

² Valószínűség: magas; közepes; alacsony

³ Hatás mértéke: jelentős; közepes; alacsony

Kockázat megnevezése	Valószínűség ²	Hatás mértéke ³	Kockázatkezelés módja	Kapcsolódó célok
forráskeretek, szervezeti keretek)				
Kedvezőtlen gazdasági környezet	magas	jelentős	<ul style="list-style-type: none"> – Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a városfejlesztésben – Intenzív befektetés-ösztönzés 	T1, T2, T4
Megye más városaival való verseny	közepes	közepes	<ul style="list-style-type: none"> – Egyeztetés a városokkal verseny minimalizálása érdekében 	T1, T2, T3, T4, T5
Közbeszerzési eljárásokból adódó kockázatok, időbeli elhúzóadás	közepes	közepes	<ul style="list-style-type: none"> – Az eljárásrend szigorú betartása minden érintett részéről – A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségének biztosítása 	T1, T2, T3, T4, T5
Hatósági dokumentumok hiánya, késése	közepes	közepes	<ul style="list-style-type: none"> – A hatsági dokumentumok ügyintézési időkereteinek figyelembe vétele – Rugalmas ütemezés a projektelőkészítés során 	T1, T2, T3, T4, T5
Saját forrás előteremtésének kockázata	közepes	jelentős	<ul style="list-style-type: none"> – Alternatív forráslehetőségek felkutatása 	T1, T2, T3, T4, T5
Hazai, illetve Európai Unió fejlesztési források elmaradása	magas	jelentős	<ul style="list-style-type: none"> – A forrás lehívás késedelmére való felkészülés 	T1, T2, T3, T4, T5
A tervezett projektek megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	magas	közepes	<ul style="list-style-type: none"> – Részletes projektervek, átgondolt műszaki tervek, költségvetések készítése – Tartalékkeret meghatározása 	T1, T2, T3, T4, T5
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya	alacsony	közepes	<ul style="list-style-type: none"> – Az Önkormányzat külső és belső humán erőforrás kapacitásainak megerősítése 	T1, T2, T3, T4, T5
Előre nem látható műszaki problémák	magas	jelentős	<ul style="list-style-type: none"> – Részletes tanulmánytervek készítése, alapos helyzetfelmérés 	T1, T2, T3, T4, T5
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés	alacsony	közepes	<ul style="list-style-type: none"> – A tervezők és kivitelezők kiválasztása során kiemelt figyelem fordítása a szakmai alkalmasság, megfelelő referenciák meglétére. 	T1, T2, T3, T4, T5
Többletmunka felmerülése	közepes	közepes	<ul style="list-style-type: none"> – Esetleges többletmunkára felkészülés már az előkészítés során 	T1, T2, T3, T4, T5
Kivitelezés csúszása	közepes	közepes	<ul style="list-style-type: none"> – Reális ütemterv összeállítása – Kötbér alkalmazása 	T1, T2, T3, T4, T5
Az indikátorok teljesítése nem lehetséges	alacsony	jelentős	<ul style="list-style-type: none"> – Teljesíthető és mérhető indikátorok meghatározása 	T1, T2, T3, T4, T5
Lakossági ellenállás, alacsony szintű lakossági elégedettség	alacsony	közepes	<ul style="list-style-type: none"> – Magas szintű partnerség biztosítása – Lakosság bevonása és folyamatos tájékoztatása az előkészítés és megvalósítási folyamat valamennyi szakaszában 	T1, T2, T3, T4, T5
Fenntartási költségek jelentős növekedése	közepes	közepes	<ul style="list-style-type: none"> – Költség-haszon elemzés előzetes elvégzése – Korszerű, energetikailag hatékony technológiák alkalmazása 	T1, T2, T3, T4, T5

Kockázat megnevezése	Valószínűség ²	Hatás mértéke ³	Kockázatkezelés módja	Kapcsolódó célok
			– Környezettudatos energiafogyasztásra való ösztönzés, szemléletformálás	
A revitalizált vagy új zöldfelületek gyors degradációja	alacsony	alacsony	– A városi klímát jól tűrő, őshonos növényfajok telepítése – A zöldfelületek fenntartási költségeinek biztosítása	T2, T3
A COVID-19 világjárványhoz hasonló járvány kialakulása	alacsony	jelentős	– A stratégia keretében megvalósuló közösségi programok rugalmas ütemezése – A közösségi programok, városi rendezvények online megvalósíthatóságának biztosítása	T1, T4

Forrás: saját szerkesztés

8 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

8.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

8.1.1 Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet

A stratégia céljainak elérését biztosító fejlesztéseket alapvetően meghatározza azok környezete, amely esetében a természeti és infrastrukturális környezet mellett meghatározó szerepet tölt be a helyi önkormányzat és annak szabályozási gyakorlata. A pénzügyi erőforrások tudatos felhasználásából származó vélelmezett hatásokat sokszorosán felülmúlhatja az önkormányzat a hatáskörébe rendelt szabályozási eszközök tudatos alkalmazásával, ám ennek ellenkezője is igaz: a megfelelő és támogató szabályozás hiánya ellehetetleníti, megghiúsíthatja a pénzügyi eszközökre alapozott fejlesztéseket.

Ezért a stratégia sikeres megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat konzisztens és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítása és fenntartása, legyen szó akár milliárdos befektetésekről, akár a szociális segély igénybevételéről. A helyi gazdaságpolitika céljait világosan meg kell fogalmazni, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat.

Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát.

Különösen fontos továbbá az építési szabályok meghatározása és a területhasználat korlátainak felállítása úgy, hogy az megfelelő rugalmassággal módosítható lehessen, amennyiben befektetői igény jelentkezik – természetesen a helyi lakosok érdekeinek maximális érvényesítése mellett. A befektetői folyamatot szükség esetén adó- és illetékkedvezményekkel is ösztönözni, gyorsítani lehet.

8.1.2 Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás

Az önkormányzatnak gazdálkodnia kell felesleges, kihasználatlan kapacitásaival, illetve a tevékenység-racionalizálás során felszabaduló kapacitásokkal. Ilyen felszabaduló kapacitás lehet többek között egy funkcióváltás alatt álló, időlegesen használaton kívüli ingatlan, amelyben teret lehet engedni annak közösségi vagy civil szervezetek által történő időleges hasznosítására (pl. az eladás vagy felújítás megkezdésének időpontjáig). Ugyanilyen módon célszerű a folyamatosan használaton kívüli, az önkormányzat tevékenysége szempontjából funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása. Hasonló módon lehet eljárni más olyan eszközök, erőforrások esetében (pl. gépkocsi, hangtechnikai és informatikai eszközök stb.), amelyek időszakosan hasznosíthatóak, és azokkal úgy termelhető mások számára érték, hogy az önkormányzat számára nem jelentkezik közvetlen költség. Ezzel a jólét pusztán javításán felül többek között támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, de önmagukban is jelentőséggel bíró kulturális vagy közösségi értékek létrejötte.

Az önkormányzatnak a tulajdonában álló ingatlanokat céljai és feladatai megvalósításához alkalmazható eszközöknek kell tekintenie. Ennek tükrében lehetősége van eladói és szabályozói pozíciójával élve – de nem visszaélve – bizonyos ingatlanok eladását vagy hasznosításba adását olyan feltételekhez kötni, amelyek az önkormányzat által ellátandó feladatok megvalósítását garantálják (pl. játszótér építése a

beruházó által használatba vett területen vagy más közterületen). Kölcsönös előnyök esetén lehetséges a PPP konstrukciók alkalmazása, ami biztosítja a magánbefektetések hatékonyságát, az önkormányzati likviditás megőrzését és az önkormányzat pénzügyi forrásainak szabadabb felhasználhatóságát.

Az önkormányzati ingatlanokat és azok hasznosítását az „Ingatlangazdálkodási koncepció” fejezet mutatja be részletesen.

8.1.3 Önkormányzati gazdálkodás racionalizálása

Az elmúlt években már több területen történt előrelépés az önkormányzati gazdálkodás racionalizálását illetően, de komplex, minden területet magába foglaló program nem készült, nem valósult meg a városban. A tartalékok nagysága, helye nincs feltárva, hatékonysági elvárásokat nem fogalmazott meg a képviselőtestület az önkormányzati gazdálkodással kapcsolatban.

A fenti okok miatt célszerű egy átfogó átvilágítás után megalkotni a gazdasági számszerűsíthető elvárásokat az önkormányzati gazdálkodással szemben, és erre alapozva végrehajtani egy racionalizálási programot.

8.1.4 Tervalku

A tervalku intézményét, bár nem ilyen elnevezéssel, de hasonló tartalommal már alkalmazta az önkormányzat beruházási tárgyalások esetén. A város céljaihoz hozzájáruló magánberuházások esetében a felek érdekeit figyelembe véve jöhetnek létre az ingatlanhasznosításra vonatkozó megállapodások, szerződések. A jövőben a tervalku eszközét elsősorban nagyobb ipari és kereskedelmi jellegű fejlesztések, a belvárost érintő rehabilitációs beavatkozások és a turisztikai jellegű magánberuházások esetében indokolt alkalmazni. Emellett fontos, hogy a már működő vállalkozások esetleges átköltözésénél szintén érdemes a tervalku eszközét is felhasználni.

8.1.5 Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése

A Mezőtúrról kialakult, kialakított arculat, illetve a városhoz kapcsolódó emocionális tényezők bár nehezen számszerűsíthetőek, de hatással vannak a befektetői döntéseiket meghozó üzletemberekre, a városba látogató turistákra, de magára a város lakóira is. A tudatos, célzott és differenciált városmarketing tevékenység ezért nagyban támogathatja a városfejlesztési stratégia céljainak megvalósítását – többek között az egyes projektek végrehajtásának elősegítésén, de akár az egész stratégia városi lakosság körében való elfogadottságának növelésén keresztül is.

A városfejlesztési stratégia céljainak kijelölésével párhuzamosan be kell azonosítani a fejlesztések potenciális érintettjeit, megkülönböztetve a haszonélvezőket és potenciális kárvallottakat. Az érintettek közül az alábbi célcsoportokra kell intenzív városmarketing-akciókat irányozni:

- városban befektetni szándékozó vállalatok és személyek,
- a városban gazdasági tevékenységet folytató szervezetek,
- turistaként a városba látogatók,
- a város és a környező települések lakossága.

A város, illetve a városban zajló bizonyos tevékenységek, környezeti és/vagy társadalmi értékek, gazdasági folyamatok szélesebb körben való megismertetése biztosíthatja Mezőtúr (el)ismertségét, vagyis ezen információkat minél szélesebb társadalmi és szakmai kör számára kommunikálni kell.

Tudatos és jól felépített marketing-kommunikációs stratégia mentén, megfelelő szervezeti háttér kialakításával kell a város speciális értékeit, adottságait és lehetőségeit szakmai fórumokon, befektetői körökben bevezetni és elterjeszteni. A gazdasági jellegű célokhoz elsődlegesen speciális ismertetőket érdemes készíteni, egységes adatbázist létrehozni, amelyből bármilyen időpontban előállítható aktuális adatszolgáltatás a befektetők, betelepülők felé, míg a városi életminőséghez kötődő programok esetén a civil szervezeteken és a városi médián keresztül történő népszerűsítés a célszerű.

A sikeres marketing nem kizárólag egy-egy befektetés megvalósulásához járul hozzá, de a városban működő gazdasági társaságok tevékenységét, ismertségét és az irántuk táplált bizalmat is erősítheti aktuális és potenciális üzleti partnereik körében, ezzel közvetett módon hozzájárulva a helyi gazdaság fejlődéséhez is.

Mezőtúr pozitív arculatának kialakítása és megerősítése, továbbá a városmarketing eszközeinek a különböző városi célcsoportok felé történő alkalmazása elősegítheti a város iránti lojalitás kialakulását – ez a helyi gazdaság és társadalom szereplői esetében a város problémáinak megoldásában való aktívabb közreműködést (pl. adományokkal vagy természetbeni segítségnyújtással), üzleti partnerei körében a város image-ének továbbadását, a városmarketingbe való bekapcsolódását jelentheti.

A marketing alapvető fontosságú a turizmus területén is. Természeti és kulturális értékeivel, hangulati elemek kialakításával a várost népszerűsíteni kell a potenciális odalátogatók körében. A rendezvények növelik a turisztikai vonzerőt, egyben a sok résztvevő potenciális terepe lehet az arculat további fejlesztésének és kommunikálásának – e rendezvényeket tudatosan használni is kell a városmarketing céljaihoz. A turizmus fejlődése a vendéglátásból származó bevételeken felül azért is fontos a városnak, mert a turisztikai attrakciók és a turizmust támogató szolgáltatások és kulturális események a város lakói számára is növelik az elérhető szolgáltatások körét.

Mezőtúr kommunikációs értékkel bíró tulajdonságainak összegyűjtése, célzott és rendszeres kommunikálása javítja a település lakóinak identitását, hozzájárul városi büszkeségük fejlesztéséhez – egyúttal a város környezetének, értékeinek megtartása, fejlesztése mellé is állíthatja őket. Rendszeres közvélemény kutatásokon keresztül érdemes időszakonként mérni a stratégia fogadtatását és az abból megvalósult elemek hatását.

Az ITS-hez kötődő marketing akciók jellemzője a stratégia alapelveinek megfelelően az ágazat- és területspecifikus szemléletmód párhuzamos alkalmazása, valamint a rendszerszemlélet és a mérhetőség. Mindennek eléréséhez fontos egy, a város képéhez és fejlődési elképzeléseihez illő szlogen és jelkép-rendszer kialakítása, továbbá az egységes arculat alkalmazása.

8.1.6 Felnőtt szakképzés fejlesztése a városban

A város munkaerő-piaci kínálatának bővítésében és a foglalkoztatási mutatók javításában fontos eszköz a jelenlegi, illetve potenciális munkavállalók át- és továbbképzése. A programban a versenyképtelen szakmával rendelkező felnőtt lakosság, alapvetően a szegregált területek érintett lakossága, mint lehetséges közvetlen célcsoportok, vehetnek részt. A programmal közvetetten érintettek körét az Ipari parkban letelepedő vállalkozások, valamint a helyi turisztikai, kiszolgáló és egyéb szolgáltatók adják.

Tervezett tevékenységek:

- Új, helyi felnőttképzések kialakítása
- Szolgáltató iparhoz kapcsolódó képzések indítása (pl. kertész, házvezetőnő, turista szállásadó)
- Letelepedő ipari üzemek munkaerő-igénynek felmérése és a képzési kínálat ennek megfelelő átalakítása

8.1.7 Turisztikai klaszter és a város turisztikai stratégiájának létrehozása

A városban a turizmus fejlesztése a gazdaság élénkítésének egyik fontos alappillére. A sikeres városok turisztikai iparágai több lábon állnak és több szereplősek, egy-két kiemelkedő szolgáltatás, attrakció nem elegendő a turizmus fejlesztéséhez (termálvíz). Átfogó és összehangolt együttgondolkodásra, cselekvésre van szükség az önkormányzat és az érintett magánszektor szereplői között. Ezt a közös munkát segítené egy turisztikai klaszter létrehozása, ahol szabályozott keretek között, több szereplővel, több területen folyhatna a helyi turizmus stratégiaileg megalapozott fejlesztése.

8.1.8 Horgászturizmus fejlesztése érdekében projektcég létrehozása

A korábbi IVS készítése során javaslatként felmerült a helyi civil szervezet anyagi lehetőségei miatt önmagában nem képes a horgászturizmus infrastruktúráját fejleszteni, ezért szükség lenne a horgászegyesület, az önkormányzat és magán befektetők egyeztetett összefogására pl. az európai uniós források adta fejlesztési lehetőségek kihasználása érdekében. Ennek egyik megoldása lehet a projektcég vagy horgászturizmust fejlesztő konzorcium létrehozása, amely továbbra is tervben van.

8.1.9 A magán befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködés lehetőségei

A város által meghatározott célok elérése nem csak az önkormányzat és a közsféra érdeke, hanem a Mezőtúron lakóké, az ott működő vállalkozásoké is. Kiemelkedő fontossággal bír a források koncentrált felhasználásában a magánsféra fejlesztésekbe való bevonása. Az önkormányzat törekszik a magán befektetőkkel és helyi piaci szereplőkkel való szervezett és strukturált együttműködésre, amelynek formalizált keretet is biztosít. Ezért képviselőiket bevonta az ITS előkészítésébe is annak érdekében, hogy szükségleteik és lehetséges fejlesztési elképzeléseik felszínre kerülhessenek, javaslataik beépülhessenek az ITS célrendszerébe.

A tervezett magánberuházásokra különösen nagy hatást gyakorol a helyi és az azzal szorosan összefüggő makrogazdasági helyzet. Az egyes ágazatokat különösen érzékenyen érintő gazdasági válság hatása növeli mind az állami, mind a magánberuházások kockázatát, mivel egyrészt a megtérülés időtartama növekszik, másrészt a hitelhez vagy pályázati forráshoz jutás feltételei is romlottak.

A város, mint járásközpont a városfejlesztésen túl számos olyan tevékenységet végez, amelyek segítik, támogatják a stratégiai célok elérését. Ezen tevékenységek közé tartoznak például bizonyos szabályozási tevékenységek, a városmarketing célú tevékenységek (pl. marketing stratégia elkészítése, marketingkommunikáció), a magánbefektetők bevonása, a lehetséges, kölcsönösen eredményes partneri együttműködések kialakítása érdekében, valamint hogy a létesítmények kihasználtsága növekedjen, a fejlesztési eredmények ismertebbé váljanak, a város által tervezett programok minél nagyobb vonzerővel bírjanak.

A fentiek érdekében a város a tervezés során megkezdett rendszeres találkozókat folytatni fogja a helyi gazdaság szereplőivel a szoros együttműködések kialakítása érdekében. Az eddigi egyeztetések alapján az alábbi lehetséges önkormányzati tevékenységek és együttműködési területek körvonalazódtak:

- helyi vállalkozók tájékoztatása a lehetséges pályázati forrásokról,
- közös projektek megvalósítása, helyi vállalkozások bevonása az önkormányzat által tervezett projektekbe,
- vállalkozói együttműködések létrejöttének segítése,

- intenzív befektetés-ösztönzés a magánszféra fejlesztőinek elérése és megszólítása érdekében.

8.1.10 Városmarketing tevékenység, városi image erősítése

A tudatos városmarketing tevékenység nagyban támogathatja a stratégia céljainak elérését, hiszen a városhoz kapcsolódó emocionális tényezők hatással vannak mind a városban élő lakosságra, mind a városba látogató turistákra, a potenciális befektetőkre, a városba való visszatérést fontolgató fiatalokra is. A város pozitív image-ét erősítheti a vonzó városkép is, ezért fontos az egységes városi arculatra törekvés (pl. épületek homlokzata, egységes utcabútorok). A városmarketing területén a város két célt fogalmazott meg, amelyek:

- A városi fejlesztések ismertségének növelése
- Mezőtúr turisztikai imázsának növelése

A városmarketing keretében megvalósítandó tevékenységek a városi marketing terv kidolgozása, felülvizsgálata, a marketing eszközrendszer fejlesztése, valamint a város marketing tevékenység működtetése.

8.2 Az ITS megvalósításának szervezeti keretei

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósítása olyan szervezeti működést kíván meg a várostól, amely biztosítja egyrészt a stratégia egészének folyamatos karbantartását, az elért eredmények visszacsatolását a stratégia tervezési folyamatába (stratégiai menedzsment), másrészt pedig biztosítja a stratégia által kijelölt akcióterületi alapú fejlesztések professzionális és hatékony megvalósítását (operatív menedzsment).

Mezőtúr Város Önkormányzata szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a **képviselőtestület** feladata. A bizottságokat **véleményezési, kezdeményezési, javaslattételi, közreműködő és döntési** jogosítványokkal ruházták fel, amelyek révén

- saját szakterületükön közreműködnek a városfejlesztési tevékenységeket megalapozó dokumentumok tervezésében, véleményezésében,
- figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását,
- felügyelik a feladatkörükhöz kapcsolódó önkormányzati intézmények működését,
- valamint ezen általános hatáskörök mellett speciális feladatokat is ellátnak a városfejlesztéshez kapcsolódóan, amelyek jelentősége az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozása és megvalósítása szempontjából is kiemelkedő (pl. önkormányzati intézmények felújításának menetrendje, vagyongazdálkodás, vállalkozásokban való részvétel stb.).

A városfejlesztési tevékenységekben a jegyző is fontos szerepet játszik, hiszen jogszabályi felhatalmazás alapján koordinálja az önkormányzati rendeletek és koncepciók előkészítését.

Az ITS **stratégiai menedzsment fő feladatai** a következők:

- Az ITS megvalósításának nyomonkövetése, elvárt eredmények, hatások értékelése.
- A városfejlesztés külső és belső környezetében bekövetkezett változások figyelemmel kísérése, a célokra gyakorolt hatások elemzése.
- A városi társadalom és gazdaság igényeinek és lehetőségeinek feltárása, azok változásainak beépítése az ITS-be.
- Operatív menedzsment tevékenységének stratégiai szintű felügyelete, céljainak meghatározása, eredményeinek értékelése, szükség esetén korrekció kezdeményezése.
- ITS partnerségi egyeztetések szakmai irányítása, felügyelete.

- ITS partnerségi egyeztetések anyagainak előkészítése, előterjesztése döntés-előkészítésre.
- A döntéshozók részére éves jelentés készítése az ITS megvalósításáról, a változó külső, belső tényezőkről, korrekciókról, társadalmi igények változásáról.
- ITS megvalósítási folyamatáról a lakosság tájékoztatására alkalmas információs adatcsomag összeállítása, évente legalább egyszer, jelentősebb változások esetén többször is.
- Szakmai stratégiai szinten a településközi folyamatos koordináció biztosítása.
- Városfejlesztést tevékenységükkel befolyásoló nem önkormányzati intézményekkel, szervezetekkel való kapcsolattartás.

Az **operatív menedzsment** feladata az ITS-ben előrevetített akcióterületi fejlesztések megvalósításának menedzsmentje.

A városfejlesztés megfelelő szervezeti rendszerének biztosítása érdekében a város önkormányzata Mezőtúri Városfejlesztési Kft. néven városfejlesztő társaságot hozott létre.

Az ITS keretében megvalósítani tervezett konkrét pályázatok előkészítésével a Mezőtúri Közös Önkormányzati Hivatal részéről a Műszaki Iroda és a Polgármesteri Kabinet foglalkozik. A kapcsolatot a városfejlesztő társasággal a Polgármesteri Kabinet munkatársa látja el.

21. táblázat: A településfejlesztés szervezeti keretei

Döntési szintek	Felelős szervezeti egység	Döntéshozók	Koordinátor / vezető
Stratégiai szint, stratégiai menedzsment	Stratégiai munkacsoport az önkormányzat apparátusán belül (műszaki, igazgatási, szervezési, pénzügyi, vagyongazdálkodási, szociális önkormányzati szakterületek szakemberei)	Képviselő-testület, polgármester	Stratégiai munkacsoport vezető
Operatív szint, operatív menedzsment	Városfejlesztő társaság és a vele kapcsolatban álló hivatali egység	Polgármester Városfejlesztő társaság vezetője	Városfejlesztő társaság vezetője
Társadalmi kapcsolatok	A partnerségi egyeztetések adminisztrációját, szakmai munkáját a stratégia munkacsoport támogatja.	Polgármester	Stratégiai munkacsoport vezető Városfejlesztő társaság vezetője
Településközi koordináció	Kistérségi együttműködés fórumai	Polgármester, Képviselő-testület	Stratégiai munkacsoport vezető

A szükséges **humán erőforrás** tekintetében elsődleges szempont, hogy a projektmenedzsment-szervezetet olyan tapasztalt szakemberek alkossák, akik széleskörű projektmenedzsment ismerettel és gyakorlattal rendelkeznek. A városfejlesztési projektek megvalósításához legalább 1-1 fő pénzügyi, műszaki, településfejlesztési szakemberre van szükség, akik esetében a megfelelő végzettség mellett a releváns szakmai tapasztalat is alapvető elvárás. Az ezen kritériumoknak megfelelő szakemberek jelenleg is a projektmenedzsment szervezet alkalmazásában állnak, illetve adott esetben a szükséges szaktudással rendelkező munkavállalókkal kiegészíthető a projektmenedzsment csapat.

A városfejlesztési tevékenységek megvalósításához alkalomszerűen szükséges szaktudás bevonására megbízási szerződések keretében van lehetőség. A pontos szakmai elvárások, kompetenciák és az ahhoz kapcsolható személyek meghatározására a részletes projektfejlesztések szakaszában kerül sor.

Az elmúlt évek beruházásai, a projektek eredményes megvalósítása bizonyítja a jelenlegi szervezeti rendszer és működési mechanizmus hatékonyságát.

8.3 A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

Megyei szinten a településközi koordinációban Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Önkormányzata játszik kiemelkedő szerepet, mivel a 2021-2027-es EU-s programozási periódus stratégiai és projektszintű előkészítése a szervezet hatáskörébe tartozik. Ahhoz, hogy a vármegye számára rendelkezésre álló forráskeretet hatékonyan, észszerűen és maradéktalanul fel lehessen használni, elengedhetetlen a partnerség a megyei önkormányzat és a települések között.

Járásszékhelyek „versenye”

A tervezett fejlesztések megvalósítása során, hasonlóan Mezőtúrhoz, a járásszékhelyek alapvetően központi pozíciójuk megerősítésére, a források minél nagyobb arányú és hatékonyabb felhasználására törekednek majd. A hasonló járásszékhely települések között egyfajta „verseny” kialakulásának veszélye fennáll, ezért fontos a város speciális adottságaiból származó előnyeinek minél nagyobb arányú érvényesítése.

Településközi koordináció járási-kistérségi szinten

A településközi koordináció elsődleges terepe a járási-kistérségi szint. A térségi centrum funkcióból adódó feladatokat a város magas színvonalon el tudja látni, kérdéses azonban, hogy milyen mértékben képes gazdasági-társadalmi fejlődést generálni a környező településeken. Kijelenthető, hogy a városnak nem érdeke a pontszerű, elszigetelt fejlődés, hiszen ha nagy a fejlettségbeli kontraszt a központ és környéke között, az negatívan befolyásolhatja a város egészének gazdasági-társadalmi fejlődését.

22. táblázat: Munkamegosztás a Mezőtúr és a vonzáskörzetébe tartozó települések között⁴

Mezőtúr, mint járási központ által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások	A környező települések által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások
<ul style="list-style-type: none"> - Munkahely - Közigazgatás, járási hivatal - Szociális szolgáltatások - Egészségügy, szakellátás - Közép- és felsőfokú oktatás, felnőttképzés - Kiskereskedelmi szolgáltatások - Üzleti és pénzügyi szolgáltatások - Kommunális szolgáltatások - Turizmus - Kulturális lehetőségek 	<ul style="list-style-type: none"> - Munkaerő - Turizmus - Rekreációs tevékenység - Lakóterület - Mezőgazdasági termékek - Alternatív ipari területek

A kapcsolatrendszer jól ábrázolja a város és a környező települések közötti szoros és részleteiben is pontosan meghatározható egymásrautaltságot, amelynek alapja az erősségeket építeni és a gyengeségeket megszüntetni kívánó gondolkodásmód és a funkciók ésszerű megosztása.

⁴ A város funkcionális vonzáskörzetének lehatárolását és bemutatását az ITS 2015 Megalapozó Vizsgálata tartalmazza.

A Mezőtúri járás és vonzáskörzet egységes fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy a térség képessé váljon arra, hogy problémáit és szükségleteit közösen megfogalmazza, majd ezeket integrált programokká, komplex projekteké alakítsa. A párhuzamos kapacitások elkerüléséhez, valamint a város és környéke közötti esetleges konfliktusok (pl. szelektív migráció) megelőzéséhez tehát **nemcsak Mezőtúr, hanem a környező települések fejlesztési igényeit is pontosan ismerni kell**. A folyamatos kapcsolattartásnak, a közös gondolkodásnak a projektfejlesztés teljes szakaszára ki kell terjednie.

Lehetséges együttműködési területek:

- térségi turisztikai kínálat kialakítása,
- közös befektetés-ösztönzési tevékenység,
- rövid élelmiszer-ellátási lánc biztosítása, térségi termékek számára helyi értékesítési lehetőségek biztosítása,
- térségi kerékpárút-hálózat létrehozása,
- közfeladatok, közszolgáltatások közös ellátása.

Mikroregionális szinten **a tervezett fejlesztések településközi koordinációjában a Berettyó-Körös Többcélú Társulás** játssza a főszerepet. Mind a kistérségben, mind egyes önkormányzati szervezetekben jelentős projektmenedzsment tudás halmozódott fel ahhoz, hogy az érintett települések fejlesztési elképzeléseit koordinálni tudják. Ehhez szükséges

- a térségi szinten megjelenő projektjavaslatok pontos számbavétele,
- a folyamatos egyeztetés és tájékoztatás a tervezett fejlesztésekről (ágazati szinten is),
- a megvalósítást befolyásoló tényezők nyomon követése,
- a fejlesztések megvalósításának rendszeres (pl. évenkénti) felülvizsgálata,
- valamint a kritikai észrevételek beépítése a települések és a térség stratégiai fejlesztési dokumentumaiba.

A 314/2012. Korm. rendelet 31. §-a értelmében a környező települések önkormányzatai megismerhetik és véleményezhetik a stratégia tervezetét, a partnerségi egyeztetésre 2015. május-június folyamán került sor.

Összességében megállapítható tehát, hogy Mezőtúr tervezett fejlesztései és a környező települések fejlesztési elképzelései területi szintű kölcsönhatása pozitív mérleget mutat, a hatások szinergikusan kiegészítik, felerősítik egymást, felesleges, párhuzamos kapacitásokat létrehozó, egymást kioltó fejlesztések nem valósulnak meg. A fejlesztések eredményeként az ellátott funkciók optimalizálására kerül sor az Európai Unió egyik legfontosabb alapelveinek, a szubszidiaritásnak a figyelembevételével.

8.4 A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során

Mezőtúr város Önkormányzata 2014-ben elkészítette a város fenntartható városfejlesztési programjának társadalmatisztához kapcsolódó és a képviselőtestület által elfogadott partnerségi egyeztetési szabályzatát (Mezőtúr Város Önkormányzata Képviselő-testületének 13/2014.(V.30.) önkormányzati rendelete a településfejlesztéssel és településrendezéssel összefüggő partnerségi egyeztetés szabályairól). 2017-ben kiegészítést fogadott el a képviselőtestület, mely a partnerekre, valamint a partnerségi egyeztetés szabályaira terjed ki (Mezőtúr Város Önkormányzata Képviselő-testületének 19/2017(X.2.) önkormányzati rendelete Mezőtúr Város Önkormányzat Képviselő-testületének 19/2017.(X.02.) önkormányzati rendelete a településfejlesztéssel, településrendezéssel és településkép-érvényesítéssel összefüggő partnerségi egyeztetés helyi szabályairól). A folyamatokat az alábbi jogszabály és útmutatók figyelembevételével dolgozták ki:

- **2011. évi CLXXXIX. törvény** Magyarország helyi önkormányzatairól,
- **1997. évi LXXVIII. törvény** az épített környezet alakításáról és védelméről,
- **314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet** a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről,
- Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 elkészítéséhez (Munkaanyag) (Belügyminisztérium, 2014. december 11.),
- Városfejlesztési Kézikönyv (Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkárság, második, javított kiadás, 2009. január 28.).

A partnerségi együttműködés folyamata a településfejlesztés tervezési, megvalósítási és fenntartási szakaszaira is kiterjed. A partnerség megvalósításának a jogszabályi kötelezettségen túl is fontos szerepe van a tervezési folyamatban. Egyrészt lehetőséget ad a partnerek fejlesztési elképzeléseinek megismerésére, másrészt lényeges szerepe van az elkészülő ITS társadalmi elfogadtatásában annak, hogy a partnerek már a tervezés során széles körben bevonásra kerülnek, véleményét nyilváníthatnak.

A településfejlesztési dokumentumok egyeztetésének folyamatába az alábbi **partneri csoportok** vontuk be:

- A 314/2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör: érintett területi és települési önkormányzatok, állami főépítési hatáskörében eljáró megyei kormányhivatal,
- 9/2017(X.2.) önkormányzati rendelet alapján szakmai egyeztetésbe, véleményezésbe bevont:
  - a település közigazgatási területén ingatlannal rendelkezni jogosult természetes vagy jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetet,
  - a székhellyel, telephellyel rendelkező gazdálkodó szervezetet,
  - a székhellyel bejegyzett civil szervezetet,
  - Mezőtúr városában működő elismert egyházakat,
  - a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 98. § (2) bekezdés c) pontja alapján a településrendezési eszközök véleményezési eljárásába - a partnerségi egyeztetés megkezdése előtt legalább 30 napnál korábban - a polgármesternél írásban bejelentkező egyéb szervezetet foglalja magában.
- 13/2014.(V.30.) önkormányzati rendelet alapján:
  - Mezőtúron állandó lakhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező lakosok, valamint aki az adott településfejlesztéssel érintett,
  - valamennyi településfejlesztéssel, településrendezéssel összefüggésbe hozható mezőtúri székhelyű építészeti, mérnöki szakmai érdek-képviselői szervezet és mezőtúri székhellyel, telephellyel rendelkező vagy az adott településfejlesztéssel érintett gazdálkodó szervezetet
  - valamennyi Mezőtúron bejegyzett vagy az adott településfejlesztéssel érintett civil szervezetet,
  - valamennyi Mezőtúron működő elismert egyházat foglalja megában.

A partnerségi egyeztetés részeként 2023. szeptember 27-én megvalósult workshop keretében kaptak a városi érintettek részletes tájékoztatást a város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának felülvizsgálatáról. A résztvevők megismerhették az ITS felülvizsgált célrendszerét, valamint a 2021-2027-es időszakra tervezett legfőbb városfejlesztési beavatkozásokat.

Mindemellett a város – 2023. júliusában – véleményezésre megküldte Integrált Településfejlesztési Stratégiáját a 314/2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör részére, valamint honlapján elérhetővé tette a nyilvánosság számára is.

A partnerségi egyeztetési folyamat során beérkező vélemények kezelése egységes, előre rögzített módon történt, megtörtént a javaslatok, vélemények dokumentálása, nyilvántartása, majd szakmai

feldolgozása. Az elfogadott vélemények beépítésre kerültek a megfelelő dokumentumokba, míg az el nem fogadott vélemények esetében megtörtént azok indoklása.

A városfejlesztési workshop, a kötelező államigazgatási egyeztetés és a lakossági véleményezés dokumentációja (jelenléti ív, prezentáció), valamint a beérkezett észrevételek Mezőtúr város önkormányzatánál elérhetőek. Az önkormányzat továbbá a felülvizsgált ITS nyilvánosságát a dokumentum város honlapján (<https://mezotur.hu/>) történő elérhetősége által folyamatosan biztosítja.

8.5 Monitoring rendszer kialakítása

8.5.1 Az ITS intézkedéseikhez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása

A stratégia végrehajtásának és eredményeinek nyomon követését a tematikus- és a városrészi célok, valamint a fejlesztések mellé rendelt indikátorrendszer biztosítja. Az indikátor rendszer alapját a város egészére és a városrészekre megfogalmazott célkitűzések megvalósításának mérésére meghatározott mutatók alkotják.

A hatékony monitoring rendszer jellemzője a stratégiához kapcsolódó beavatkozások és tartalmi összefüggések figyelése egységes elvek és integrált szemlélet mentén. Emellett szükséges az egyes beavatkozásokhoz kapcsolódó adattartalmak (pl. vállalt kötelezettségek) egzakt definiálása, időszakos összegyűjtése, rendszerezése és elemzése. Az indikátorok segítségével a stratégia egyes céljai számszerűsíthetők és ezáltal mérhetők lesznek.

Mivel a 2021 – 2027 közötti időszakban az ún. eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnő, ezért az ITS indikátorai úgy alakítottuk ki, hogy azok pontos és hozzáférhető adatokra támaszkodjanak, azaz az indikátorok változását az adatok egyértelmű változásához lehessen kötni.

A beavatkozások fő pénzügyi forrását a TOP PLUSZ jelenti, így meg kell vizsgálni, hogy mely TOP-indikátorokhoz járulhatnak hozzá leginkább a város tervezett fejlesztései:

Eredményindikátorok:

- Éves elsődleges energiafogyasztás (MWh/év)
- Összes előállított megújuló energia (MW)
- Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási/oktatási létesítmények éves felhasználói (felhasználó/év)
- Az új vagy korszerűsített egészségügyi/szociális ellátó létesítmények éves felhasználói (felhasználó/év)
- A programokkal elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő)
- Újonnan épített, átépített, felújított vagy korszerűsített közutak éves felhasználói (utaskilométer/év)
- A célzott kerékpáros infrastruktúra éves felhasználói (felhasználó/év)
- Támogatás révén létrehozott vagy betöltött szolgáltatói álláshelyek száma (db)
- Szolgáltatásban vagy támogatásban részesült személyek, akiknek javult a munkaerőpiaci helyzetük (fő)
- Külföldi és belföldi turisták költése (milliárd Ft)

Kimeneti mutatók:

- Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza (m)
- Jobb energiahatékonyságú középületek (négyzetméter)
- Megújuló energiát előállító új termelőkapacitás (MWh/év)
- Fejlesztett vagy újonnan létrehozott, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma (db)
- Fejlesztett vagy újonnan létrehozott, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma (db)
- Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok száma (db)
- Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma (db)
- Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra (km)
- Forgalom-csillapítással érintett utak hossza (km)
- Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek (négyzetméter)
- Szolgáltatásban vagy támogatásban részesülő személyek (fő)
- Új, energiahatékony épületek építése (db)
- Támogatott kulturális és turisztikai helyszínek száma (db)
- Fejlesztéssel érintett fürdők száma (db)

Az ITS céljaihoz kapcsolódó indikátorok meghatározása az EU által megjelölt közös indikátorok és a hazai operatív programok tervezetekben használt indikátorok figyelembevételével történt. A célértékek a lehető legjobb jelenlegi tudás szerinti nagyságrendi becslést jelölnek. A város által felhasználható források nagyságrendi becslését a 4.6 fejezet tartalmazza.

23. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai

Tematikus cél	Eredmény indikátor (mértékegység)	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága	Bázisérték (év)	Célérték (2030)
T1: A versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése	A 15-64 év közötti lakosság foglalkoztatási rátája (%)	KSH	évente	4,7 (2021)	4,0
	Regisztrált vállalkozások száma (db)	KSH	évente	2516 (2021)	2700
	A városban székhellyel rendelkező vállalkozások által fizetett iparűzési adó értéke (millió Ft)	Önkormányzat	évente	később kerül meghatározásra	
T2: A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	Megújított és újonnan kiépített utak hossza (km)	Önkormányzat	évente	később kerül meghatározásra	
	Megújított közterületek mérete (m ²)	Önkormányzat	évente	később kerül meghatározásra	
	Lakossági elégedettség a települési környezet minőségével (0-10 pontérték)	Önkormányzat	ötévente	később kerül meghatározásra	
	Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza (km)	Önkormányzat	ötévente	később kerül meghatározásra	
	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöldinfrastruktúra (ha)	Önkormányzat	évente	0 (2022)	0,048
	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma (db)	Önkormányzat	évente	később kerül meghatározásra	
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza PO09 (km)	Önkormányzat	évente	0 (2022)	1,8

Tematikus cél	Eredmény indikátor (mértékegység)	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága	Bázisérték (év)	Célérték (2030)
	Közutak: Az újraépített vagy felújított közutak teljes hossza (m)	Önkormányzat	ötévente	később kerül meghatározásra	
T3: Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése	A megújuló energiaforrásból előállított energiamentiség (kWh/év)	Önkormányzat	ötévente	később kerül meghatározásra	
	Energiahatékonysági beruházási intézkedések által érintett épületek száma (db)	Önkormányzat	évente	0 (2022)	1
	Energiahatékonyság: A középületek éves primerenergia-fogyasztásának csökkenése (PJ)	Önkormányzat	ötévente	később kerül meghatározásra	
T4: A lakosság életvitelének javítása és közösségidentitásának erősítése	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma (db)	Önkormányzat	évente	0 (2022)	1
	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságoknak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (db)	Önkormányzat	évente	0 (2022)	1
	Fejlesztett, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma (db)	Önkormányzat	évente	0 (2022)	1
T5: A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja	180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	KSH	évente	287 (2021)	250
	Települési támogatásban (pénzbeli és természetbeni) részesülők száma (fő)	KSH	évente	1103 (2021)	900
	A szegregált körülmények között élők száma (fő)	KSH (népszámlálás), Önkormányzat	évente	542 (2011)	510
	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma (db)	Önkormányzat	évente	0 (2022)	1
	Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma (fő)	Önkormányzat	évente	0 (2022)	225

Forrás: saját szerkesztés

Az ITS céljaihoz kapcsolódó indikátorok meghatározása az EU által megjelölt közös indikátorok és a hazai OP tervekben használt indikátorok figyelembevételével történt. A célértékek a lehető legjobb jelenlegi tudás szerinti nagyságrendi becslést jelölnék. A város által felhasználható források nagyságrendi becslését a 4.6 fejezet tartalmazza.

24. táblázat: Területi (városrészi célok) eredményindikátorai

Területi (városrészi) cél	Eredmény indikátor (mértékegység)	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága	Bázisérték (év)	Célérték (2030)
V1: A városközpont belvárosi funkcióinak megerősítése és vonzerejének növelése	A városrész lakónépességének száma (fő)	KSH	10 évente	2880 (2011)	3000
	Közösségi, közigazgatási vagy közszolgáltatási funkciót ellátó intézmények száma (db)	Önkormányzat	5 évente	később kerül meghatározásra	
V2: A Lakóövezet 1. városrész lakó- és közösségi funkcióinak fejlesztése, a települési környezet javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében	A 30%-os szegregációs mutatóval (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) érintett településrészek száma (szegregátumok száma)	KSH	10 évente	6 (2011)	3
V3: A fenntartható mobilitás és turisztika, valamint a minőségi lakókörnyezet feltételeinek fejlesztése a Lakóövezet 2. városrészben	A városrész lakónépességének száma (fő)	KSH	10 évente	1978 (2011)	2100
V4: Az ipari terület gazdasági potenciáljának erősítése, töркеvonzó képességének javítása	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül (%)	KSH	10 évente	46,2 (2011)	50

Forrás: saját szerkesztés

A stratégia megvalósítását szolgáló beavatkozások, fejlesztések tervezett output indikátorait a következő táblázat foglalja össze. A projektszintű output indikátorok bázis és célértékeit a kapcsolódó pályázati dokumentációk tartalmazzák.

25. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések output indikátorai

Projekt megnevezése	Output indikátor	Mértékegység
A Mezőtúri Strandfürdő turisztikai célú fejlesztése	Újonnan kialakított vagy fejlesztett gyógyászati célú szolgáltatások	db
	Szolgáltatás igénybe vevők száma	fő
Központi főzőkonyha kialakítása Mezőtúron	Szolgáltatás igénybe vevők száma	fő

Projekt megnevezése	Output indikátor	Mértékegység
Bölcsőde építése Mezőtúron	Létrehozott vagy felújított bölcsődei épületek alapterülete	m ²
	Fejlesztéssel érintett vagy újonnan létrehozott férőhely száma	fő
Szociális alapszolgáltatások fejlesztése a Baptista Tevékeny Szeretet Missziónál Mezőtúron	Szolgáltatásban résztvevők száma	fő
Család- és gyermekjóléti központ, valamint szolgálat fejlesztése Mezőtúron	Létrehozott vagy felújított épületek alapterülete	m ²
	Szolgáltatásban résztvevők száma	fő
	A fejlesztés keretében megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség nagysága	kWh/év
Mezőtúri Harmatcsepp Óvoda fejlesztése	Létrehozott vagy felújított épületek alapterülete	m ²
	A fejlesztés keretében megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség nagysága	kWh/év
Újvárosi akcióterület integrálása Mezőtúron	Megvalósított programok száma	db
	Társadalmi akciókban résztvevők (férfi-nő) száma	fő
Városi Sportcentrum energetikai korszerűsítése Mezőtúron	A fejlesztés keretében megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség nagysága	kWh/év
Hortobágy-Berettyó főcsatorna fejlesztése		
Ipari Park Fejlesztés Mezőtúron	A fejlesztéssel érintett/újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	ha
Belterületi útfejlesztés Mezőtúron	A felújítással érintett útburkolatok hossza	m
	A felújított/újonnan kialakított közhasználatra megnyitott terek mérete	m ²
	Azon utcák száma, amelyek esetében a közlekedési és/vagy a közüzemi infrastruktúra felújításra kerül	db

Projekt megnevezése	Output indikátor	Mértékegység
Élhető Mezőtúr	Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra	km
	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöldinfrastruktúra	ha
Külterületi helyi közutak fejlesztése	A felújított vagy korszerűsített közutak teljes hossza	km
Belterületi útfejlesztés Mezőtúron	A felújított vagy korszerűsített közutak teljes hossza	km
Akasztó éri belterületi csapadékvíz elvezető hálózat rekonstrukciója	A fejlesztés során felújított infrastruktúra területe	ha
Kelet-nyugati kerékpárút megépítése Mezőtúron	Felújított vagy újonnan épített kerékpárforgalmi létesítmények hossza	km
Észak-déli kerékpárút megépítése Mezőtúron	Felújított vagy újonnan épített kerékpárforgalmi létesítmények hossza	km

Forrás: saját szerkesztés

8.5.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

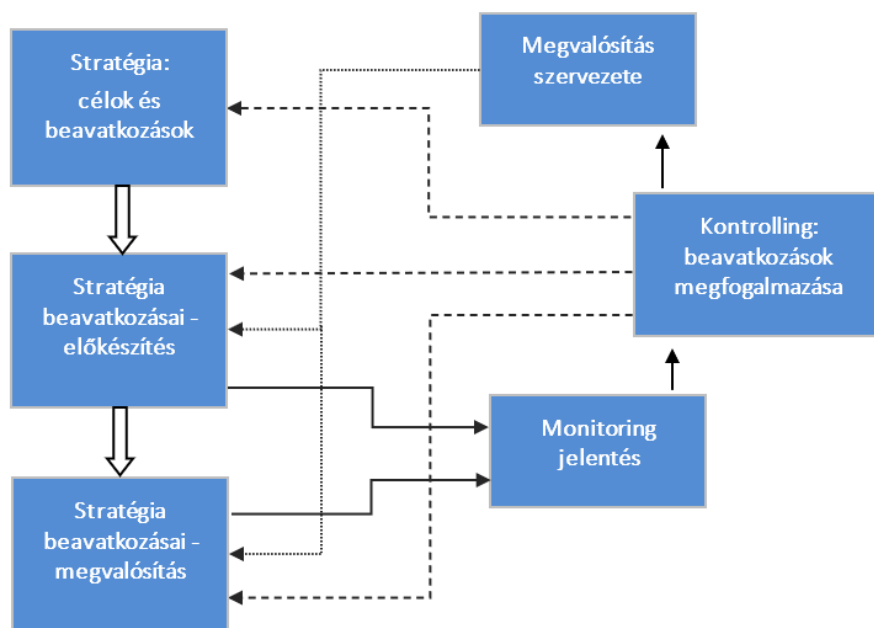
A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. Azoknál az indikátoroknál, ahol jelenleg nem azonosítható bázis- és célérték, az ITS monitorozása (első éves felülvizsgálata) során azok pótlásra kerülnek, mivel a monitoring és értékelési rendszer, így a bázis- és célértékek végleges meghatározása akkor lehetséges, ha a stratégiában megfogalmazott projektek műszaki és tartalmi előkészítettsége eljut abba a fázisba, hogy a hozzájuk kapcsolódó eredmények, hatások és outputok azonosíthatóak és számszerűsíthetőek legyenek. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be.

Fontos, tehát a stratégiában kijelölni a program monitoring

- felelőset
- kivitelezőjét
- gyakoriságát
- formai elvárásait
- a visszacsatolás módját

A monitoring jelentések rendkívül fontos adalékok a program ütemezett (7-éves) felülvizsgálatának megalapozásához, illetve indokolt esetben rendkívüli módosításokat is eredményezhet egy-egy éves jelentés tartalma a programban. A monitoring jelentések az évente készülő akciótervek fontos háttérdokumentuma is, az ott megfogalmazott javaslatokat az akciótervekben is figyelembe kell venni. A monitoring folyamatát az alábbi ábra összegzi:

6. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása

Forrás: saját szerkesztés

A monitoringhoz kapcsolódó legfontosabb feladatok a következők:

- az ITS-ben szereplő monitoring és értékelési terv alapján részletes munkaterv és éves feladattervek kialakítása;
- a monitoringrendszer kereteinek kialakítása előre elkészített és folyamatosan frissítendő adatbázis megalkotásával;
- az indikátorok aktuális értékének – a terv szerinti gyakorisággal történő – összegyűjtése, rögzítése a monitoring rendszerben;
- rendszeres kapcsolattartás a nagyobb volumenű projektek megvalósításért felelős személyekkel az indikátorok elérését nagymértékben befolyásoló projektek nyomon követése érdekében;
- negyedéves monitoring készítése, amely a beavatkozások előkészítő feladatainak előrehaladását, a beavatkozások megvalósításának előrehaladását, a stratégia megvalósításának előrehaladást, a célok megvalósulását, a különböző folyamatokkal kapcsolatos problémák, esetleges szűk keresztmetszetek azonosítását, valamint a felelősökre és a határidőkre tett javaslatokat tartalmazza;
- éves monitoring jelentés készítése, amely tartalmazza a programszintű és projektszintű indikátorok értékének alakulását, az ennek alapján megfogalmazható következtetéseket és az esetlegesen szükségesnek tartott beavatkozásokat a program végrehajtásába (a jelentést a menedzsmentért felelős döntéshozó testületnek kell jóváhagynia).

A monitoring folyamat szervezete:

Képviselőtestület: a képviselőtestület a monitoring folyamatokkal javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket

Szakmai Bizottságok: javaslatot tesz a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra

Monitoring bizottság: negyedéves rendszerességgel felülvizsgálja a stratégia megvalósításának folyamatát és javaslatokkal él az érintett bizottságok, illetve képviselőtestület felé; megtárgyalja és

elfogadja a negyedéves, illetve az éves rendszerességgel készülő monitoring jelentést, valamint javaslatokat fogalmaz meg annak kapcsán; a monitoring bizottság tagjai:

- Polgármester
- A testületi bizottsági elnökök
- Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet
- Civil szervezetek képviselője

Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet – monitoring felelős: a végrehajtó szervezeten belül a monitoringért felelős munkatársat kell kijelölni. A munkatárs feladata, hogy negyedéves, illetve éves rendszerességgel elkészítse a megvalósítás folyamatáról szóló jelentést, azt az operatív szervezet vezetőjével egyeztesse, aki a jelentést a monitoring bizottság vezetője felé továbbítja. Az operatív szervezet feladata az előrehaladás méréséhez szükséges adatok rendszeres gyűjtése, az ehhez kapcsolódó koordinációs feladatkört a monitoring felelős látja el. Az operatív menedzsment gondoskodik arról, hogy a monitoring tevékenység során keletkezett aktuális információkhoz a partnerek hozzáférjenek. Ennek érdekében az előrehaladáshoz kötődő legfontosabb információk a város honlapján rendszeresen frissülő elemként meg fognak jelenni.

Stratégiai partnerek bevonása: a stratégia kialakításában résztvevő – a Partnerségi Tervben azonosított – szervezetek számára biztosított az éves monitoring jelentéshez való hozzáférés és előzetes véleményezési lehetőség.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok:

Negyedéves monitoring jelentés: a jelentést az operatív végrehajtó szervezet monitoringért felelős munkatársa készíti és egyezteti a szervezet vezetőjével. A Monitoring Bizottság a jelentést minden esetben elfogadja, és saját hatáskörében döntéseket hoz a megvalósítással kapcsolatban. Szükség szerint – a monitoring bizottság javaslatai alapján – a jelentést az illetékes szakbizottságok, illetve a képviselőtestület is megtárgyalják, és meghozzák a szükséges döntéseket. A jelentés tartalma kiterjed:

- a beavatkozások előkészítő feladatainak előrehaladására,
- a beavatkozások megvalósításának előrehaladására,
- a stratégia megvalósításának előrehaladására; célok megvalósulása,
- a különböző folyamatokkal kapcsolatos problémák, esetleges szűk keresztmetszetek azonosítására,
- javaslatok megfogalmazására, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is.

Éves monitoring jelentés: A monitoring jelentések rendkívül fontos eszközök a program ütemezett felülvizsgálatának megalapozásához, illetve indokolt esetben rendkívüli módosításokat is eredményezhet egy-egy éves jelentés tartalma a programban. A monitoring jelentések az évente készülő akciótervek fontos háttérdokumentuma is, az ott megfogalmazott javaslatokat az akciótervekben is figyelembe kell venni.

Az éves jelentés elkészítéséért az operatív végrehajtó testület felel. Az éves jelentést a Monitoring Bizottság javaslatai alapján az érintett testületi bizottságok, valamint a képviselőtestület minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket. Az éves jelentés tartalma:

- a megvalósítás szervezeti keretei
- a megvalósítással kapcsolatos tevékenységek, azok előrehaladása és értékelése
- a megvalósítás folyamatainak javítása érdekében foganatosított intézkedések leírása és értékelése
- a stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok (a gyűjtendő adatok forrását a 8.5.1 fejezet táblázatai tartalmazzák),

- a megvalósításra fordított pénzügyi források
- a szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is
- a következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása.

Értékelő lapok: a különböző értékelő lapok szerepe, hogy az egyes tevékenységek kapcsán a tervezett beavatkozások előrehaladása, az azokkal kapcsolatos problémák a lehető leg objektívebb módon megítélhetők legyenek. A formalizált értékelő lapok le kell, fedjék a célokat, a beavatkozásokat, valamint az indikátorokat is. Az értékelő lapok a negyedéves és éves jelentések mellékletét képezik.

Adatbázis: Az előre elkészített és folyamatosan frissítendő adatbázis biztosítja az ITS keretében tervezett beavatkozások előrehaladásának, valamint a stratégiai és projektszintű indikátorok teljesítésének objektív és naprakész nyomonkövethetőségét, valamint az esetlegesen felmerülő problémákat megfelelő kezelését. Az adatbázis az éves jelentések mellékletét képezi.

A stratégia éves áttekintése kizárólag kisebb korrekciók végrehajtására szolgál. A korrekciókat, beleértve a korrekciót kiváltó okokat, megfontolásokat rögzíteni és nyilvánossá kell tenni. Az ITS részletesebb, a helyzetelemzést, a stratégiai célokat és beavatkozásokat érintő aktualizálására, felülvizsgálatára – ha lényeges változás nem történik a külső környezetben – **négyévente** van szükség. Ezen alkalmakkor célszerű az ITS indikátor értékeinek alakulását megvizsgálni és az elért eredményeket ezek alapján értékelni.